

ความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร
โดยใช้รูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง

ปริญญานิพนธ์

ของ

ทศากร ศิริพันธุ์เมือง

26 พ.ธ. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์

เมษายน 2534

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ .
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ผศ.วิชัย ทับเที่ยง)

..... กรรมการ

(ผศ.พวา พันธุ์เมฆา)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผศ.วิชัย ทับเที่ยง)

..... กรรมการ

(ผศ.พวา พันธุ์เมฆา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.บุญสม ก้านสังวร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่...๗...เดือน....พฤษภาคม.....พ.ศ.2534

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย ทับเที่ยง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา ประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญสม ก้านสังวร กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุกิจ และดร.อุบล สุวรรณชัยรบ ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ สนับสนุน และช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณประชาชนหมู่บ้านดงหลวง และหมู่บ้านต่างอย อำเภอดงหลวง จังหวัดสกลนคร ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบและแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ คุณปริศนา ศิริพันธ์เมือง คุณขวัญชนก ศิริพันธ์เมือง ร้อยตรีเทอดไทย ทัทธานี และคุณทึชชากร บุตแสง ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณ อาจารย์เทียมจันทร์ ศิลปอาจารย์ และขอขอบคุณ คุณประทุมพร แสนกล้า คุณสมหมาย อ่องชุ่ม คุณนันทพร ศุภโสภณ คุณเยาวลักษณ์ นินเกิด คุณสุภา เอมหยวก คุณสุรชนี เปี่ยมญาติ คุณพิทยา กาบมาลา คุณรัชนิพร ศรีรักษา คุณพรเทพ ปัญจรัตน์ คุณกิ่งแก้ว แดงอ่อน และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ จนผู้วิจัยสามารถทำปริญญานิพนธ์สำเร็จลงไปด้วยดี

ความดีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอบูชาแด่คุณพ่อ ผู้ล่วงลับ ที่ได้มอบมรดกทางปัญญาแก่ผู้วิจัย คุณแม่คุณครูคนแรกในชีวิต และเป็นผู้ที่คอยห่วงใยส่งเสริมด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และคุณครูอาจารย์ทุกท่าน

ทศากร ศิริพันธ์เมือง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	1
บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
✓ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	4
✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	8
เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร	8
ความรู้เกี่ยวกับสารนิเทศ	12
รูปแบบการบริการสารนิเทศ	18
หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน	20
รูปแบบการสื่อสารทางหอกระจายข่าวสาร	23
การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านดงหลวง	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้า	28
3	31
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	31
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	31
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	34

	การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
	การวิเคราะห์ข้อมูล	40
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	58
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	58
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	59
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	61
	อภิปรายผล	62
	ข้อเสนอแนะ	65
	บรรณานุกรม	66

ภาคผนวก	71
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย	72
ภาคผนวก ข บทละคร	74
ภาคผนวก ค บทความสลับเพลง	104
ภาคผนวก ง แบบทดสอบความสามารถในการรับรู้สารสนเทศ	118
ภาคผนวก จ แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการเผยแพร่สารสนเทศ ..	144
ประวัติย่อของผู้วิจัย	149

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	รายการกระจายเสียงทางหอกระจายข่าวสาร หมู่บ้านดงหลวง อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร	26
2	คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง	33
3	การดำเนินการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร	38
4	เปรียบเทียบการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละครและรูปแบบบทความสลับเพลง	45
5	เปรียบเทียบการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละคร จำแนกตามเพศ	46
6	เปรียบเทียบการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละคร จำแนกตามอายุ	47
7	เปรียบเทียบการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลง จำแนกตามเพศ	48
8	เปรียบเทียบการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลง จำแนกตามอายุ	50
9	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรับฟังสารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร	51
10	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเผยแพร่สารนิเทศ	53
11	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเนื้อหาสารนิเทศที่เผยแพร่ ทางหอกระจายข่าวสาร	54
12	ความสนใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเพลงที่ใช้สลับการเสนอบทความ	55
13	ความสนใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับรูปแบบของรายการเผยแพร่สารนิเทศ ระหว่างรูปแบบบทละครและรูปแบบบทความสลับเพลง	56
14	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการนำบทละครหรือบทความสลับเพลงมา เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร	57

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยในปัจจุบันมีประชาชนอาศัยอยู่ในชนบทร้อยละ 80 ประชาชนเหล่านี้มีโอกาสได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ น้อย เนื่องจากแหล่งบริการทางการศึกษา สารนิเทศมีอยู่เฉพาะในเขตเมือง (เกษร สิทธิภูประเสริฐ. 2530 : 37) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขยายการให้บริการสารนิเทศออกไปให้กว้างขวาง ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข รวมทั้งมีโอกาสได้รับการบริการจากรัฐในด้านต่าง ๆ โดยพยายามใช้สื่อหลายรูปแบบเป็นเครื่องช่วยในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น (ประศักดิ์ หอมสนิท. 2529 : 9)

การสื่อสารเริ่มเข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นเครื่องมืออันหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสาร สิ่งพิมพ์และอื่น ๆ (สมควร ฉ่ำพื้ง และคนอื่น ๆ. 2531 : คำนำ) แต่สื่อมวลชนต่าง ๆ ที่มีอยู่ไม่สามารถให้ข้อมูลสารนิเทศที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของชาวบ้านส่วนใหญ่จะให้ในรูปแบบความบันเทิงมากกว่า (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2533 : 8) การกระจายเสียงเป็นเครื่องมือสื่อสารไปสู่ประชาชนที่มีประสิทธิภาพชนิดหนึ่งในการให้สารนิเทศและการให้การศึกษาแก่ประชาชนในชนบท หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านซึ่งเป็นสื่อสารมวลชนในระดับหมู่บ้านได้รับการกล่าวถึงว่า มีส่วนสำคัญไม่น้อยต่อการพัฒนาชนบทจนเกิดการขึ้นน้ำ ผลักดันและสนับสนุนให้ประชาชนจัดตั้งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาไม่นานนัก (สมควร ฉ่ำพื้ง และคนอื่น ๆ. 2531 : คำนำ)

หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านเป็นระบบการกระจายเสียงโดยผ่านลำโพงที่ติดไว้ปลายเสาจะมีลำโพงหรือเสาเท่าไรก็ได้แล้วแต่ความต้องการหรือแล้วแต่สภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน หอกระจายข่าวสารเป็นสมบัติของชาวบ้านทุกคน สื่อชนิดนี้จะช่วยแก้ปัญหาเบื้องต้นของหมู่บ้าน ทั้งยังเป็นจุดรวมให้มีการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวบ้าน ชาวบ้านกับชาวบ้าน เจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่ ให้มีความใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น เพื่อที่จะสามารถเผยแพร่สารนิเทศได้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุด การดำเนินงานก็ไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนักสามารถปรับและยืดหยุ่นได้ ทำให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในชนบทเป็นอย่างดี (ลักษณ์ นักร้อง. 2533 : 18-19 ; สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2533 : 1-2)

"หอกระจายข่าวสาร" ปัจจุบันเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า "เสียงตามสาย" ซึ่งมีการกระจายเสียงคล้ายกับการกระจายเสียงทางวิทยุ คือใช้เสียงเป็นสื่อในการให้ข่าวความรู้และบันเทิง มีวัตถุประสงค์และเทคนิคในการจัดรายการคล้ายคลึงกัน แต่ต่างกันที่รายการวิทยุจัดโดยหน่วยงานของรัฐ มีระบบระเบียบการปฏิบัติงานที่แน่นอนตายตัว ให้ความรู้กว้าง ๆ แก่ผู้ฟังทั่วไป ส่วน "หอกระจายข่าวสาร" หรือ "เสียงตามสาย" จัดโดยกลุ่มบุคคลหรือคณะของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อกระจายข่าวสารในช่วงเวลาที่เหมาะสม ระยะการรับฟังภายในหมู่บ้านสั้นกว่าแต่ทั่วถึงและการลงทุนต่ำ นอกจากนั้น ปราณี ไทยวัฒนานนท์ (2527 : 100) ได้รายงานไว้ว่าจากการสนทนากับชาวบ้านของนักศึกษาฝึกงานการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี 2521-2525 รวมทั้งกลุ่มโรงเรียนท่าเหมืองลึก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ที่จัดรายการเสียงตามสายในปี 2525 ต่างมีความเห็นพ้องกันว่า "งานเผยแพร่กระจายเสียง มีประโยชน์และมีประสิทธิภาพในการแพร่ข่าว ความรู้แก่ชาวบ้านได้ดีที่สุด ในบรรดาสื่อต่าง ๆ เมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์ลามั่ง ป้ายประกาศ"

การจัดกิจกรรมหอกระจายข่าวสารของหมู่บ้าน เป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนได้รับสารนิเทศอันเป็นประโยชน์ สำหรับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่าง

รวดเร็วและถือกันว่าเป็นยุคของสารนิเทศ การมีหอกระจายข่าวสารในหมู่บ้านจะสามารถทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับสารนิเทศอย่างต่อเนื่องรวดเร็วทันเหตุการณ์ และถึงแม้ว่าหนังสือไม่ออกก็สามารถรับสารนิเทศได้ (ลักขณา นีกรื่อง. 2533 : 18) ในการนำสารนิเทศหรือความรู้ต่าง ๆ ที่จะนำมาเผยแพร่จำเป็นต้องพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับเนื้อหา และรูปแบบของรายการตลอดจนเวลาในการออกอากาศ การจัดรายการต้องปรับปรุงตลอดเวลาทั้งเนื้อหาและรูปแบบการจัด เพราะอย่างน้อยที่สุดรูปแบบของรายการก็มีส่วนช่วยกระตุ้น ให้ผู้ฟังเกิดความสนใจรับฟังและแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และช่วงเวลาก็ต้องให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มเช่นกันที่จะสามารถรับฟังได้โดยสะดวก (สุพรรณ น้อยคำแหง. 2530 : 20) ดังนั้นการผลิตรายการให้ความรู้ รูปแบบและการเสนอรายการจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งหนึ่ง (ประดักดิ์ หอมสนิท. 2529 : 10)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้อาริเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารโดยรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง และศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร ผลการวิจัยคาดว่าจะเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงรูปแบบการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้อาริเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารโดยรูปแบบบทละครและรูปแบบบทความสลับเพลง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้อาริเทศโดยรูปแบบบทละครของประชาชนตามตัวแปร เพศ และอายุ

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศโดยรูปแบบบทความสลับเพลงของประชาชนตามตัวแปร เพศ และอายุ

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารโดยรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยจะทำให้ทราบว่า การเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารโดยบทละคร และบทความสลับเพลง มีผลต่อความสามารถในการรับรู้สารนิเทศของประชาชนหรือไม่ ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน สามารถรับรู้สารนิเทศแต่ละรูปแบบแตกต่างกันอย่างไร และจะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการผลิตรูปแบบการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร โดยรูปแบบบทละคร และบทความสลับเพลง มีความแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน สามารถรับรู้สารนิเทศโดยรูปแบบบทละครแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน สามารถรับรู้สารนิเทศโดยรูปแบบบทความสลับเพลงแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากร คือ ประชาชนในหมู่บ้านดงหลวง ตำบลบึงทวาย อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร ที่จะสามารถให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบ และแบบสอบถาม

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในหมู่บ้านดงหลวง ตำบลบึงทวาย อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร จำนวน 60 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 รูปแบบการเผยแพร่สารนิเทศ

3.1.1.1 รูปแบบบทละคร

3.1.1.2 รูปแบบบทความสลับเพลง

ในแต่ละรูปแบบของการเผยแพร่สารนิเทศข้างต้นจะศึกษาการรับรู้สารนิเทศตามตัวแปร

ต่อไปนี้

3.1.2 เพศ

3.1.2.1 ชาย

3.1.2.2 หญิง

3.1.3 อายุ

3.1.3.1 20 - 39 ปี

3.1.3.2 40 - 60 ปี

3.2 ตัวแปรตาม

ความสามารถในการรับรู้สารนิเทศของประชาชน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ใช้ระยะเวลาในการทดลองเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร 4 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยทำแบบบันทึกเสียงรูปแบบบทละครและรูปแบบบทความสลับเพลงออกกระจายเสียง ทางหอกระจายข่าวสาร สัปดาห์ละ 2 เรื่อง แต่ละสัปดาห์จะทดสอบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารและในสัปดาห์สุดท้ายของการทดลอง ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการเผยแพร่สารนิเทศ

5. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาของสารนิเทศที่นำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเนื้อหาที่เป็นปัญหาของหมู่บ้าน เป็นส่วนขาดของความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของหมู่บ้าน คือ น้ำดื่มในครอบครัวไม่สะอาด การปลูกพืชหมุนเวียนหรือพืชบำรุงดิน และการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ซึ่งเป็นผลจากการสำรวจ โดยคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน (กชช.2.ค.) ของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.)

เนื้อหาที่จะนำมาเผยแพร่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยและการเกษตร ซึ่งแบ่งเป็นเนื้อหาย่อยได้จำนวน 8 เรื่อง ดังนี้

1. การมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด
2. เครื่องดื่มสมุนไพร
3. การบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก
4. ถั่วเขียวพืชบำรุงดิน บัณฑิตาถั่ว

5. การป้องกันและกำจัดหนอนกอในนาข้าว
6. เพลี้ยจักจั่นตัวทำลายข้าวที่ควรกำจัด
7. เทคนิคการปลูกมะเขือเทศ
8. การเพาะเห็ดฟางโดยไม่ใช้ฟาง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการรับรู้สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจสารนิเทศ ที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร ซึ่งวัดระดับความสามารถเป็นระดับคะแนนโดยใช้ข้อสอบ 10 ข้อ ต่อเนื้อหาสารนิเทศ 1 เรื่อง
2. หอกระจายข่าวสาร หมายถึง ระบบการกระจายเสียงโดยผ่านลำโพงหลายตัวที่ติดตั้งไว้ปลายเสา เพื่อประกาศหรือแจ้งข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ทราบ
3. การเผยแพร่สารนิเทศรูปแบบบทละคร หมายถึง การเสนอรายการสารนิเทศ ที่ผู้วิจัยได้กำหนดตัวละครขึ้นมาพูดคุยสนทนากันเป็นการแสดงบทบาทด้วยคำพูดมีบทสนทนาที่มีขนาดสั้น กระทัดรัด มีความยาว 15 - 30 นาที
4. การเผยแพร่สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลง หมายถึง การเสนอรายการสารนิเทศ ที่ใช้คนอ่านหรือคนพูดเพียงเสียงเดียว โดยจะอ่านหรือพูดเนื้อหาเป็นช่วง ๆ ช่วงละประมาณ 3 - 5 นาที แต่ละช่วงของการอ่านหรือพูดจะคั่นด้วยเพลงประมาณ 2 - 3 นาที
5. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกเฉพาะบุคคลที่มีต่อการได้รับฟังสารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร เกี่ยวกับเนื้อหาสาระสำคัญของเรื่องซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และการเกษตร วิธีการเผยแพร่สารนิเทศในด้านระบบเสียง ระยะเวลาในการกระจายเสียง ความถี่ของการเผยแพร่สารนิเทศ รูปแบบการจัดรายการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ สามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร
2. ความรู้เกี่ยวกับสารนิเทศ
3. รูปแบบการบริการสารนิเทศ
4. หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน
5. รูปแบบการสื่อสารทางหอกระจายข่าวสาร
6. การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านดงหลวง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้า

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

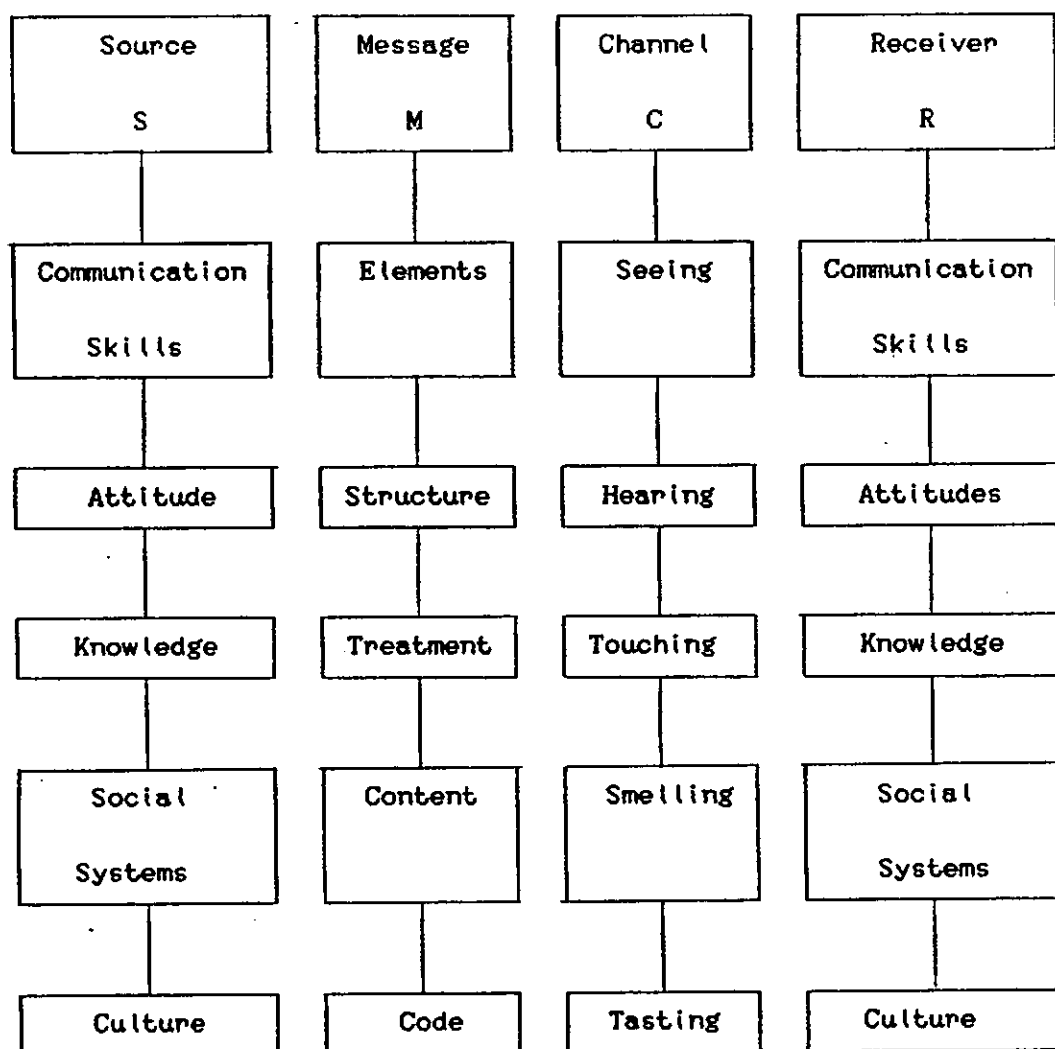
การสื่อสาร คือ ขบวนการที่มีความคิดหรือสารนิเทศ ถูกส่งจากแหล่งสารไปยังผู้รับสาร ด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยนความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมบางประการแก่ผู้รับสาร (Roger. 1973 : 43)

ลาสเวลล์ อธิบายความหมายของการสื่อสารโดยแยกแยะให้เห็นองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสื่อสารโดยอยู่ในรูปของประโยคคำถามว่า (เสาวลักษณ์ สิงห์โกวิท. 2525 : 221 ; อ้างอิงมาจาก Lasswell. 1966 : 178)

Who ?	(ใคร)
Says What ?	(พูดอะไร)
In which channel ?	(ผ่านช่องทางใด)
To whom ?	(แก่ใคร)
With what effect ?	(มีผลอย่างไร)

ตามแนวความคิดนี้ การกระจายเสียงตามสายก็จะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะเผยแพร่ข่าวสารไปยังผู้รับสารนิเทศ

เบอร์ไล ได้เสนอองค์ประกอบของการสื่อสารว่า ประกอบด้วยแหล่งสารนิเทศ (Source) สารนิเทศ (Message) ช่องทางของสารนิเทศ (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) จึงนิยมเรียกกันแพร่หลายว่า แบบจำลอง SMCR แบบจำลองของเบอร์ไลแสดงไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงแบบจำลองของเบอร์โล (ณรงค์ สมพงษ์. 2530 : 25-26 : อ้างอิง
มาจาก Berlo. 1962 : 32-33)

จากแบบจำลองของเบอร์โล เราได้แยกปัจจัยต่าง ๆ ขององค์ประกอบทั้ง 4 ให้เห็น
ชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ

แหล่งสารนิเทศขึ้นอยู่กับปัจจัยย่อย ๆ ของผู้ส่งสารซึ่งจะมีผลต่อกระบวนการสื่อสาร เช่น
ความสามารถในการสื่อสาร (Communication Skills) ทัศนคติ (Attitudes) ความรู้
(Knowledge) ระบบสังคม (Social Systems) และวัฒนธรรม (Culture)

เช่นเดียวกับปัจจัยของผู้รับสาร ซึ่งมีอยู่ 5 ปัจจัย ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพในการรับสาร

ในส่วนของสารนิเทศ (Message) นั้น ก็ประกอบไปด้วยส่วนประกอบ (Elements) โครงสร้าง (Structure) วิธีการ (Treatment) เนื้อหา (Content) และรหัส (Code) ของสารนั้น

ช่องทาง (Channel) เบอร์โลได้เน้นถึงช่องทางในการรับรู้ด้านประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การเห็น (Seeing) การได้ยิน (Hearing) การสัมผัส (Touching) การได้กลิ่น (Smelling) และการได้ลิ้มรส (Tasting)

นอกจากนี้แล้วเบอร์โลยังได้เพิ่มเติมองค์ประกอบอีก 2 อย่างคือ ผู้เข้ารหัส (Encoder) และผู้ถอดรหัส (Decoder) โดยแหล่งสารจะเป็นผู้เข้ารหัสด้วยการแสดงออกทางเสียง และส่วนอื่น ๆ ผู้รับสารจะทำหน้าที่เป็นผู้ถอดรหัส โดยใช้ประสาทสัมผัส แล้วแปลสารออกมา อย่างไรก็ตามผู้ส่งสารและผู้รับรหัส กับผู้รับสารและผู้ถอดรหัส อาจจะไม่ใช่มุบุคคลคนเดียวกันก็ได้ เช่น อาจมีพนักงานทำหน้าที่ถอดรหัส แล้วนำไปให้ผู้รับสารอีกทีหนึ่ง

การสื่อสารมีบทบาทในชีวิตของมนุษย์เราเป็นอย่างมาก ชแรม (Schramm, 1970 : 140) ได้กล่าวถึงหน้าที่ประการหนึ่งของสื่อสารมวลชนในประเทศที่กำลังพัฒนาไว้ว่า สื่อมวลชนทำหน้าที่เสมือนครู คือ ให้การศึกษาและอบรมแก่ประชาชนได้โดยตรงในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต ในขณะเดียวกันสื่อมวลชนก็อาจช่วยเสริมการศึกษานอกโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในที่ ๆ ขาดครู หรือโรงเรียน นอกจากนี้สื่อมวลชนยังมิใช่ประโยชน์อย่างมากในการให้การอบรมและให้บริการสารนิเทศความรู้ทางด้านเทคนิคและอุตสาหกรรมต่าง ๆ แก่ประชาชนอีกด้วย

ความรู้เกี่ยวกับสารนิเทศ

ความหมายของสารนิเทศ

สารนิเทศ (Information) หมายถึง ข่าว (news) ข้อเท็จจริง (facts) ข้อมูล (data) ตลอดจนความรู้ (knowledge) ที่ได้จากการสำรวจ การศึกษาหรือการสอน ซึ่งได้มีการบันทึกไว้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในรูปของวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร ตันฉบับตัวเขียน ภาพยนตร์ แผ่นเสียง แถบบันทึกเสียง ภาพเคลื่อนไหว ไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช เทปแม่เหล็ก จานแม่เหล็ก เป็นต้น (นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ. 2526 : 26)

สำหรับในวงการบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศ หมายถึง ข่าวสาร ข้อความที่เพิ่มพูนความรู้แก่ผู้ที่ได้รับ รูปร่างลักษณะของข่าวสารอาจเป็นสิ่งตีพิมพ์หรือไม่ก็ได้ ปกติข่าวสารจะมีหลักฐานที่ควรแก่การเชื่อถือรับรองอยู่ ข่าวสารที่มีลักษณะเป็นสิ่งตีพิมพ์บางที่เรียกว่า เอกสาร ข้อสนเทศ สารนิเทศ (จารุวรรณ สินธุโสภณ. 2521 : 69)

แมนมาส ชาลิต (แมนมาส ชาลิต. 2528 : 6) กล่าวว่า สารนิเทศเป็นทรัพยากรที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการพัฒนา ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ สารนิเทศเป็นส่วนสำคัญในการสร้างฐานของความรู้ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการวินิจฉัยสั่งการ การวางแผน การศึกษา การวิจัย การพัฒนาในทุกระดับและอาชีพ

ปัจจุบันมีข่าวสารหรือสารนิเทศ เผยแพร่ออกมาอย่างมากมายและรวดเร็ว สารนิเทศที่บันทึกไว้นั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อรัฐบาล วงการธุรกิจ การวิจัย และต่อบุคคลทั่วไป ส่วนระดับและประเภทของสารนิเทศที่ต้องการนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน สำหรับวงการศึกษและการวิจัย สารนิเทศเป็นปัจจัยพื้นฐานประกอบการเรียนการสอน การค้นคว้าและการวิจัยของนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และนักวิจัย ส่วนบุคคลทั่วไปนั้นต้องการสารนิเทศ เพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพ การศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจ และเพื่อความบันเทิง ดังนั้นห้องสมุด และ

ศูนย์สารนิเทศซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมสารนิเทศต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องทำหน้าที่บริการแก่ผู้ใช้ให้ได้รับประโยชน์จากสารนิเทศที่มีอยู่มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ. 2526 : 26-27)

ดังนั้นจะสามารถกล่าวได้ว่าสารนิเทศเป็นส่วนสำคัญในการสร้างฐานของความรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการวิจัยสังเคราะห์ การวางแผน การศึกษา การวิจัย และการพัฒนาในทุกระดับ และอาชีพ

ประเภทและคุณสมบัติของสารนิเทศ

มอริสและเอลคินส์ (Morris and Elkins. 1978 : 17-18) ได้แบ่งประเภทของสารนิเทศตามแหล่ง (Sources) เผยแพร่ เป็น 4 ประเภท คือ

1. แหล่งปฐมภูมิ (Primary sources) หมายถึง แหล่งที่เผยแพร่ความรู้เป็นครั้งแรก เช่น รายงานการวิจัย เป็นต้น มีหลายรูปแบบ ได้แก่ เอกสาร (Monographs) วารสาร รายงานการประชุมทางวิชาการ ลิขิตบัตร วิทยานิพนธ์ ตลอดจนวัสดุที่ไม่ได้ตีพิมพ์ เช่น จดหมายโต้ตอบ สมุดบันทึกผลการทดลอง เป็นต้น

2. แหล่งทุติยภูมิ (Secondary sources) หมายถึง แหล่งที่เป็นคู่มือนำผู้ใช้ไปยังแหล่งปฐมภูมิ เช่น บทความที่แปล หรือวิจารณ์สารนิเทศที่ปรากฏในแหล่งปฐมภูมิ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ที่ใช้ชื่อ Review Journals, Annual Review of, Advances in ... และหนังสืออ้างอิงอื่น ๆ เช่น สารานุกรม พจนานุกรม คู่มือ ตาราง ธรรมชาติ และสารสังเขป

3. แหล่งตติยภูมิ (Tertiary sources) หมายถึง แหล่งที่ทำหน้าที่ชี้นำผู้ใช้ไปยังแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ ได้แก่ นามานุกรม บรรณานุกรม คู่มือแนะนำวรรณกรรม คู่มือห้องสมุด และคู่มือแนะนำองค์การต่าง ๆ

4. แหล่งที่ไม่ใช่เอกสาร (Nondocumentary sources) แหล่งนี้เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดแหล่งปฐมภูมิ เพราะมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ แหล่งที่เป็นทางการ (Formal sources) และแหล่งที่ไม่เป็นทางการ (Informal sources)

แหล่งที่เป็นทางการ ได้แก่ องค์การวิจัย องค์การวิชาชีพ โรงงานอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย และผู้ให้คำปรึกษา เป็นต้น แหล่งที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ การสนทนากับเพื่อนร่วมงาน การสนทนาหรือปรึกษากันในการประชุมวิชาการ เป็นต้น

พิชัย วาสนาส่ง (2528 : 34) ได้แบ่งสารนิเทศออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. สารนิเทศที่ทุกคนต้องรู้ เช่น กฎหมาย หน้าที่ และความรับผิดชอบของประชาชน ต่อประเทศชาติ
2. สารนิเทศที่ควรรู้ เช่น ความเคลื่อนไหวทางสังคม การมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกับสังคมเราก็จะได้ทราบว่าควรทำตัวอย่างไร
3. สารนิเทศที่เราอยากรู้ เช่น ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์แวดล้อม อาจเป็นเรื่องที่เราไม่เกี่ยวข้อง แต่ต้องการทราบข้อมูล

สารนิเทศที่ควรรู้มีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2529 : 7)

1. ทันต่อเวลา สารนิเทศที่ดีต้องได้รับให้ทันต่อการใช้ประโยชน์ กล่าวคือ ต้องไม่ช้าจนไม่สามารถจะบอกถึงสถานการณ์ หรือแนวโน้มการเกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งได้ แต่ไม่หมายถึงจะต้องออกรายงานทุกครั้งที่เก็บข้อมูลได้ แทนที่จะรวบรวมข้อมูลเป็นงวด ๆ และทำรายงานประจำงวด

2. ตรงต่อความต้องการ สารนิเทศที่ดีต้องมีคุณสมบัติในการสื่อความหมาย ความรู้ และความเข้าใจให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้อง

3. ถูกต้อง คุณสมบัติข้อนี้แสดงถึงคุณค่าและคุณประโยชน์ของสารนิเทศซึ่งมีความสำคัญ เพราะสารนิเทศแม้จะตรงต่อความต้องการ และสามารถผลิตได้ทันต่อเวลา แต่ถ้าขาดความถูกต้องแล้วจะหาประโยชน์ไม่ได้เลย กลับจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด และเกิดผลเสียต่อองค์กรได้

การบริการสารนิเทศ

การบริการสารนิเทศ เป็นการบริการที่จัดหารวบรวมสารนิเทศข้อมูลทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคมโดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ แยกแยะเพื่อให้เป็นข่าวสาร และพร้อมที่จะนำเสนอให้แก่ผู้รับบริการด้วยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถที่จะนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจด้วยตนเองต่อไป

การดำเนินงานบริการสารนิเทศ มีขั้นตอนดังนี้ (มะเตือ เสมา. 2527 : 8)

1. การให้สารนิเทศเมื่อรับสารนิเทศมาแล้วจะต้องนำมาวิเคราะห์คัดเลือกรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นนำแต่ส่วนที่มีประโยชน์มาจัดดำเนินการเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ผู้รับข่าวสารได้ทราบและรู้เรื่องนั้น ๆ
2. รับทราบ (Awareness) เมื่อส่งสารนิเทศไปยังผู้รับแล้ว ผู้รับสารจะทราบว่า มีข้อมูลหรือเรื่องราวนั้น ๆ จริง และรู้ว่าเป็นอะไรบ้าง เพื่อให้เขาตระหนักว่า ข้อมูลมากมายหลายชนิดนั้น ทุกชนิดเขาได้รู้และรับทราบแล้วด้วยเทคนิคการเผยแพร่ของเรา
3. เกิดความสนใจ (Interest) จากการให้ข้อมูลจำนวนมากแก่ผู้รับสารนิเทศผู้รับสารนิเทศจะเลือกในสิ่งที่เขาสนใจ เพื่อนำข้อมูลนั้นไปประกอบการตัดสินใจ
4. การตัดสินใจ (Decision) ผู้รับสารนิเทศนำข้อมูลที่ได้รับมาพิจารณาเปรียบเทียบกับตัวเองทั้งในด้านสุขภาพ ร่างกาย ความกดดัน ความสนใจ แล้วจึงตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อวางแผนชีวิตต่อไป
5. เปลี่ยนเจตคติ (Change Attitude) เมื่อตัดสินใจแล้วก็ถือว่าเราได้เปลี่ยนเจตคติแล้ว เพื่อจะดำเนินการตามที่ตัดสินใจ
6. เปลี่ยนพฤติกรรม (Change Behavior) นั่นคือ ดำเนินงานตามที่ตัดสินใจไปแล้ว ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการเสนอข้อมูล

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2523 : 130) กล่าวว่า การให้บริการสารนิเทศมีขอบข่ายของงานดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมสารนิเทศ

2. การจัดสารนิเทศที่ได้มาให้เป็นหมวดหมู่

3. ทดสอบความเที่ยงตรงของสารนิเทศรวมทั้งประเมินค่าของสารนิเทศซึ่งอาจใช้

สถิติเข้ามาช่วยในการหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของสารนิเทศ

4. การแปลความหมายของสารนิเทศ

5. การนำเสนอสารนิเทศเป็นการให้สารนิเทศที่ตรงไปตรงมา และเป็นการกระตุ้น

ให้บุคคลเกิดความคิดสร้างสรรค์ในอันที่จะพัฒนาศักยภาพและสามารถนำตนเองได้ในที่สุด

การวางแผนการให้บริการสารนิเทศ

ขั้นตอนในการวางแผนการให้บริการสารนิเทศมีดังนี้ (ผกา บุญเรือง. 2528 : 130-

131)

1. วิจัย สำรวจปัญหา หรือความต้องการ เป็นการสำรวจข้อเท็จจริงต่าง ๆ เช่น

ศึกษาตัวผู้รับสารนิเทศ ซึ่งอาจจะต้องศึกษาไปถึงเรื่อง จิตวิทยาความต้องการของเขา

ธรรมชาติของคน นอกจากนี้ยังต้องศึกษาองค์ประกอบภายนอก เช่น วัฒนธรรม ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ ฯลฯ ด้วย

2. การตั้งเป้าหมาย เมื่อได้รับข้อมูลจากการวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับผู้รับสารนิเทศ

และสภาพแวดล้อม ขึ้นต่อมาจะต้องตั้งเป้าหมายในการบริการว่าจะให้บริการเพื่อประโยชน์อะไร

3. เทคนิคการเสนอข้อมูล เป็นการหาวิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ เพื่อดำเนินการ

ให้บริการมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เช่น การจัดนิทรรศการ การประชุม ป้ายนิเทศ เป็นต้น ผู้วางแผน

อาจจะต้องพิจารณาเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลาย ๆ วิธีรวมกัน ซึ่งก่อนการตัดสินใจเลือกวิธีใดจะ

ต้องศึกษาเทคนิคของแต่ละวิธีแล้วจึงจะตัดสินใจดำเนินการตามวิธีเหล่านั้นโดยพิจารณาถึงกำลังคน

งบประมาณและอื่น ๆ ประกอบด้วย

4. เลือกยุทธวิธีนำไปใช้ ขึ้นนี้เป็นการกำหนดวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำเสนอและเตรียมนำเสนอ นั่นคือเป็นการเตรียมพร้อมที่จะนำเสนอได้ทันที

5. ติดตามผล เป็นขั้นสุดท้ายของการวางแผน เพื่อจะได้ติดตามดูผลของการให้บริการสาธารณะว่าเป็นอย่างไร ได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ บทพร้อมอะไรบ้างจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น อาจจัดทำในรูปของแบบสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น

การรวบรวมและจัดทำสารนิเทศ

สารนิเทศที่พอจะรวบรวมเพื่อเป็นประโยชน์ต่องานบริการสาธารณะ แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้ (นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2531 : 19-21)

1. สารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์เพื่อแจกจ่าย โดยผู้จัดทำมีวัตถุประสงค์ที่จะอธิบายลักษณะของหน่วยงานและรายละเอียดต่าง ๆ ภายในองค์กร ซึ่งจะแจกจ่ายให้ผู้สนใจทราบรายละเอียดดังกล่าว โดยไม่มีการจำหน่ายหรือคิดค่าบริการใด ๆ ทั้งสิ้น เช่น เอกสารของสถาบันฝึกอบรมด้านอาชีพต่าง ๆ ข่าวสารตำแหน่งงานว่างของกรมแรงงาน เป็นต้น

2. สารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์เพื่อจำหน่าย ผู้จัดทำจัดทำขึ้นเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้สนใจทั่วไป โดยส่วนราชการ บริษัทเอกชน สำนักพิมพ์หรือโดยส่วนบุคคล เช่น เอกสาร นิตยสาร และวารสารต่าง ๆ หนังสือพิมพ์และเอกสารรายงานการประชุมหรือสัมมนาบางหน่วยงาน เป็นต้น

3. สารนิเทศที่มีลักษณะเป็นวัสดุต่าง ๆ ประกอบซอฟต์แวร์ (Soft Ware) อาจได้มาโดยการจัดทำขึ้นเอง หรือจัดซื้อมา เช่น สไลด์ วีดิโอเทป ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น

4. สารนิเทศที่ได้มาเป็นครั้งคราว อาจโดยการบังเอิญ หรือเจตนาเพื่อให้ได้มา ได้แก่

4.1 สื่อมวลชนต่าง ๆ ได้แก่ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน

4.2 รายการปาฐกถา การอภิปราย หรือการได้วาทีในโอกาสพิเศษต่าง ๆ

4.3 การบอกเล่าของผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ โดยการสนทนาหรือข้อสัมภาษณ์ในโอกาสต่าง ๆ

5. สารนิเทศที่ได้มาจากการจัดทำขึ้นเอง เช่น การคัดลอกสารนิเทศต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับสารนิเทศจากสิ่งตีพิมพ์ วารสาร นิตยสารหรือนั่งสือต่าง ๆ แล้วนำมาเสนอเป็นแผนภูมิ ป้ายนิเทศ การขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเขียนบทความหรือให้สัมภาษณ์แล้วนำมาตีพิมพ์ลงในจุลสาร วารสารต่าง ๆ เป็นต้น

6. สารนิเทศที่ได้มาจากการศึกษางานอาชีพในชุมชน หรือในท้องถิ่น โดยนำมารวบรวมไว้ในลักษณะของแฟ้มอาชีพ สไลด์อาชีพ สารสนเทศทางอาชีพ เป็นต้น

7. สารนิเทศที่ได้มาจากการขอและรับบริจาคจากบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ ที่มีจิตศรัทธาเพื่อจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับสารนิเทศต่อไป

รูปแบบการบริการสารนิเทศ

รูปแบบการบริการสารนิเทศในท้องถิ่น อาจแยกได้เป็น 6 รูปแบบ คือ กระดานข่าว เอกสารแผ่นปลิว หอกระจายข่าวสาร หีบหนังสือเคลื่อนที่ การฉายภาพยนตร์ และทัวร์อาชีพ (บุญเรือน แสงทอง. 2529 : 3-6)

1. กระดานข่าว กระดานข่าวทำด้วยวัสดุในท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันจัดทำขึ้นเอง ส่วนใหญ่มีขนาด 2 เมตร หมู่บ้านหนึ่งมีอย่างน้อย 1 ป้าย เพื่อให้เป็นที่ติดข่าวที่น่าสนใจให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน ซึ่งตั้งไว้ในย่านชุมชน ประชาชนผ่านไปมาจะได้สะดวก

2. เอกสารแผ่นปลิว เอกสารแผ่นปลิวนี้ ห้องสมุดร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนผลิตขึ้นเดือนละ 1 ครั้ง และนอกจากนั้นยังมีโรงเรียน สำนักงานเกษตรอำเภอและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นผู้ช่วยผลิตอีกด้วย โดยห้องสมุดเป็นผู้ให้การสนับสนุนในด้านค่าใช้จ่าย เนื้อเรื่อง

ของเอกสารแผ่นปลิวส่วนใหญ่เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย การแนะนำการประกอบอาชีพให้ถูกวิธี การแนะนำวิธีการเพิ่มรายได้ของประชาชน เป็นต้น

3. หอกระจายข่าวสาร หอกระจายข่าวสารเป็นการนำเครื่องขยายเสียงพร้อมลำโพงมาติดตั้งในบ้านที่อยู่ในศูนย์กลางของหมู่บ้านที่คณะกรรมการหมู่บ้านเห็นว่าเหมาะสม โดยมีเจ้าหน้าที่ในหมู่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบในการอ่านข่าว ส่วนใหญ่จะเป็นคนในบ้านที่มีเครื่องขยายเสียงตั้งอยู่ สำหรับสารนิเทศที่นำมาออกนั้นจะเป็นสารนิเทศที่น่าสนใจ ทั้งสารนิเทศภายในตำบลและหมู่บ้านเอง สารนิเทศจากวิทยุกระจายเสียง สารนิเทศจากหนังสือพิมพ์ และสารนิเทศทางด้านสารคดีพวกวิชาชีพ ธรรมชาติ เป็นต้น

4. หีบหนังสือเคลื่อนที่ หีบหนังสือเคลื่อนที่เป็นการนำหนังสือและวารสารบรรจุลงหีบประมาณหีบละ 30-50 เล่ม แล้วนำออกไปบริการให้ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ หมู่บ้านละ 1 หีบ เนื้อเรื่องของหนังสือในหีบนั้นจะเน้นหนักไปในด้านการเกษตรและตำราวิชาชีพต่าง ๆ

5. การฉายภาพยนตร์ การฉายภาพยนตร์เป็นการนำภาพยนตร์สารคดี ภาพยนตร์ไทย และแถบภาพเข้าไปฉายในหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของประชาชนให้หันมาสนใจงานห้องสมุดและงานการศึกษานอกโรงเรียน พอล่วงช่วงเวลาหนึ่งก็จะทำการประชาสัมพันธ์งานห้องสมุดและงานการศึกษานอกโรงเรียนครั้งระยะไปเป็นช่วง ๆ จนภาพยนตร์จบ

6. ทัวร์อาชีพ ทัวร์อาชีพเป็นลักษณะการนำประชาชนออกไปทัศนศึกษาในสถานที่ต่าง ๆ หรือจัดเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับเรื่องที่ประชาชนสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของประชาชนในตำบล เช่น จัดไปทัศนศึกษาที่ฟาร์มเลี้ยงปลา เป็นต้น

หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน

ความหมายของหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน

หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน หมายถึง เครื่องมือสื่อสารประจำหมู่บ้าน เป็นระบบกระจายเสียงโดยผ่านลำโพงที่ติดตั้งไว้ปลายเสา จะมีจำนวนลำโพงหรือเสาเท่าไรก็ได้ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2533 : 1)

หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านโดยทั่วไป จะมีอยู่สองลักษณะคือ

1. เสียงตามสาย ประกอบด้วยเครื่องขยายเสียงและเสาติดลำโพงหลาย ๆ จุด แล้วแต่ลักษณะของหมู่บ้าน
2. หอกระจายข่าวสาร มีลักษณะเป็นเสา ๆ เดียว มีลำโพงที่ปลายเสาตั้งแต่ 2-4 ตัว พร้อมด้วยเครื่องขยายเสียง ซึ่งส่วนมากจะติดตั้งกลางหมู่บ้าน หรือจุดใดจุดหนึ่งที่ชาวบ้านสามารถรับฟังได้ทั่วถึง

ดังนั้นแต่ละหมู่บ้านจะต้องพิจารณาความเหมาะสมของหมู่บ้านของตนว่าเหมาะที่จะจัดตั้งแบบเสียงตามสาย หรือแบบหอกระจายข่าวสาร ทั้งนี้จะมีปัจจัยของค่าใช้จ่ายมาเกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากแบบเสียงตามสายนั้นมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น เช่น ค่าเสา ค่าสายไฟ และค่าอะแดปเตอร์ (ในกรณีที่มีหลาย ๆ จุด) เพราะเสียงที่ออกอากาศจะเบาลง ๆ ในกรณีที่เสาอื่น ๆ ไกลออกไปทุก ๆ 100 เมตร จึงปรากฏว่า ส่วนใหญ่จะนิยมจัดตั้งแบบ "หอกระจายข่าวสาร" เพราะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่า (ธงชัย เล็กกัมพร. 2530 : 25-26)

การบริหารจัดการหอกระจายข่าวสาร

ในการบริหารจัดการหอกระจายข่าวสารมีรูปแบบการบริหารดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2530 : 3-4)

1. กำหนดผู้รับผิดชอบ โดยมีคณะกรรมการหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านซึ่งประกอบด้วยคณะทำงานรับผิดชอบด้านบริหารจัดการในการดำเนินงานเรื่องต่าง ๆ เช่น การกำหนดเวลาออกอากาศ การจัดหาทุน เพื่อใช้จ่ายในเรื่องการบำรุงรักษาอุปกรณ์ และกลุ่มบุคคลที่ดำเนินรายการอีกอย่างน้อย 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายเกษตร ฝ่ายศึกษา และฝ่ายมหาดไทย

2. มีคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) เป็นคณะที่ปรึกษาของคณะกรรมการชุดนี้

3. มีองค์การรับผิดชอบในระดับอำเภอ คณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอ (คปสอ.) เพื่อสนับสนุนข้อมูลสารนิเทศตลอดจนสื่อบางชนิดที่หมู่บ้านไม่สามารถผลิตได้หรือข่าวสารที่ทางราชการต้องการให้ประชาชนทราบ

4. มีองค์การรับผิดชอบในระดับจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) หรือคณะกรรมการศึกษาจังหวัด เพื่อสนับสนุนข้อมูลสารนิเทศ ตลอดจนสื่อบางชนิดที่เกินความสามารถของชุมชนที่จะผลิต หรือสารนิเทศที่ทางราชการต้องการให้ประชาชนทราบ

บทบาทของคณะกรรมการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

1. สัมภาษณ์วิเคราะห์ปัญหาความต้องการของชุมชน เมื่อได้ปัญหาและความต้องการของชุมชนแล้ว นำมาจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในการแก้ปัญหาว่าแบบใดควรแก้ไขก่อนหลัง เพื่อทำการวางแผนในการเผยแพร่

2. จัดทำตารางออกอากาศประจำวัน ร่วมกันกำหนดตารางและเนื้อหาในการเผยแพร่ความรู้ข้อมูลสารนิเทศให้สอดคล้องผสมผสานเพื่อแก้ปัญหาเดียวกัน

3. หาความรู้ ข้อมูลสารนิเทศที่จะนำมาเผยแพร่ตามตารางออกอากาศกรรมการแต่ละฝ่ายประกอบด้วยบุคคล 2 คนขึ้นไป ต้องไปหาข้อมูลสารนิเทศ สารนิเทศที่จะนำมาออกอากาศตามตารางที่กำหนดไว้ บุคคลแต่ละฝ่ายจะทำหน้าที่สลับในการหาข้อมูล 1 คน อีก 1 คน ทำหน้าที่เผยแพร่ออกอากาศในรูปแบบต่าง ๆ แหล่งเนื้อหาข้อมูลสารนิเทศได้จาก กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อมวลชน

ในการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร รัฐบาลได้ให้หน่วยงานจาก 4 กระทรวงหลัก เป็นผู้ดำเนินการ ดังนี้

1. การประสานงาน กระทรวงทั้ง 4 กระทรวง จะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ โดยให้เจ้าหน้าที่ของตนสนับสนุนการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารตามบทบาทของ คปต. ที่จะให้การสนับสนุนแก่คณะกรรมการหอกระจายข่าวสาร

1.1 การประชุมร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก ในระดับจังหวัด เพื่อกำหนดนโยบาย การสนับสนุน การติดตามผลและการนิเทศงานในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร ในระดับอำเภอและหมู่บ้าน

1.2 การประชุมร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก ในระดับอำเภอ เพื่อถ่ายทอดแผนการดำเนินงาน และเป็นศูนย์กลางผลิตสื่อเพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานโดยมีคณะกรรมการประสานงานระดับอำเภอ (คปสอ.) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการหมุนเวียนสื่อและข้อมูลสารนิเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานหอกระจายข่าวสาร

2. การสนับสนุนข้อมูลสารนิเทศขอบเขตของเนื้อหาสอดคล้องตามปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยจัดทำในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ เทปบทความสลับเพลง เทปสนทนา ละคร สัมภาษณ์ โดยมี คปสอ. เป็นศูนย์กลางการผลิตสื่อและสนับสนุนข้อมูลสารนิเทศ เพื่อนำไปเผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารในหมู่บ้าน

รูปแบบการสื่อสารทางหอกระจายข่าว

รูปแบบการสื่อสารทางหอกระจายข่าวสารมีหลายรูปแบบ สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2533 : 28-31)

1. รายการข่าว

รายการข่าว เป็นรายการที่ให้ข่าวสารความรู้ ความเคลื่อนไหว ด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา การสาธารณสุข ของประเทศ และชุมชนนั้น ๆ โดยเฉพาะลักษณะที่สำคัญของการจัดรายการข่าว จะต้องสั้น ๆ จดจำได้ง่ายโดยเน้น "ใคร ทำอะไร ที่ไหน กับใคร เมื่อไร และอย่างไร"

2. รายการสัมภาษณ์

รายการสัมภาษณ์ เป็นรายการพูดคุยกันในลักษณะการซักถามและตอบปัญหาหรือแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคคล 2 คนขึ้นไป โดยมีผู้ซักถามคือผู้สัมภาษณ์ และผู้ตอบคำถามหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะมีบทสัมภาษณ์หรือไม่ก็ได้ ถ้าไม่มีควรมีหัวข้อเรื่องการสัมภาษณ์ และมีการสรุป หรือย่อใจความสำคัญจากการสัมภาษณ์

3. รายการสนทนา

รายการสนทนา เป็นการพูดคุยกันมีหลักการดำเนินงาน คือ ต้องมีการแนะนำผู้ร่วมสนทนาทุกคน ผู้สนทนาจะต้องมีความรู้ ความสนใจในเรื่องนั้น ๆ เท่า ๆ กันคู่สนทนา จะต้องดำเนินรายการสนทนานั้นให้กระชับสั้น ๆ เข้าใจง่ายอาจจะมีการซ้อมซักถามกันก่อนก็ได้

รายการสัมภาษณ์และรายการสนทนามีลักษณะคล้ายกัน ต่างกันตรงที่ผู้สนทนาต่างก็มีความรู้ในเรื่องสนทนาเท่า ๆ กัน และเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

4. รายการบทความ

รายการบทความ เป็นรายการที่ต้องเขียนเป็นภาษาพูด เนื้อหาสั้นกระชับรัดลักษณะเนื้อหารายการอาจเป็นเรื่องอะไรก็ได้ เช่น เสนอความรู้และแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังรายการ

ประโยชน์ของรายการบทความ

4.1 เสนอเนื้อหาสาระได้มาก เป็นระเบียบและเป็นการเสนอตรง ๆ ไม่อ้อมค้อม ผู้ฟังสามารถติดตามสาระได้อย่างเป็นขั้นตอน เพราะได้เตรียมการจัดระเบียบสาระไว้ล่วงหน้า ได้มีการลองพูดมาก่อนและแก้ไขแล้ว

4.2 สามารถปรับให้เหมาะกับความมุ่งหมายของการสื่อสารได้หลายแบบ ไม่ว่าจะเป็น เพื่อแจ้งข่าว เพื่อชักจูง เพื่อกระตุ้น หรือเพื่อการศึกษา

4.3 หาค้นเขียนได้ง่าย เพราะทุกคนได้เคยฝึกการเรียงความมาแล้วทุกคนเคยเล่าเรื่อง เคยปาฐกถามาแล้ว และเมื่อเขียนในด้านที่ตนเองมีความรู้ มีประสบการณ์ ย่อมจะเขียนได้เพียงแต่ ได้รับการแนะนำวิธีเขียนบทความสำหรับวิทยุเพียงเล็กน้อย ก็ย่อมจะเขียนได้

4.4 การผลิตรายการไม่ยุ่งยาก ไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลมากมาย ไม่ต้องใช้สิ่งประกอบมากนัก

4.5 ในเรื่องที่เป็นเรื่องยืดยาว สาระเกี่ยวข้องกันหลายด้าน อาจจัดเป็นบทความชุดต่อเนื่องกันได้ (ชม ภูมิภาค. 2520 : 114)

4.6 ถ้าผู้พูดรายการบทความ มีคำพูดที่ให้ความหมายแจ่มแจ้ง ชัดเจน ฟังแล้วเข้าใจได้ในทันที ผู้ฟังจึงจะติดตามรับฟังไปจนจบรายการ

4.7 ใช้คนเพียงคนเดียวเฉพาะผู้พูด ไม่ต้องเสียเวลาชักซ้อมมาก ผู้พูดเพียงแต่ทดลองอ่านบททวนให้คล่อง และให้จบพอดีเวลาที่กำหนดก็พอแล้ว (อูสาร เนื่องจำนง. 2520 : 91)

5. รายการบทความสลับเพลง

รายการบทความสลับเพลง ใช้หลักการเดียวกับบทความจะแตกต่างกันโดยที่นำเพลงหรือดนตรีบรรเลงสลับคั่นบทความทุก ๆ ช่วง

เพลงหรือดนตรีบรรเลง ถึงแม้ว่าจะเป็นรายการที่เน้นในด้านความบันเทิง ฟังเพื่อความเพลิดเพลิน ผู้จัดสามารถจะทำให้รายการเพลงมีประโยชน์ต่อผู้ฟังโดยคำนึงถึง (บุญแก้ว ควรรหาเวช. 2533 : 202)

5.1 การยกระดับรสนิยมของผู้ฟัง คือ เสนอเพลงหรือดนตรีที่เป็นที่นิยมของคนทั่วไป และควรให้ทราบถึงเพลงใหม่ ๆ รวมทั้งเนื้อหาสาระของเพลงที่ควรสนใจด้วย

5.2 ใช้ความชอบของผู้ฟัง สอดแทรกข้อเตือนใจหรือข้อคิดเห็นในการดำเนินชีวิตเข้าไป ในรายการด้วย

6. รายการบทละคร

รายการบทละคร คือ เรื่องราวที่แสดงด้วยคำพูด มีเสียงดนตรีเป็นเสียงประกอบ เพื่อให้คนฟังเกิดภาพพจน์ เหตุการณ์และท่าทาง บทสนทนาของตัวละครจะต้องสั้นกระชับรัด เข้าใจง่าย ไม่ควรจะมีบทราฟกับตัวเอง (ชม ภูมิภาค. 2520 : 213-228)

โดยทั่วไปละครนำมาใช้ประโยชน์ในแง่ของความบันเทิงเท่านั้น แต่ถ้ามองให้ลึกซึ้ง แล้ว ละครมีอิทธิพลต่อผู้ฟังมาก เพราะฉะนั้นหากมีการสร้างละครเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ของคนในชาติ ความรักชาติ ฯลฯ ก็ย่อมทำได้ หากการสร้างชิ้นนั้นมีความประณีต และเข้าใจ หลักจิตวิทยามวลชนเพียงพอ

ในโลกของความบันเทิง คนไม่น้อยอ่านหนังสือไม่ออก ดูหนังดูละครไม่ได้ เพราะเขา ตาบอด แต่คนตาบอดฟังละครและสนุกสนานกับละครได้ (บุญเกิด ควรวาเวช. 2533 : 171)

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษารูปแบบบทละครและรูปแบบทความสลับเพลง

การดำเนินงานหอกระจายข่าวหมู่บ้านดงหลวง

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านดงหลวง

หมู่บ้านดงหลวงมีราษฎรอาศัยอยู่ 1,064 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 175 ครัวเรือน แยกเป็นเพศชาย 522 คน เพศหญิง 542 คน

ด้านคมนาคม หมู่บ้านมีถนนติดต่อกับอำเภอ จำนวน 1 เส้นทาง เป็นถนนลูกรังยาว 9 กิโลเมตร เดินทางจากหมู่บ้านไปอำเภอเหี้ยวเดียว ใช้เวลา 30 นาที

การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบ ได้แก่

นายปริญญ์ วงศ์ประชา	ผู้ใหญ่บ้าน
นายชิงชัย ชาวประภา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
นางสาวประภัสสร พาวินิจ	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
นางไสว ทรงพล	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
นางบานเย็น สุวรรณแทน	คณะกรรมการสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบท ระดับตำบล

ในการกระจายเสียงทางหอกระจายข่าวสาร มีศูนย์ "กระจายข่าวสาร" อยู่ที่บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แต่ละวันจะดำเนินการกระจายเสียงทางหอกระจายข่าวดังตาราง 1

ตาราง 1 รายการกระจายเสียงทางหอกระจายข่าวสาร หมู่บ้านดงหลวง อำเภอต่างอย
จังหวัดสกลนคร

วัน เวลา	อาทิตย์-เสาร์
06.00-06.30	ถ่ายทอดรายการข่าว 6 โมงเช้า จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ดำเนินรายการโดย ปรีชา ทรัพย์โสภ
06.30-07.00	ประกาศข่าวจากทางราชการหรือรายการเพลง

ตาราง 1 (ต่อ)

วัน เวลา	อาทิตย์-เสาร์
07.00-08.00	ถ่ายทอดรายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
12.00-12.30	ถ่ายทอดรายการข่าวเที่ยงวัน (รายการไทเฮาแว่ม่วน) จากสถานีวิทยุกระจายเสียง 909 กรป.กลาง ดำเนินรายการโดย สาคกร พรหมภักดี
12.30-13.00	ถ่ายทอดรายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
18.00-18.30	ถ่ายทอดรายการเพื่อแผ่นดินไทย จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
18.30-19.00	ประกาศข่าวจากทางราชการหรือรายการเพลง
19.00-19.30	ถ่ายทอดรายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ไม่มี การประกาศข่าวจากทางราชการ นอกกระจายข่าวสารจะเปิดรายการเพลง

แทน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้า

งานวิจัยในต่างประเทศ

มวากิโกติ (Mwakikoti. 1986 : 319) ได้ศึกษามบทบาทของวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนาในประเทศแทนซาเนีย โดยการแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า วิทยุกระจายเสียงเป็นการประชาสัมพันธ์จากรัฐบาลสู่ประชาชนได้ผลดี มีส่วนพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

โมเมกา (Moemeka. 1987 : 236) ได้ศึกษาเรื่องวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นและการปฏิบัติตนด้านสุขอนามัยของชุมชนในไนจีเรีย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 395 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่ได้รับฟังวิทยุกระจายเสียง 194 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับฟังวิทยุกระจายเสียง 201 คน ผลการวิจัยพบว่า หมู่บ้านที่ได้รับฟังวิทยุกระจายเสียงมีพัฒนาการด้านการรักษาพยาบาล การดูแลและรักษาทางเวชกรรม สุขอนามัยและด้านโภชนาการดีขึ้น ซึ่งมีผลอย่างมากต่อพฤติกรรมด้านอื่นด้วย

นโดโล (Ndo lo. 1987 : 305) ได้ศึกษาเรื่องวิทยุกระจายเสียงและปัญหาด้านภาษาของไนจีเรียจากการให้บริการทางวิทยุกระจายเสียง ผลของการศึกษาพบว่า วิทยุกระจายเสียงมีบทบาทเชื่อมโยงไปถึงการเมือง สังคมและทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ภาษาพิดจินกลายเป็นภาษาที่ใช้ในการกระจายเสียงและภาษาของทางราชการ

งานวิจัยในประเทศไทย

นิคม ศรีนุเคราะห์ (2518 : ง-จ) ได้ศึกษาความต้องการของรายการวิทยุกระจายเสียง สำหรับการศึกษาของประชาชนในภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการรับฟังวิทยุนั้นได้ความรู้ ความบันเทิง ทำให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง รายการบันเทิง ประชาชนชอบรายการเพลงลูกทุ่งมากที่สุด

สมชาย แสงจิตต์พันธุ์ (2519 : 83-92) ได้ศึกษาความต้องการในเนื้อหาของรายการวิทยุ เพื่อการศึกษาตลอดชีพในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนต้องการรับฟังรายการในรูปแบบการสัมภาษณ์ หรือสนทนามากกว่ารูปแบบอื่น ๆ และประชาชนเลือกรับฟังรายการวิทยุที่เป็นประโยชน์ ช่วยให้เกิดความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และทำให้ทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ ของบ้านเมือง

สมโภช รอดบุญ (2522 : 46-49) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงทางการศึกษาสำหรับโครงการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ต้องการรายการที่เสนอความรู้ทางด้านวิชาชีพและรายการศึกษาทั่วไป มีความเห็นว่ารายการทางวิชาการควรเสนอประมาณ 30 นาที ในการจัดรายการแต่ละครั้งควรมีเพลงประกอบ โฆษณาสีงดี มีเพลงสั้น 5-10 นาที และการเสนอเนื้อหาควรมีการเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก

ธนพล โล่ห์สุวรรณ (2525 : 43-44) ได้ศึกษาประสิทธิผลของเสียงตามสายที่มีต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า เสียงตามสายมีผลต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชน และระดับการศึกษาของประชาชนที่ต่างกัน มีผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเผยแพร่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญเรือน แสงทอง (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริการข่าวสารข้อมูลของห้องสมุดประชาชนอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนชอบการบริการข่าวสารข้อมูลรูปแบบหอกระจายข่าวสารมากที่สุด

มนู ครุฑไชยันต์ (2529 : 149-151) ได้ศึกษาทัศนคติและความต้องการเกี่ยวกับรายการวิทยุกระจายเสียงที่รับฟังได้ในจังหวัดมหาสารคาม ของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนมากมีความเห็นว่า การฟังวิทยุกระจายเสียงมีประโยชน์ ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองได้ รายการบันเทิงที่ประชาชนต้องการเป็นอันดับหนึ่งคือ รายการเพลงลูกทุ่ง รองลงมาคือ เพลงไทยสากล

ธงชัย เล็กกัมพร (2530 : 30-32) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการให้การศึกษาด้านสาธารณสุขมูลฐานแก่ครอบครัว โดยใช้หอกระจายข่าวสารอย่างมีระบบ และแบบเรียนด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า การให้ความรู้ผ่านหอกระจายข่าวสาร ทำให้ประชาชนมีความรู้ด้านสาธารณสุขดีขึ้น

สมควร จำปิ่ง และคนอื่น ๆ (2531 : 3-4) ได้ศึกษาการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านในประเทศไทย พ.ศ.2531 ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 63.3 ของตัวอย่างประชาชนในหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าวสารให้ข้อมูลว่า รับฟังการกระจายเสียงของหอกระจายข่าวสารเป็นประจำ รายการที่ได้รับความนิยมมีประโยชน์มากสามารถนำความรู้มาปรับปรุงความเป็นอยู่ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร คือ ประชาชนในหมู่บ้านดงหลวง ตำบลบึงทวาย อำเภอเต่างอย จังหวัด
สกลนคร ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 1,064 คน

สาเหตุในการเลือกหมู่บ้านนี้เพราะเป็นหมู่บ้านที่มีหลังคาเรือนใกล้เคียงกัน รวมกันเป็น
กลุ่มไม่กระจัดกระจาย มีหอกระจายข่าวสารสามารถรับฟังได้อย่างทั่วถึง และเป็นหมู่บ้านที่มีปัญหา
ในส่วนของความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) คือ ด้านการเกษตร และสุขภาพอนามัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sample) จากกลุ่มประชากรที่สามารถ ให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบและแบบสอบถาม ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีอายุระหว่าง 20-60 ปี มีจำนวนประมาณ 540 คน สุ่มจำนวน 60 คน โดยแยกเป็นเพศ และอายุได้ดังนี้

อายุ 20-39 ปี เพศชาย 15 คน เพศหญิง 15 คน

อายุ 40-60 ปี เพศชาย 15 คน เพศหญิง 15 คน

คุณสมบัติของประชาชนที่ได้รับการคัดเลือกนี้ ผู้วิจัยได้มาจากการตรวจสอบจากบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จากแผนกปกครอง อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร โดยนำมาเปรียบกับสำเนาทะเบียนบ้าน และรายงานการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน (กชช.2.ค.) โดยคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) และได้สอบถามผู้ใหญ่บ้านเพื่อให้ได้รายชื่อสมบูรณ์มากที่สุด

รายละเอียดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ	ชาย (N=30)				หญิง (N=30)				รวม	ร้อยละ	
	อายุ		อายุ		อายุ		อายุ				
	20-39	ร้อยละ	40-60	ร้อยละ	20-39	ร้อยละ	40-60	ร้อยละ			
เกษตรกรรวม	14	23.3	8	13.3	8	13.3	10	16.6	40	66.5	
รับราชการ	1	1.7	1	1.7	1	1.7	1	1.7	4	6.8	
ค้าขาย	2	3.3	2	3.3	5	8.3	3	5.0	12	19.9	
รับจ้าง	1	1.7	1	1.7	1	1.7	1	1.7	4	6.8	
รวม	18	30.0	12	20.0	15	25.0	15	25.0	60	100.0	
รวมทั้งสิ้น			30	50.0				30	50.0	60	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 60 คน เป็นเพศชาย 30 คน เป็นเพศหญิง 30 คน

กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเกษตรกรมากที่สุดร้อยละ 66.5 เป็นเพศชายอายุ 20-39 ปี ร้อยละ 23.3 อายุ 40-60 ปี ร้อยละ 13.3 เป็นเพศหญิงอายุ 20-39 ปี ร้อยละ 13.3 อายุ 40-60 ปี ร้อยละ 16.6 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย เป็นเพศชาย อายุ 20-39 ร้อยละ 3.3 อายุ 40-60 ปี ร้อยละ 3.3 เป็นเพศหญิงอายุ 20-39 ปี ร้อยละ 8.3 อายุ 40-60 ปี ร้อยละ 5.0

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย แถบบันทึกเสียง แบบทดสอบความสามารถในการรับรู้สารสนเทศ และแบบสอบถาม .

1. แถบบันทึกเสียง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกแถบเสียง

1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะนำมาเผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารพิจารณาเฉพาะเนื้อหาที่เป็นปัญหาในส่วนของความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของหมู่บ้าน ซึ่งสำรวจโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งพบว่าเรื่องที่เป็นส่วนของความจำเป็นพื้นฐาน คือ น้ำดื่มในครอบครัวไม่สะอาด การปลูกพืชหมุนเวียนหรือพืชบำรุงดิน และการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

1.3 กำหนดหัวข้อ และขอบเขตลักษณะเนื้อหาสารนิเทศที่ต้องการเผยแพร่จาก ส่วนชาติ จปฐ. ได้เนื้อหาทั้งหมด 8 เรื่อง

1.4 การเลือกเรื่องเพื่อทำบันทึกแถบเสียงเป็นบทละคร และบทความสลับเพลง โดยการจับสลากซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ผลปรากฏว่าเรื่องที่ได้ทำเป็นบทละคร ได้แก่เรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.4.1 การมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด

1.4.2 การป้องกันและกำจัดหนอนกอในนาข้าว

1.4.3 เทคนิคการปลูกมะเขือเทศ

1.4.4 การบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก

เรื่องที่จัดทำเป็นรูปแบบบทความสลับเพลง ได้แก่

1.4.5 เครื่องดื่มสมุนไพร

1.4.6 เพลย์จิกจันตัวทำลายข้าวที่ควรกำจัด

1.4.7 การเพาะเห็ดฟางโดยไม่ใช้ฟาง

1.4.8 ถั่วเขียวพืชมำรุ้งดิน บั๊ยราคาถุก

1.5 การสร้างบทละคร มีขั้นตอนดังนี้

1.5.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขอคำแนะนำจาก
ประธาน และกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์

1.5.2 กำหนดขอบเขตลักษณะเนื้อหาของสารนิเทศที่เผยแพร่

1.5.3 ศึกษาเทคนิคและวิธีการเขียนบทละครจากเอกสาร และตำรา
พร้อมทั้งขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการผลิตสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.5.4 เขียนบทละคร โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวละครขึ้นมาพูดคุยกันเป็นการ
แสดงบทบาทด้วยคำพูด

1.5.5 นำบทละครไปให้ประธานและกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์
ตรวจสอบแก้ไข ก่อนนำไปบันทึกแถบเสียงบทละคร โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักจัดรายการ
วิทยุที่ได้รับประกาศนียบัตรผู้ประกาศข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์ ของสถานีวิทยุกองบัญชาการตำรวจ
ภูธร 2 (บขภ.2) และสถานีวิทยุทหารอากาศ 017 (ทอ.017) จังหวัดสกลนคร และมีประสบการณ์
ในการให้เสียงละครวิทยุ เป็นผู้ให้เสียงตัวละคร ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ภาษาพื้นเมือง
เมื่อบันทึกเสียงเสร็จแล้วได้นำแถบบันทึกเสียงบทละครไปให้ประธาน และกรรมการผู้ควบคุม
ปริญญานิพนธ์ฟัง มีข้อกังขาคือ ชาวบทสรุปในตอนท้ายของบทละครบางเรื่อง ตัวละครพูดไม่ชัดเจน
ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขจนเป็นที่ยอมรับ จากนั้นได้นำไปทดลองเผยแพร่กับประชาชนในหมู่บ้านที่มี
ลักษณะคล้ายกลุ่มทดลอง คือ หมู่บ้านต่างอย อำเภอด่างาย จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 26
มกราคม 2534 ถึงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2534 เพื่อหาข้อปรับปรุงแก้ไขด้านความชัดเจนของเสียง
และการสื่อความหมายของภาษา ผลการทดลองปรากฏว่า ประชาชนสามารถรับฟังเสียงได้ชัดเจน
และเข้าใจภาษาที่ใช้ในบทละคร หลังจากนั้นจึงได้นำแถบบันทึกเสียงที่ได้รับการแก้ไขแล้วนำไป
เผยแพร่กับกลุ่มทดลอง

1.6 การสร้างบทความสลับเพลง มีขั้นตอนดังนี้

- 1.6.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขอคำแนะนำจากประธาน และกรรมการผู้ควบคุมปริญยานิพนธ์
- 1.6.2 กำหนดขอบเขตลักษณะเนื้อหาของสารนิเทศที่เผยแพร่
- 1.6.3 เขียนต้นฉบับบทความสลับเพลง
- 1.6.4 นำต้นฉบับบทความสลับเพลงไปให้ประธาน และกรรมการผู้ควบคุมปริญยานิพนธ์ตรวจสอบแก้ไข ก่อนนำไปบันทึกแถบเสียงบทความสลับเพลง โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักจัดรายการวิทยุที่ได้รับประกาศนียบัตรผู้ประกาศข่าว จากกรมประชาสัมพันธ์ ของสถานีวิทยุกองบัญชาการตำรวจภูธร 2 (บชภ.2) และสถานีวิทยุทหารอากาศ 017 (ทอ.017) เป็นผู้อ่านบทความ ในการอ่านบทความครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ภาษาพื้นเมือง เมื่อบันทึกเสียงเสร็จแล้วได้นำแถบบันทึกเสียงบทความสลับเพลงไปให้ประธานและกรรมการผู้ควบคุมปริญยานิพนธ์ฟัง มีข้อกังขา คือ เพลงและดนตรีที่ใช้สลับการเสนอบทความมีเสียงทึบมากทำให้รับฟังได้ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขจนเป็นที่ยอมรับ จากนั้นได้นำไปทดลองเผยแพร่กับประชาชนในหมู่บ้านที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มทดลอง คือ หมู่บ้านเต่างอย อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2534 ถึงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2534 เพื่อหาข้อปรับปรุงแก้ไขด้านความชัดเจนของเสียง และการสื่อความหมายของภาษา ผลการทดลองปรากฏว่า ประชาชนสามารถรับฟังเสียงได้ชัดเจน และเข้าใจภาษาที่ใช้ในบทความสลับเพลง หลังจากนั้นจึงได้นำแถบบันทึกเสียงที่ได้รับการแก้ไขแล้วนำไปเผยแพร่กับกลุ่มทดลอง

2. แบบทดสอบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 2.1 ศึกษาเนื้อหาสารนิเทศที่ทำการเผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารทั้ง 8 เรื่อง
- 2.2 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบ หลักการเขียนข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ

2.3 สร้างแบบทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารแบบปรนัย

4 ตัวเลือก เรื่องละ 10 ข้อ รวม 80 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบที่สร้างเสร็จไปให้ประธานและกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์
ตรวจสอบแก้ไขความถูกต้อง ความครบถ้วนของเนื้อหา และภาษาที่ใช้

2.5 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนที่
ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ที่หมู่บ้านต่างอย อำเภอดำรงวิทยะ จังหัดสกลนคร แล้วนำมา
ตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบโดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder
Richardson) สูตรที่ 21 (KR.21) ปรากฏว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น .90 และหาค่า
ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบโดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซนต์ของจุง
เทห์ ฟาน (Fan, 1952 : 6-22) ข้อสอบแต่ละข้อมีความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.03-0.70
ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20-.84

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเผยแพร่สารนิเทศ สร้างขึ้นโดย
มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศึกษาแบบสอบถามของบุญเรือน แสงทอง (2529 : 118-120) และสร้าง
แบบสัมภาษณ์ของสมควร จำพื้ง และคนอื่น ๆ (2531 : พ.21-พ.26)

3.3 กำหนดขอบเขตของแบบสอบถาม โดยตามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีเผยแพร่
สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร ระบบเสียง ระยะเวลาการเผยแพร่ และรูปแบบการจัดรายการ

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ประธานและกรรมการ ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์
ตรวจสอบ เพื่อขอคำแนะนำและแก้ไขปรับปรุง ก่อนนำไปสอบถามจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2534 ถึงวันที่ 1 มีนาคม 2534 โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ขอนหนังสือนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงนายอำเภอต่างอย เพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร
2. ขอนหนังสือนำตัวจากนายอำเภอต่างอย ถึงผู้ใหญ่บ้านดงหลวง เพื่อขอความร่วมมือในการจัดการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร ตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2534 ถึงวันที่ 1 มีนาคม 2534 รวมระยะเวลา 4 สัปดาห์
3. ผู้วิจัยเดินทางไปหมู่บ้านดงหลวงเพื่อดำเนินการทดลองเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารดังตาราง 3

ตาราง 3 การดำเนินการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร

สัปดาห์	วัน	เวลาที่เผยแพร่	กิจกรรมที่น่าสนใจ
1	4 กุมภาพันธ์ 2534	6.30 - 7.00	บทละครเรื่อง การมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด
		18.30 - 19.00	บทความสลับเพลงเรื่อง เครื่องดื่มสมุนไพร
	6 กุมภาพันธ์ 2534	6.30 - 7.00	บทความสลับเพลงเรื่อง เครื่องดื่มสมุนไพร
		18.30 - 19.00	บทละครเรื่อง การมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด
	8 กุมภาพันธ์ 2534		ทดสอบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศ

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	วัน	เวลาที่เผยแพร่	กิจกรรมที่น่าสนใจ
2	11 กุมภาพันธ์ 2534	6.30 - 7.00	บทละครเรื่อง การกำจัดหนอนกอในนาข้าว
		18.30 - 19.00	บทความสลับเพลงเรื่อง เพลี้ยจักจั่นตัวทำลายข้าว ที่ควรกำจัด
	13 กุมภาพันธ์ 2534	6.30 - 7.00	บทความสลับเพลงเรื่อง เพลี้ยจักจั่นตัวทำลายข้าว ที่ควรกำจัด
		18.30 - 19.00	บทละครเรื่อง การกำจัดหนอนกอในนาข้าว
	15 กุมภาพันธ์ 2534		ทดสอบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศ
3	18 กุมภาพันธ์ 2534	6.30 - 7.00	บทละครเรื่อง เทคนิคการปลูกมะเขือเทศ
		18.30 - 19.00	บทความสลับเพลงเรื่อง การเพาะเห็ดฟาง โดยไม่ใช้ฟาง
	20 กุมภาพันธ์ 2534	6.30 - 7.00	บทความสลับเพลงเรื่อง การเพาะเห็ดฟาง โดยไม่ใช้ฟาง
		18.30 - 19.00	บทละครเรื่อง เทคนิคการปลูกมะเขือเทศ
	22 กุมภาพันธ์ 2534		ทดสอบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศ

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์	วัน	เวลาที่เผยแพร่	กิจกรรมที่น่าสนใจ
4	25 กุมภาพันธ์ 2534	6.30 - 7.00	บทละคร เรื่องการบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก
		18.30 - 19.00	บทความสลับเพลง เรื่องถั่วเขียวพืชบำรุงดิน ปุ๋ยราคาถูกลง
	27 กุมภาพันธ์ 2534	6.30 - 7.00	บทความสลับเพลง เรื่องถั่วเขียวพืชบำรุงดิน ปุ๋ยราคาถูกลง
		18.30 - 19.00	บทละคร เรื่องการบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก
	1 มีนาคม 2534		ทดสอบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศ
			สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อวิธีเผยแพร่สารนิเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ส่วนที่เป็นแบบทดสอบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศของประชาชน

นำแบบทดสอบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศของประชาชนมาตรวจให้คะแนน โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาสารนิเทศรูปแบบละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง ตอบถูกให้หนึ่งคะแนนตอบผิดไม่ได้คะแนน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ส่วนแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร

นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาพร้อมแสดงค่าร้อยละ

3. ทดสอบสมมติฐานดังนี้

3.1 เปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศของประชาชนโดยรูปแบบ
บทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง ตามสมมติฐานข้อ 1 โดยใช้สูตร t-test แบบ
independent

3.2 เปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละครจำแนกตาม
ตัวแปร เพศ และอายุ ตามสมมติฐานข้อ 2 โดยใช้สูตร t-test แบบ independent

3.3 เปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงจำแนก
ตามตัวแปร เพศ และอายุ ตามสมมติฐานข้อ 3 โดยใช้สูตร t-test แบบ independent

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดส่วนตัว และการรับรู้สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารใช้
อัตราส่วนร้อยละตามสูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2. ค่าคะแนนเฉลี่ยในการตอบแบบทดสอบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศ

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 171)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	$S.D.$	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
	ΣX^2	แทน	ค่าผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\Sigma X)^2$	แทน	ค่าผลรวมทั้งหมดของคะแนนยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ คำนวนจากสูตร KR - 21 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 131)

$$r_{ee} = \left[\frac{n}{n-1} \right] \frac{1 - \bar{X}(n - \bar{X})}{ns_e^2}$$

เมื่อ	$n_{t,t}$	แทน	ความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อสอบทั้งหมดของแบบทดสอบ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

5. เปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละครกับรูปแบบทความ
สลับเพลง และทดสอบความแตกต่างกลุ่มตามสมมติฐานข้อ 1, 2, 3 โดยใช้ t-test แบบ
independent (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2527 : 197)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	n_1, n_2	แทน	จำนวนข้อมูลในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรแต่ละตัว
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของการตอบคำถามของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา t-distribution
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและได้เสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศ รูปแบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง
2. เปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศ รูปแบบทละคร จำแนกตามตัวแปร เพศ และอายุ

3. เปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศ รูปแบบบทความ
สลับเพลง จำแนกตามตัวแปร เพศ และอายุ

4. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการเผยแพร่สารนิเทศ ทางหอกระจายข่าว
โดยรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบ บทละครและ
รูปแบบบทความสลับเพลง ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 4 เปรียบเทียบการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละครและรูปแบบบทความสลับเพลง

รูปแบบสารนิเทศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
บทละคร	60	24.43	8.51	0.01
บทความสลับเพลง	60	24.40	8.74	

จากตาราง 4 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละคร และรูปแบบ
บทความสลับเพลง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐาน นั่นคือ ความ
สามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละครและรูปแบบบทความสลับเพลงไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละคร จำแนกตามเพศ และอายุ ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 5 - 6

ตาราง 5 เปรียบเทียบการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละคร จำแนกตามเพศ

เนื้อหาสารนิเทศ	เพศ				t
	ชาย (N=30)		หญิง (N=30)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การมีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาด	5.56	2.25	6.86	1.97	-2.38 [*]
2. การกำจัดหนองกอในนาข้าว	5.20	2.12	6.66	2.07	-2.69 ^{**}
3. เทคนิคการปลูกมะเขือเทศ	5.36	2.02	6.93	1.99	-3.03 ^{**}
4. การบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก	5.40	2.17	6.86	1.94	-2.74 ^{**}
รวม	21.53	8.35	27.33	7.76	-2.78 ^{**}

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$t_{.01, (df=59)} = 2.66$]

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$t_{.05, (df=59)} = 2.00$]

จากตาราง 5 แสดงว่าการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละครโดยส่วนรวมของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและกลุ่มตัวอย่างเพศชาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีคะแนนการรับรู้สารนิเทศสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

เมื่อพิจารณาเนื้อหาสารนิเทศรูปแบบทละครแต่ละเรื่อง พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีคะแนนการรับรู้สารนิเทศมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องการจัดหนอนกอในนาข้าว เทคนิคการปลูग्มะเขือเทศ และการบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก ส่วนอีกหนึ่งเรื่อง คือ การมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีคะแนนรับรู้สารนิเทศมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 เปรียบเทียบการรับรู้สารนิเทศรูปแบบทละคร จำแนกตามอายุ

เนื้อหาสารนิเทศ	อายุ				t
	20-39(N=30)		40-60(N=30)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การมีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาด	6.40	2.13	6.03	2.26	0.64
2. การกำจัดหนอนกอในนาข้าว	6.20	2.15	5.66	2.27	0.95
3. เทคนิคการปลูกมะเขือเทศ	6.46	1.99	5.83	2.27	1.14
4. การบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก	6.50	2.06	5.76	2.25	1.32
รวม	25.56	8.15	23.3	8.84	1.02

จากตาราง 6 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีกลุ่มอายุต่างกัน คือ กลุ่มอายุ 20-39 ปี และกลุ่มอายุ 40-60 ปี รับรู้สารนิเทศรูปแบบทละครโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐาน

และเมื่อพิจารณาเนื้อหาสารนิเทศแต่ละเรื่อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มอายุมีการรับรู้สารนิเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

3. เปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงจำแนกตามเพศและ อายุ ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 7 - 8

ตาราง 7 เปรียบเทียบการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงจำแนกตามเพศ

เนื้อหาสารนิเทศ	เพศ				t
	ชาย (N=30)		หญิง (N=30)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. เครื่องดื่มสมุนไพร	5.76	2.31	6.73	2.04	-1.72
2. เพลี้ยจักจั่นตัวทำลายข้าวที่ควรกำจัด	5.00	2.36	6.50	2.01	-2.65 [*]
3. การเพาะเห็ดฟางโดยไม่ใช้ฟาง	5.46	2.31	6.93	2.03	-2.31 [*]
4. ถั่วเขียวพืชมำรุ้งดิน นุ้ยราดาถูก	5.53	2.44	6.86	2.16	-2.33 [*]
รวม	21.76	9.01	27.03	7.74	-2.43 [*]

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$t_{.01}$, (df=59) = 2.66]

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$t_{.05}$, (df=59) = 2.00]

จากตาราง 7 แสดงว่า การรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงโดยส่วนรวมของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง และกลุ่มตัวอย่างเพศชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง มีคะแนนการรับรู้สารนิเทศสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

เมื่อพิจารณาเนื้อหาสารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงแต่ละเรื่องพบว่า มีเนื้อหาสารนิเทศ 3 เรื่อง ที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีคะแนนการรับรู้สารนิเทศมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องเปลี่ยจิกจ้นตัวทำลายข้าวที่ควรกำหนด การเพาะเห็ดฟางโดยไม่ใช้ฟาง และถั่วเขียวพิษบำรุงดิน บัยราคาถูก ส่วนเรื่อง เครื่องดื่มสมุนไพร กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง และกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีการรับรู้สารนิเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตาราง 8 เปรียบเทียบการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงจำแนกตามอายุ

เนื้อหาสารนิเทศ	อายุ				t
	20-39(N=30)		40-60(N=30)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. เครื่องดื่มสมุนไพร	6.96	2.99	5.53	2.23	2.95**
2. เพลี้ยจักจั่นตัวทำลายข้าวที่ควรกำจัด	6.36	1.14	5.13	2.33	2.12*
3. การเพาะเห็ดฟางโดยไม่ใช้ฟาง	5.46	2.12	5.53	2.27	2.37*
4. ถั่วเขียวพืชนำร่องดิน บัญราคาถูก	6.93	2.19	5.46	2.37	2.49*
รวม	27.10	7.92	21.66	8.79	2.51*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$t_{.01}$, (df=59) = 2.66]

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$t_{.05}$, (df=59) = 2.00]

จากตาราง 8 แสดงว่า การรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงโดยส่วนรวมของกลุ่มตัวอย่างอายุ 20 - 39 ปี และกลุ่มตัวอย่างอายุ 40 - 60 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มตัวอย่างอายุ 20 - 39 ปี มีคะแนนการรับรู้สารนิเทศสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอายุ 40 - 60 ปี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

เมื่อพิจารณาเนื้อหาสารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงแต่ละเรื่อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุ 20-39 ปี มีคะแนนการรับรู้สารนิเทศมากกว่า กลุ่มตัวอย่างอายุ 40-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องเครื่องดื่มสมุนไพร ส่วนอีก 3 เรื่อง คือ เพลี้ยจักจั่นตัวทำลายข้าว ที่ควรกำจัด การเพาะเห็ดฟางโดยไม่ใช้ฟาง และถั่วเขียวพิษบำรุงดิน บัณฑิตาญ กลุ่มตัวอย่างอายุ 20-39 ปี มีคะแนนการรับรู้สารนิเทศมากกว่าอายุ 40-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร โดยรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตารางที่ 9 - 14

ตาราง 9 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรับฟังสารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร

การรับฟังสารนิเทศ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความสะดวกในการรับฟัง</u>		
เฉพาะเวลาเช้า	10	16.7
เฉพาะเวลาเย็น	12	20.0
ทั้งช่วงเช้าและเย็น	38	63.3
รวม	60	100.0
<u>เสียงที่รับฟังได้ทางหอกระจายข่าวสาร</u>		
เสียงดังเกินไป	6	10.0
เสียงดังพอเหมาะ	49	81.7
เสียงเบาเกินไป	5	8.3
เสียงพร่าไม่ชัดเจน	0	0
รวม	60	100.0

ตาราง 9 (ต่อ)

การรับฟังสารนิเทศ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความเหมาะสมในการกระจายเสียงในเวลาเช้าและเย็น</u>		
มากที่สุด	7	11.7
มาก	38	63.3
ปานกลาง	10	16.7
น้อย	3	5.0
น้อยที่สุด	2	3.3
รวม	60	100.0

จากตาราง 9 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สะดวกในการรับฟังสารนิเทศทั้งช่วงเช้าและเย็นคิดเป็นร้อยละ 63.3 การกระจายเสียงเวลาเช้าและเย็นมีความเหมาะสมมากคิดเป็นร้อยละ 63.3

และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเสียงที่รับฟังได้ทางหอกระจายข่าวสารมีเสียงดังพอเหมาะคิดเป็นร้อยละ 81.7

ตาราง 10 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเผยแพร่สารนิเทศ

การเผยแพร่สารนิเทศ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ประโยชน์ของสารนิเทศ</u>		
ให้ความรู้	50	32.9
ทันต่อเหตุการณ์	46	30.0
ให้ความเพลิดเพลิน	48	31.6
ปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น	8	5.2
รวม	152*	100.0
<u>ข่าวสารมีส่วนช่วยพัฒนาหมู่บ้าน</u>		
มากที่สุด	8	13.3
มาก	9	15.0
ปานกลาง	39	65.0
น้อย	3	5.0
น้อยที่สุด	1	1.7
รวม	60	100.0

* จำนวนผลรวมมีค่ามากกว่าจำนวนผู้ตอบ 60 คน เพราะตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 10 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการรับฟังสารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารนั้น ให้ประโยชน์อันดับแรก คือ ให้ความรู้คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมา คือ ให้ความเพลิดเพลิน คิดเป็นร้อยละ 31.6 และข่าวสารมีส่วนช่วยพัฒนาหมู่บ้านในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 65.0

ตาราง 11 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเนื้อหาสารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร

เนื้อหาสารนิเทศ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความยาวของเนื้อหาสารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร</u>		
ใช้เวลานานเกินไป	6	10.0
ใช้เวลาพอดี	42	70.0
ใช้เวลาน้อยเกินไป	12	20.0
รวม	60	100.0
<u>เนื้อหาสารนิเทศตรงกับความสนใจของกลุ่มตัวอย่าง</u>		
มากที่สุด	9	15.0
มาก	35	58.3
ปานกลาง	12	20.0
น้อย	4	6.7
น้อยที่สุด	0	0
รวม	60	100.0

จากตาราง 11 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าความยาวของเนื้อหา
สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารใช้เวลาพอดี คิดเป็นร้อยละ 70.0

และเนื้อหาสารนิเทศตรงกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ
58.3

ตาราง 12 ความสนใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเพลงที่ใช้สลับการเสนอบทความ

เพลง	จำนวน	ร้อยละ
ลูกทุ่ง	22	36.7
ลูกกรุง	20	33.3
พื้นเมือง	13	21.7
บรรเลง	5	8.3
รวม	60	100.0

จากตาราง 12 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สนใจเพลงลูกทุ่งสลับการเสนอบทความ
คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาได้แก่ เพลงลูกกรุงร้อยละ 33.3 เพลงพื้นเมืองร้อยละ 22.7
และเพลงบรรเลงร้อยละ 8.3

ตาราง 13 ความสนใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับรูปแบบของรายการเผยแพร่สารนิเทศ
ระหว่างรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง

รูปแบบรายการ	จำนวน	ร้อยละ
บทละคร	32	53.3
บทความสลับเพลง	28	46.7
รวม	60	100.0

จากตาราง 13 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สนใจการเผยแพร่สารนิเทศในรูปแบบ
บทละครคิดเป็นร้อยละ 53.3

ตาราง 14 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการนำทะเลหรือความสลับเพลง
มาเผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร

การนำเสนอทะเลและบทความสลับเพลง	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรเปิดซ้ำ	4	6.7
2. ควรเปิดซ้ำ เพื่อเป็นการฟังบทวน โดยห่างจากการเปิดครั้งแรก 1 สัปดาห์	51	85.0
3. ควรเปิดซ้ำ เพื่อเป็นการฟังบทวน โดยห่างจากการเปิดครั้งแรก 2 สัปดาห์	2	3.3
4. ควรเปิดซ้ำ เพื่อเป็นการฟังบทวน โดยห่างจากการเปิดครั้งแรก 1 เดือน	3	5.0
รวม	60	100.0

จากตาราง 14 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ควรนำทะเลหรือความ
สลับเพลงมาเปิดซ้ำ เพื่อเป็นการฟังบทวนโดยห่างจากการเปิดครั้งแรก 1 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ
85.0

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลงของประชาชน หมู่บ้านดงหลวง ตำบลบึงทวาย อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร โดยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารโดยรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศ โดยรูปแบบบทละครของประชาชนตามตัวแปร เพศ และอายุ
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงของประชาชนตามตัวแปรเพศ และอายุ
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารโดยรูปแบบบทละครและรูปแบบบทความสลับเพลง

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร โดยรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง แตกต่างกัน

2. ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน สามารถรับรู้สารนิเทศโดยรูปแบบบทละครแตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน สามารถรับรู้สารนิเทศโดยรูปแบบบทความสลับเพลง

แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรประกอบด้วยหัวหน้าครอบครัวหรือบุคคลในครอบครัวที่สามารถให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบและแบบสอบถามในหมู่บ้านดงหลวง ตำบลบึงทวาย อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้มี 60 คน ซึ่งสุ่มจากหมู่บ้านดงหลวง ตำบลบึงทวาย อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ที่เป็นกลุ่มประชากร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 แถบบันทึกเสียงบทละคร มีความยาว 15 - 20 นาที จำนวน 4 เรื่อง คือ

3.1.1 การมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด

3.1.2 การกำจัดหนอนกอในนาข้าว

3.1.3 เทคนิคการปลูกมะเขือเทศ

3.1.4 การบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก

3.2 แล่บันทึกลีขียงบทความสลับเพลง มีคความยาว 15 - 20 นาที่ จำนวน 4 เรือง

คือ

3.2.1 เครื่องต้มสมุนไพร

3.2.2 เพ็ลยจิกจันตัวทำลายข้าวที่ควรกำจัด

3.2.3 การเพาะเห็ดฟางโดยไมใช้ฟาง

3.2.4 ถั่วเขียวพิชบารุงดิน บัยราคาถูก

3.3 แบบทดสอบ จำนวน 80 ข้อ เป็นแบบทดสอบสี่ตัวเลือก โดยนำไปทดลองใช้กับ
ประชาชนหมู่บ้านต่งอย อำเภอต่งอย จงหวัดสกลนคร แล้วนำมาหาค่าความเชือมันปรากฏ
ว่าได้ค่าความเชือมันของแบบทดสอบเป็น .90

3.4 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

3.4.1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

3.4.2 เป็นข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเพยแพร่

สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามของบุญเรือน แสงทอง (2529 :
118-120) และแบบสัมภาษณ์ของสมควร จำพิงและคนอื่น ๆ (2531 : พ21 - พ26)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบความต่งต่งในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทยะคร และรูปแบบ
บทยะครสลับเพลงของกุ่มตัวอย่างโดยใช้ t-test แบบ independent

4.2 เปรียบเทียบความต่งต่งในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทยะครของกุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามเพศ และอายุ โดยใช้ t-test แบบ independent

4.3 เปรียบเทียบความต่งต่งในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทยะครสลับเพลงของกุ่ม
ตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และอายุ โดยใช้ t-test แบบ independent

4.4 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร

ใช้การคำนวณหาค่าร้อยละ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาทดลองครั้งนี้ ปรากฏผลสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐาน นั่นคือ ความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลงไม่แตกต่างกัน
2. การรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละครโดยส่วนรวมของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง และกลุ่มตัวอย่างเพศชาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีคะแนนการรับรู้สารนิเทศสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2
3. กลุ่มตัวอย่างที่มีกลุ่มอายุต่างกัน คือ กลุ่มอายุ 20-39 ปี และกลุ่มอายุ 40-60 ปีรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละครโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐาน และเมื่อพิจารณาเนื้อหาสารนิเทศแต่ละเรื่องพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มอายุมีการรับรู้สารนิเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน
4. การรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงโดยส่วนรวมของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง และกลุ่มตัวอย่างเพศชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีคะแนนการรับรู้สารนิเทศสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3
5. การรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงโดยส่วนรวมของกลุ่มตัวอย่างอายุ 20-39 ปี และกลุ่มตัวอย่างอายุ 40-60 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างอายุ 20-39 ปี มีคะแนนการรับรู้สารนิเทศสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอายุ 40-60 ปี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

6. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร โดยรูปแบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสะดวกในการรับฟังสารนิเทศทั้งช่วงเช้าและเย็น ในการกระจายเสียงเวลาเช้าและเย็นมีความเหมาะสมมาก นอกจากนี้เสียงที่ได้รับฟังทางหอกระจายข่าวสารมีเสียงดังพอเหมาะ สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารใช้เวลาพอดี เนื้อหาสารนิเทศตรงกับความสนใจในระดับมาก ส่วนเพลงที่ใช้สลับการเสนอบทความกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจเพลงลูกทุ่ง และกลุ่มตัวอย่างสนใจการเผยแพร่สารนิเทศในรูปแบบทละครมากกว่ารูปแบบบทความสลับเพลง ในการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารควรมีการนำทละครหรือบทความสลับเพลงมาเปิดซ้ำเพื่อเป็นการฟังบทวน โดยห่างจากการเปิดครั้งแรก 1 สัปดาห์

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาครั้งนี้ จะอภิปรายตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าวิจัยดังนี้

1. ความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร โดยรูปแบบทละครและรูปแบบบทความสลับเพลง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การเผยแพร่สารนิเทศทั้ง 2 รูปแบบมีประสิทธิภาพพอ ๆ กัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบรายการทั้ง 2 ประเภทมุ่งให้ความรู้และความบันเทิงเป็นไปในแนวเดียวกัน จึงทำให้การรับรู้สารนิเทศไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ไรท์ตี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.3 ตอบว่า ชอบรูปแบบทละครมากกว่า ดังนั้นถ้าจะนำเสนอสารนิเทศในลักษณะเช่นนี้ ก็น่าจะใช้รูปแบบทละครจะดีกว่า

2. การรับรู้สารนิเทศรูปแบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงรับรู้สารนิเทศได้ดีกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะสังคมของหมู่บ้านที่ทำการวิจัย พบว่า สตรีในหมู่บ้านส่วนใหญ่ทำงานบ้านอยู่กับบ้านค่อนข้างมาก จึงมี

เวลาว่างที่จะรับสารนิเทศจากหอกระจายข่าวสารได้อย่างเต็มที่และมีโอกาสพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนบ้าน ต่างจากกลุ่มตัวอย่างเพศชาย ซึ่งส่วนใหญ่ต้องทำงานนอกบ้านในลักษณะการทำงานเดี่ยว เช่น การทำนา ทำสวน ทำไร่และรับจ้าง จึงมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนบ้านได้น้อย อีกทั้งช่วงเวลาในการรับสารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารเป็นช่วงเวลาที่ไม่ใกล้เคียงกับเวลาที่จะต้องออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน ความตั้งใจรับฟังสารนิเทศจึงมีน้อย ดังนั้นถ้าจะนำเสนอสารนิเทศอาจจะพิจารณาทั้งช่วงเวลา และอาจนำเสนอสารนิเทศเฉพาะกลุ่มก็ได้

3. การรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุ 20-39 ปี รับรู้สารนิเทศไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างอายุ 40-60 ปี สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะเด่นของรูปแบบบทละคร คือ จะประกอบด้วยเสียงพูดของตัวละครที่ต่างกัน เสียงดนตรีและเสียงประกอบ ซึ่งเป็น การทำให้เกิดความสมจริงสมจังในเนื้อหาที่กำลังเสนออยู่ (ชม ภูมิภาค. 2520 : 213-228)

4. การรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลง พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุ 20-39 ปี รับรู้สารนิเทศได้ดีกว่ากลุ่มตัวอย่างอายุ 40-60 ปี สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะรูปแบบของรายการ คือ รูปแบบรายการบทความสลับเพลงจะมีลักษณะที่เสนอเนื้อหาวิชาการสลับเพลง จากการสังเกตลักษณะการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยชอบรายการเพลงจึงสนใจรูปแบบรายการนี้มาก ต่างจากกลุ่มตัวอย่างอายุมากชอบฟังรายการข่าว ความรู้โดยเฉพาะ จึงอาจให้ความสนใจกับรายการที่มีเพลงมาสลับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนุ ครุฑไชยันต์ (2529 : บทคัดย่อ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุ 21-39 ปี ฟังวิทยุเพื่อความบันเทิง ส่วนกลุ่มตัวอย่างอายุ 40-60 ปี ชอบฟังรายการที่มีประโยชน์และต้องการฟังข่าว

5. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อวิธีการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสะดวกในการรับฟังสารนิเทศทั้งช่วงเช้าและเย็น ในการกระจายเสียงเวลาเช้าและเย็นมีความเหมาะสมมาก นอกจากนี้เสียงที่ได้รับฟังทางหอกระจายข่าวสารมีเสียงดังพอเหมาะ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการเผยแพร่สารนิเทศในช่วงเวลา

เช้าและเย็น เป็นช่วงเวลาที่ประชาชนอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จึงมีความสะดวกในการรับฟังทั้งช่วงเช้าและเย็น และหอกระจายข่าวสารตั้งอยู่ในสถานที่ที่เป็นจุดศูนย์กลางของหมู่บ้าน เสียงที่ได้รับฟังจึงมีเสียงดังพอเหมาะ

สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารใช้เวลาพอเหมาะ เนื้อหาสารนิเทศตรงกับ ความสนใจของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะเนื้อหาสารนิเทศที่เผยแพร่เป็นเรื่องที่ได้มาจากการสำรวจปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ซึ่งสำรวจโดยคณะกรรมการหมู่บ้านและมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง จึงได้รับความสนใจอยู่ในระดับมาก

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจเพลงลูกทุ่งที่ใช้สลับการเสนอบทความ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะของเพลงลูกทุ่งที่ผู้วิจัยใช้สลับการเสนอบทความมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างสนใจเพลงลูกทุ่งมากกว่าประเภทอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนุ ครุฑไชยันต์ (2529 : 151) พบว่า ประชาชนสนใจเพลงลูกทุ่งมากที่สุด

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจการเสนอสารนิเทศรูปแบบบทละคร สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบบทละครเป็นรูปแบบที่ใช้คนพูดหลายคน มีการแสดงน้ำเสียงเพื่อให้คนฟังเกิดจินตนาการต่างจากบทความสลับเพลงที่ใช้คนอ่านบทความเพียงคนเดียว จึงอาจทำให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่ายในการรับฟังได้

และในการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร ควรมีการนำบทละครหรือบทความสลับเพลงมาเปิดซ้ำ เพื่อเป็นการฟังทบทวน โดยห่างจากการฟังครั้งแรก 1 สัปดาห์ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า จากตารางการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารของหมู่บ้าน พบว่า นอกจากการถ่ายทอดรายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยแล้ว การนำเสนอสารนิเทศจากหน่วยงานต่าง ๆ มาเผยแพร่มีไม่สม่ำเสมอ จึงทำให้ประชาชนในหมู่บ้านรับสารนิเทศที่ได้จากหน่วยงานต่าง ๆ ได้ไม่เต็มที่ หรืออาจมีสาเหตุมาจากการนำเสนอสารนิเทศเพียงครั้งเดียว

อาจทำให้การรับฟังสารนิเทศได้ไม่ชัดเจน การเปิดซ้ำจะเป็นการทำให้ผู้ฟังได้ทบทวนความรู้ที่ได้ฟังครั้งแรก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สังคม ภูมิพันธุ์ (2530 : 65) ที่กล่าวว่า การฟังเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการรับรู้ อันเป็นทักษะทางการสื่อสารที่จะต้องใช้ เริ่มจากการที่มีการได้ยินเสียง และนำไปสู่การแปลความหมาย และความเข้าใจต่อเนื่องกันไป

ข้อเสนอแนะต่อการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร

1. ความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความ สลับเพลงไม่แตกต่างกัน ดังนั้น การเสนอสารนิเทศอาจใช้รูปแบบใดก็ได้ แต่แนวโน้มผู้คนจะชอบรูปแบบบทละครมากกว่า จึงน่าจะพิจารณาเลือกแต่ละรูปแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
2. ในการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารจำเป็นต้องเลือกเวลาในการกระจายเสียงที่ประชากรเป้าหมายมีโอกาสที่จะรับฟังมากที่สุด มิฉะนั้น การเผยแพร่ความรู้แก่ประชากรเป้าหมายก็จะเป็นการสูญเปล่าเสียตั้งแต่เริ่มแรก
3. เพลงที่จะใช้ประกอบการเผยแพร่สารนิเทศควรเป็นเพลงที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจเพลงลูกทุ่งมากที่สุด
4. ในการเผยแพร่สารนิเทศควรนำสารนิเทศมาเผยแพร่ซ้ำ โดยให้ห่างจากการเผยแพร่ครั้งแรก 1 สัปดาห์ เพื่อเป็นการฟังทบทวน
5. การนำเสนอสารนิเทศควรให้ทั้งความรู้และความบันเทิง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความคิดเห็นและความสามารถของประชาชนที่มีต่อการรับรู้สารนิเทศรูปแบบอื่น ๆ

บรรณาธิการ

บรรณานุกรม

เกษร สิทธิภูประเสริฐ. "การประเมินผลโครงการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา,"

การศึกษาแห่งชาติ. 21(3) : 36-46 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2530.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การพัฒนาระบบสารสนเทศตามโครงการศึกษา

ความต้องการและจัดวางระบบสารสนเทศ เพื่อวางแผนพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ :

กองสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2529.

จารุวรรณ สินธุโสภณ. วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์. กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุด

แห่งประเทศไทย, 2521.

ชม ภูมิภาค. คู่มือการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยี

ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

ณรงค์ สมพงษ์. สื่อเพื่องานส่งเสริมเผยแพร่. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสื่อสารการศึกษา

สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.

ธงชัย เล็กกัมพร. ประสิทธิผลของการให้การศึกษาต้านสารเสพติดชุมชนแออัด

โดยใช้หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านอย่างมีระบบและแบบเรียนด้วยตนเอง.

วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530. อัดสำเนา.

ธนพล โฉมสุวรรณ. ประสิทธิผลของเสียงตามสายที่มีต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชน

เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาล. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ. "บริการสนเทศ : ความหมายและประเภท," บรรณารักษศาสตร์.

3(1) : 26-33 ; มกราคม 2526.

นิคม ศรีนุเคราะห์. ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชน

ในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

อัตสำเนา.

นิรันดร์ จุลทรัพย์. การจัดและการให้บริการสารนิเทศ. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและ

จิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2531.

บุญเกื้อ ควรวาเวช. การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยี

ทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2533.

บุญเรือน แสงทอง. การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการบริการข่าวสารข้อมูล

ของห้องสมุดประชาชนอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัตสำเนา.

บุหงา วิษุเดชคุ้มมงคล. การแนะแนวเบื้องต้น. พิษณุโลก : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา

การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523.

ประศักดิ์ หอมสนิท. "รายการโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต," จันทร์เกษม. 193 : 8-12 ;

พฤศจิกายน - ธันวาคม 2529.

ปราณี ไทยวัฒนานนท์. การแพร่กระจายเสียงในชุมชนชนบท (เสียงตามสาย). เชียงใหม่ :

ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.

พกา บุญเรือง. การจัดและการให้บริการสนเทศ. ชลบุรี : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา

การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2528.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2531.

พิชัย วาสนาสง. "สังคมข่าวสาร," ห้องสมุด. 29(1) : 31-32 ; มกราคม - มีนาคม 2528.

มนู ครุฑไชยันต์. การศึกษาทัศนคติและความต้องการเกี่ยวกับรายการวิทยุกระจายเสียงที่รับฟังได้ใน

จังหวัดมหาสารคาม ของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2529. อัดสำเนา.

มะเตือ เสงมา. "เทคนิคการให้บริการสนเทศ," แนะแนว. 18(92) : 7-12 ; เมษายน - พฤษภาคม, 2527.

มันมมาส ขวลิขิต. ระบบสารนิเทศแห่งชาติหรือระบบสารนิเทศภายในประเทศ. กรุงเทพฯ :

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2520.

ลักขณา นักร้อง. "การพัฒนาหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน," ลานข่อย. 8(2) : 17-19 ;

มกราคม - มีนาคม 2533.

สมควร ฉ่ำพื้ง และคนอื่น ๆ. ผลการวิจัยเรื่องการทำนงนหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน
ในประเทศไทย พ.ศ.2531. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2531.

สมชาย แสงจิตต์พันธ์. การศึกษาความต้องการในเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต
ในจังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

สมโภช รอดบุญ. ความต้องการรายการวิทยุทางการศึกษาสำหรับโครงการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522. อัดสำเนา.

สังคม ภูมิพันธ์. ทฤษฎีและกระบวนการสื่อสาร. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530.

สาธารณสุข, กระทรวง สำนักงานปลัด. คู่มือการทำนงนหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน
สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กองสุขศึกษา สำนักงาน
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2530. (เอกสารวิชาการลำดับที่ 3/2530)

สารานุกรม, กระทรวง สำนักงานปลัด. คู่มือหอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ : กองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสารานุกรม, 2533.

(เอกสารวิชาการลำดับที่ 4/2530)

สุภาพร น้อยคำแหง. "คุยกับนักจัดรายการ ปันดา กัลย์จากุ," การศึกษานอกโรงเรียน.

24(138) ; มิถุนายน - กรกฎาคม 2530.

เสาวลักษณ์ สิงห์โกวิท. การสื่อข้อความเพื่อการบริหาร. กรุงเทพฯ : คุณพิมพ์อักษรกิจ,

2525.

อุฬาร เนื่องจำนงค์. สื่อสารมวลชนวิทยและโทรทัศน์. กรุงเทพฯ : อักษรกิจนิติต, 2520.

Fan, Chung Teh. Item Analysis Table Education Testing Service.
New Jersey : Educational Testing Service, 1952.

Morris, Jacquelyn M. and Elizabeth A. Elkins. Library Searching :
Resources and Strategies : with Examples from the Environmental
Sciences. New York : Jehhrey Norton, 1978.

Moemeka, Andrew Azukaego. "Rural radio Broadcasting and Community
Health-Practices in Nigeria : A Case Study of Radio O-Y-O on-
the-Move (the Mobile Rural Radio Service Unit of the Broadcasting
Corporation of OYO State, Nigeria)," Dessertation Abstracts
International. 48 (12) : 3003 ; Spring, 1987.

Mwakikoti, Alex L. "Mass Media : the Role of Radio Broadcasting for
Development in Tanzania," Masters Abstracts International.
24 (4) : 319 ; Winter, 1986.

Ndolo, Ikechukwu S. "Radio Broadcasting and the Language Problems of
Sociopolitical Integration in Nigeria," Dessertation Abstracts
International. 49 (3) : 371 ; September, 1987.

Roger, Everett M. Communication Strategies for Family Planning.
New York : The Free Press, 1973.

Schramm, Wilbur. Mass Communication in National Development.
California : Stanford University Press, 1970.

පරිච්ඡේද

ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย

ครุฑ

ที่ ทม 1007/2348

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 พฤศจิกายน 2533

เรื่อง ขอดความอนุเคราะห์

เรียน นายอำเภอต่างอoy

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นางสาวทศกร ศิริพันธุ์เมือง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอก
บรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร โดยใช้รูปแบบ
บทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ. วิชญ์ กับเที่ยง ประธาน

ผศ. พาว พันธ์เมฆา กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอดความอนุเคราะห์ คือ ขอนั่งสำรวจการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอความ
ร่วมมือจากท่าน ผู้ใหญ่บ้านบ้านดงหลวง อำเภอต่างอoy จังหวัดสกลนครเพื่อขอให้ราษฎรจำนวน
60 คน รับฟังข่าวสารที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร พร้อมทั้งตอบแบบสอบถาม ตั้งแต่เดือน
ธันวาคม 2533-เดือนมกราคม 2534 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมพร บัวทอง

(นายสมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

ภาคผนวก ข บทละคร

บทละครเรื่อง

การมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด

ตัวละคร

นายแสน อายุ 50 ปี อาชีพทำนา มีลูกชายชื่อนายลอน
 นายลอน อายุ 26 ปี อาชีพรับราชการตำแหน่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำอำเภอ
 นายอ่ำ อายุ 32 ปี อาชีพรับจ้าง

ดนตรี

ผู้ประกาศ

ท่านผู้ฟังคะ ท่านทราบหรือไม่ว่า โลกเราประกอบไปด้วยน้ำสามในสี่ส่วน แม้แต่ร่างกายเราก็เช่นกัน มีน้ำเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดที่คอยหล่อเลี้ยงให้ร่างกายของเรามีชีวิตอยู่ได้ แต่ถ้าน้ำที่เราเอามาไว้ใช้สกปรก นรกคงจะมาเยือน วันนี้รายการของเราขอเชิญท่านฟังละครเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเรื่อง การมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านของเราให้มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาดใช้ในหมู่บ้านของเรา

ดนตรี

นายลอน : พ่อ พ่อ มานั่งใจลอยอยู่ทำไมละพ่อ
 นายแสน : ไอ้สอนนั่นเอง เรียกพ่อทำไมละ

- นายสอน : ก็เห็นพ่อนั่งใจลอย ทำทางมีเรื่องกลุ้มใจ พ่อมีเรื่องกลุ้มใจอะไรหรือเปล่าพ่อ
หวังว่าคงไม่ได้กลุ้มใจที่ไม่มีลอลิงนะพ่อ
- นายแสน : เอ็งพูดเรื่องอะไรของเอ็งวะ ลิงข้าก็มี สีนแดงที่ตากไว้หลังบ้านไง มันไม่ได้
หายไปไหนนี่ แล้วข้าจะมานั่งกลุ้มใจทำไมวะ
- นายสอน : แหม พ่อนี้ เขี่ย เขี่ย กลุ้มใจไม่มีลอลิง มันเป็นเพลง ตอนนี้นำสั่งอิตเชียว มัน
ไม่เกี่ยวกับกางเกงลึงของพ่อที่ตากไว้หลังบ้านหรอก ผมเห็นพ่อทำท่ากลุ้มอก
กลุ้มใจก็หาเรื่องแหะไปยั้งจั้นแหละ เพราะพ่อก็ไม่ใช่อื่นไกลคนรู้จักกัน จริงมีัย
พ่อ
- นายแสน : เตี่ยา เกอะมิง
- นายสอน : จั้นผมขอโทษก็แล้วกันนะ ว่าแต่พ่อเกอะมีเรื่องกลุ้มใจอะไรหรือเปล่าล่ะ
- นายแสน : ก็มีลิวะ เอ็งสั่งเกตหรือเปล่าว่าเตี่ยานี้คลองหลังบ้านเรามันขุ่น
- นายสอน : เห็นอยู่เหมือนกันพ่อ เมื่อวานก็มีคนมาถามผมนะว่า น้ำที่ตักจากคลองมันขุ่นเอา
ไปใช้ไม่ได้ จะทำอย่างไรดี
- นายแสน : แล้วเอ็งแนะนำเขาอย่างไรล่ะ
- นายสอน : ผมก็ให้เขาเอาสารส้มไปกววนน้ำในโอ่งรอให้มันใส ตะกอนนอนกัน แล้วก็ตักน้ำ
ส่วนบนที่ใสเอาไปใช้ได้
- นายแสน : เออ ก็ดีนี่ มันเป็นการแก้ปัญหาได้อีกทางหนึ่งนะ แต่ไอน้ำในคลองที่กำลังจะ
สกปรกลงทุกวัน ทุกวันนี้นะสิ
- นายสอน : นี่แหละที่เป็นปัญหาที่คนในหมู่บ้านเราจะต้องช่วยกันแก้ไข น้ำมันสกปรกก็เพราะ
พวกเรานี่แหละที่ไม่ช่วยกันรักษา ทั้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง ทั้งลงมาก ๆ มัน
ก็สะสม เน่าเหม็น แกมคลองยังจะตื้นเขินอีก อีกไม่ช้าไม่นานหมู่บ้านเราจะ
ไม่มีน้ำสะอาดใช้

- นายแสน : เออ มันก็จริงอย่างที่เอ็งพูด แล้วเอ็งคิดว่าจะมีวิธีแนะนำชาวบ้านเขาให้รักษา
ความสะอาดของแม่น้ำลำคลองได้อย่างไรวะ
- นายสอน : วิธีช่วยกันรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง บ่อน้ำ หนองน้ำมันไม่ยากเลย
ง่ายนิดเดียว พ่อฟังให้ตึนะ ต้องไม่ทิ้งขยะ สิ่งเน่าเปื่อยลงในน้ำ ไม่ปล่อยพวก
วัว ควาย สัตว์เลี้ยงลงไปในแหล่งน้ำ เวลาจะซักผ้าหรืออาบน้ำควรตักน้ำมา
ซักผ้า หรืออาบน้ำให้ไกลจากแหล่งน้ำ เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำไหลคือนไปสู่แหล่งน้ำ
เพียงเท่านั้นน้ำในแม่น้ำลำคลองก็จะสะอาดขึ้นอีกเยอะเลย ผมจะเริ่มบอก
ชาวบ้านพรุ่งนี้เลย
- นายแสน : เอ็งจะไปบอกชาวบ้านทุกคนได้อย่างไรวะ
- นายสอน : ก็ไม่ยากอีกนั่นแหละพ่อ ผมก็พูดออกอากาศทางหอกระจายข่าว
- นายแสน : เออ จริงด้วยข้าก็ลืมนึกไปว่าเอ็งก็เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านคนที่รับผิดชอบ
เรื่องการเผยแพร่ข่าวสารทางหอกระจายข่าว

(เสียงสุนัขเห่า)

- นายแสน : หมามันเห่าอะไรวะ เอ็งดูหน่อยสิ ข้าไม่ได้ใส่แว่น มองเห็นไม่ค่อยชัดวะ
- นายสอน : อ้อ น้ำอำนั่นเอง ขึ้นมาข้างบนบ้านก่อนน้ำอ่า
- นายแสน : มาคำ ๆ มีด ๆ อย่างนี้ มีอะไรหรือวะ ใส่อ่า
- นายอ่า : ฉันทามาตามไอ้สอนไปดูบุญหลายมันหน่อย เห็นมันไปเรียนหมอมมา
- นายสอน : บุญหลายเป็นอะไรครับน้ำอ่า
- นายอ่า : มันถ่ายท้องตั้งหลายครั้ง ตอนนั้นนอนแผ่อยู่ที่บ้าน ไม่มีเรี่ยวแรงเอาซะเลยก็เลย
มาตามไอ้สอนไปดูบุญหลายมัน
- นายแสน : เอ็งไปดูน้องหน่อยไอ้สอน
- นายแสน : น้ำอ่ารอเดี๋ยวนะครับ ผมจะไปเอากระบะเบ้ายาก่อน

คนตรี

- นายสอน : เอ้อ เออ นอนหมดแรงเลยนะบุญหลายน้องข้า น้ำอำครับ ผมขอน้ำหนึ่งขวด แม่โขง
- นายอ่ำ : ขวดแม่โขงไม่มี มีแต่ขวดแสงโสมได้หรือเปล่า
- นายสอน : ได้ครับน้ำ ผมจะเอามาผสมกับผงน้ำตาลเกลือแร่
- นายอ่ำ : นี่น้ำหนึ่งขวด ผงน้ำตาลเกลือแร่ก็มีประโยชน์ยิ่งงวะ
- นายสอน : มีสิน้ำ เอามาละลายน้ำตามส่วนที่ระบุไว้ข้างซอง คนให้ละลาย เอาให้คนที่ท้องร่วงดื่ม มันจะช่วยทดแทนน้ำ และเกลือแร่ที่เสียไปกับอุจจาระได้อย่างดีที่สุด ช่วยรักษาและป้องกันไม่ให้เกิดอาการขาดน้ำอย่างรุนแรงได้ อ้อ น้ำที่น้ำเอามาเป็นน้ำดื่มหรือเปล่าครับ
- นายอ่ำ : บ้านน้ำใช้น้ำฝน ทำไม่ต้องต้มด้วยล่ะ
- นายสอน : ที่ต้องต้มนะมันดี ทำให้น้ำสะอาด ไม่มีเชื้อโรค ใช้น้ำฝนนี่มันก็ดีนะ แต่ถ้าเราเก็บไว้ไม่ดี ไม่มีฝาปิดก็จะมีเชื้อโรคได้นะ น้ำปิดตม่น้ำฝนหรือเปล่าล่ะ
- นายอ่ำ : เออ จริงสิ บ้านน้ำไม่มีฝาปิดตม่น้ำฝนเลย มีน้ำบางครั้งก็ปวดท้อง บางครั้งก็ท้องเสีย เป็นอย่างนี้อยู่เรื่อยเลย
- นายสอน : น้ำต้องหาฝามาปิดตม่น้ำฝนของน้ำให้มิดชิดด้วย ถ้าไม่อย่างนั้น น้ำฝนก็จะไม่สะอาดพอที่จะดื่มได้ น้ำที่ไม่สะอาดนี่นะน้ำ ไม่ใช่ทำให้ท้องร่วงอย่างเดียว ใช้ไทฟอยด์เออ อหิวาต์เออ บิดเออ พยาธิเออ โปลิโอเออ ตับอักเสบบเออ โฉ้ย สารพัดโรคที่เกี่ยวกับทางเดินอาหารนั่นแหละน้ำ
- นายอ่ำ : นี่ถ้าไม่บอกน้ำคงไม่รู้ไปอีกนาน น้ำก็คิดแต่ว่า น้ำฝนมันตกมาจากฟ้าเก็บไว้ในตม่นมันสะอาดแล้วนา ถ้าเก็บรักษาไม่ดี จะทำให้ท้องเสียได้เหมือนกัน นี่ตอนนี้บุญหลายก็นอนแผ่อยู่เนี่ย
- นายสอน : น้ำอ่ำก็ต้องคอยดูแลน้ำฝนบ้าง น้ำที่เราจะเอาไว้ดื่มไว้ใช้ควรจะผ่านวิธีทำให้สะอาดแล้วจึงนำมาไว้ดื่มไว้ใช้

- นายอ่ำ : แล้วมันมีวิธีอะไรบ้างละ
- นายสอน : ก็มีวิธีต้ม วิธีกรอง วิธีกลั่น และมีวิธีใช้สารเคมี
- นายอ่ำ : วิธีต้มนี่น้ำก็รู้จักนะ แต่วิธีกรอง วิธีกลั่น และวิธีใช้สารเคมี บอกตามตรงว่า ไม่รู้จักเลย
- นายสอน : วิธีกรองนี่นะครับ เป็นวิธีลดความสกปรกของน้ำ ลดความขุ่น ลดสี แต่วิธีนี้ไม่สามารถฆ่าเชื้อโรคได้
- นายอ่ำ : งั้นการกรองน้ำ ก็นำน้ำมาทำเป็นน้ำดื่มไม่ได้สิ
- นายสอน : ถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ควรดื่ม ควรต้มก่อนแล้วจึงนำมาดื่มจะปลอดภัยที่สุด น้ำดื่มจะสะอาดกว่าน้ำกรอง แต่ถ้าเราเอาน้ำดื่มที่ขุ่นมาดื่มก็จะได้น้ำดื่มที่ขุ่นเหมือนเดิม เพราะน้ำดื่มฆ่าได้เฉพาะเชื้อโรค จะไม่ลดความขุ่น ลดสีไปได้ นี่เป็นข้อแตกต่างของน้ำดื่มกับน้ำกรอง
- นายอ่ำ : อ้อ เข้าใจแล้ว แล้ววิธีการกลั่นละ
- นายสอน : วิธีกลั่น มันดีทั้งลดทั้งสี ลดทั้งกลิ่น ลดความขุ่น แถมฆ่าเชื้อโรคด้วย ถือได้ว่าเป็นน้ำที่มีความสะอาดและบริสุทธิ์ที่สุด แต่กว่าจะได้น้ำชนิดนี้มานั้นก็ยุ่ง ต้องใช้เครื่องมือที่ค่อนข้างยุ่งยาก ส่วนวิธีใช้สารเคมี ก็มีพวกคลอรีนที่เขาเอามาทำน้ำประปา และใช้ด่างทับทิม ด่างทับทิมนี้เอามาผสมไม่ฆ่าเชื้อโรคได้
- นายอ่ำ : น้ำที่น้ำเห็นเป็นสีชมพูที่ใช้แช่ผักที่บ้านเอ็งก็คงเป็นน้ำด่างทับทิมละสิ
- นายสอน : ใช่ครับน้ำ ด่างทับทิมจะมีลักษณะเป็นเกล็ดสีชมพู เอามาละลายกับน้ำจะเป็นสีชมพู อย่างที่น้ำเห็นนั่นแหละครับ
- นายอ่ำ : แล้วคลอรีนละ
- นายสอน : การใช้คลอรีนต้องใช้ความระมัดระวังมาก ต้องใช้ปริมาณที่พอเหมาะ อ่านวิธีการใช้ให้ดี เพราะถ้าใช้มากเกินไปมันไม่ดี

- นายอ่ำ : มันก็ยุ่งเหมือนกันนะ แล้วมันมีขายหรือเปล่านั้น
- นายสอน : มีขายครับ ตามร้านขายยา ตามสถานีอนามัย
- นายอ่ำ : น้าว่าวิธีทำให้น้ำสะอาดที่เอ็งพูดมานี้ก็ดี ๆ ทั้งนั้น
- นายสอน : ดิครับน้า ถ้าเราจะเลือกถึงความสะอาดสบายปลอดภัยไว้กังวลละก็ ผมขอแนะนำวิธีที่ง่ายที่สุดก็คือ วิธีการต้มนี้แหละ เพียงแต่ต้มน้ำใส่หม้อหรือใส่กาต้มน้ำ ยกตั้งเตา พอเดือดยกลง เพียงเท่านั้นเราก็มีน้ำดื่มที่สะอาด อ้อ น้ำที่เหมาะสมสำหรับดื่มต้องไม่มีรส ไม่มีกลิ่น ไม่มีสี น่น้า
- นายอ่ำ : น้าก็คิดอย่างนั้นแหละ
- นายสอน : งั้นวันนี้ผมขอตัวกลับบ้านก่อนนะครับ
- นายอ่ำ : ขอบใจมากนะที่มาดูอาการของหนูหลายวัน

ดนตรี

- นายสอน : หนูหลายเป็นอย่างไรบ้างครับน้าอ่ำ สบายดีขึ้นหรือยัง
- นายอ่ำ : สบายดีแล้ว ก็ให้กินน้ำเกลือ กับยาที่สั่งนั้นแหละ มันจริง ๆ นะ ตั้งแต่วันนั้นที่บ้านน้ากินน้ำต้มทุกวันเลย แล้วจะเอาซิเมนต์ไปทำอะไรน่นะ
- นายสอน : เอาไปโบกรอบ ๆ บ่อน้ำ
- นายอ่ำ : โบกทำไมล่ะ
- นายสอน : โบกไว้ป้องกันไม่ให้น้ำสกปรกซึมลงไปบ่อน้ำ
- นายอ่ำ : แล้วนั้นอะไรอีกล่ะ
- นายสอน : อ้อ นั่นเป็นฝาปิดปากบ่อน้ำป้องกันไม่ให้เศษผงลงไปบ่อน้ำ
- นายอ่ำ : บ่อน้ำบ้านนี้ลึกดินนะ ลึกกว่าบ้านน้าอีก ขอบบ่อก็สูงมากด้วย บ้านน้าดินแถมไม่มีขอบบ่อสูงอย่างนี้ด้วย

- นายสอน : ถ้าบ่อน้ำลึก ปากบ่อปิดมิดชิด และมีซีเมนต์โอบรอบ ๆ บ่อ เราก็จะมีน้ำที่สะอาดไว้ใช้ นอกจากนี้นะน้ำ บ่อน้ำควรเป็นบ่อที่น้ำท่วมไม่ถึงปากบ่อได้
- นายอ่ำ : น้ำท่วมล้น น้ำจะได้เต็มบ่อ ตักไปใช้ง่าย
- นายสอน : ไม่ดีหรอกน้ำ เพราะจะทำให้สิ่งสกปรกไหลลงบ่อ น้ำก็จะสกปรก การเลือกสถานที่ที่จะขุดบ่อน้ำก็ควรเลือกที่น้ำท่วมไม่ถึง ไม่ควรอยู่ใกล้ห้องน้ำ ห้องส้วม เพราะน้ำเสียจากห้องน้ำ ห้องส้วมจะซึมลงบ่อได้
- นายอ่ำ : มีเรื่องจะถามอีกหน่อยนะ น้ำเคยไปอาบน้ำที่บ้านยายของหนูหลาย เวลาเอาสบู่ถูตัวทำไมไม่ค่อยจะเป็นฟองเลย สบู่ก็เป็นชนิดเดียวกันกับที่ไว้ที่บ้านของน้ำ แต่อาบที่บ้านน้ำทำไมมันมีฟองมากกว่าก็ไม่รู้
- นายสอน : นั่นมันเป็นน้ำกระด้างครับน้ำ เป็นน้ำที่มีเกลือมาก เราจะสังเกตเห็นได้ชัด เวลาที่ถูกับสบู่จะเกิดฟองน้อย ดังนั้นเวลาฟอกมือ หรือซักผ้าจะเปลืองสบู่มาก
- นายอ่ำ : ได้คุยกับเรื่องนี้มาได้ความรู้เพิ่มขึ้นนะเนี่ย กลับไปบ้านนี้จะต้องไปทำความสะอาดรอบ ๆ บ่อน้ำซะที

ดนตรี

ผู้ประกาศ

ที่ท่านผู้ฟังรับฟังจบลงไปแล้วนั้นเป็นละครเรื่อง การมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด หวังว่ารายการนี้คงจะให้ประโยชน์แก่ท่านผู้ฟัง เพื่อที่พวกเราจะได้มีสุขภาพที่แข็งแรง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ติดตามฟังรายการของเราได้ในช่องทางกระจายข่าวแห่งนี้ สำหรับวันนี้ สวัสดีค่ะ

ดนตรีจบ

บทละครเรื่อง

การจัดthonนอกในนาข้าว

ตัวละคร

นายบุญ อายุ 40 ปี อาชีพทำนา
 นายพ่อง อายุ 39 ปี อาชีพทำนา
 นายสุรินทร์ อายุ 25 ปี รับราชการตำแหน่งเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ

ดนตรี

ผู้ประกาศ

สวัสดีค่ะ ท่านผู้ฟังทุกท่าน รายการในวันนี้ขอเสนอละครเรื่อง การจัดthonนอกในนาข้าว หนอนกอกถือว่าเป็นศัตรูของข้าวที่คอยทำลายต้นข้าวในนา เราจะมีวิธีป้องกันและกำจัดหนอนกอกอย่างไร ขอให้ท่านผู้ฟังติดตามรายการของเราต่อไป จะได้รู้ข้อมูลเอาไว้พิจารณา เพื่อจะได้ป้องกันและกำจัดหนอนกอกในนาข้าวของเราค่ะ

ดนตรี

นายพ่อง : ปีนีฝนดีแท้ ๆ นะพี่บุญนะ
 นายบุญ : จริงด้วย น้ำในนาข้าวก็มากกว่าทุกปี โชคดีนะที่หมู่บ้านเรา พายุอีร่ามันไม่มาเยี่ยม ไม่อย่างนั้นคงไม่เห็นแม้แต่ข้างข้าวแน่ ๆ

- นายพ่อง : ไข่ เอ็งจำได้ไหม เมื่อสิบปีที่ผ่านมานะ หมู่บ้านเราโดนน้ำท่วมข้าวในนาเสียหายหมดเลย พอมาปีนี้ น้ำในนาข้าวมันมากแต่ไม่ท่วม ข้าวในนาคงจะได้หลายเกวียนแน่ ๆ
- นายบุญ : ก็คิดว่ามันต้องได้หลายเกวียนแน่ ๆ แต่ว่าเมื่อวานข้าไปดูข้าวในนา ลมแทบไล่แน่ะ
- นายพ่อง : ข้าวในนามันเป็นอะไรล่ะ
- นายบุญ : ไม่รู้มันเป็นยังไง ต้นข้าวในนาไม่ยอมออกรวงสักที มีบางแปลงที่ออกรวงนะ มันออกรวงเหมือนไม่เต็มใจออกเลยว่ะ
- นายพ่อง : ออกรวงแบบไม่เต็มใจออก มันเป็นอย่างล่ะ
- นายบุญ : รวงข้าวมันลีบ มีบางต้นไม่ออกรวงซะอีก นี่ข้าจะไปดูข้าวในนาอีกครั้งนะเนี่ย
- นายพ่อง : จังฉั่นไปด้วย

คนตรี

- นายบุญ : เห็นริยังพ่อง รวงข้าวลีบซะจนข้าคิดว่าปีนี้ข้าวในนาคงได้ไม่กี่เกวียนแน่ ๆ ดูต้นนี้สิ หารวงไม่มีเลย
- นายพ่อง : เออ ไข่ ข้าเห็นแล้ว บุญ มาดูต้นข้าวต้นนี้สิ ตรงใบนั้นะ ไข่อะไรก็ไม่รู้เยอะ แยะไปหมด อยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ ด้วย
- นายบุญ : โอ้โฮ ทำไมมันมากมายขนาดนี้ ตรงกาบใบก็มีอีก
- นายพ่อง : ผีเสื้อบินกันให้ว่อนเลย
- นายบุญ : พ่อง เอ็งคิดว่าไข่ที่เราเห็นเป็นกลุ่ม ๆ ตามใบและกาบใบต้นข้าวมันจะเป็นไข่ของผีเสื้อหรือเปล่าวะ

- นายพ่อง : ข้าก็ไม่ว่าเหมือนกัน อาจจะใช่ก็ได้ มันจะเกี่ยวกับต้นข้าวของพวกเราหรือเปล่า
วะ ข้าชักงงแล้วสิ
- นายบุญ : ข้าก็งงเหมือนกับเอ็งนั่นแหละ เออพ่อง ข้าได้ข่าวว่าที่อำเภอมีเกษตรอำเภอ
มาใหม่ เราลองไปตามให้รู้เรื่องกันดีมัย
- นายพ่อง : กิติ รอข้าสักครู่ละ ข้าจะไปตัดต้นข้าวไปด้วย
- นายบุญ : เอ็งจะเอาไปทำอะไรละ
- นายพ่อง : เอาไปเป็นตัวอย่าง เขาเรียกว่าตัวอย่างประกอบคำถาม
- นายบุญ : ธิบ ๆ ไปตัด จะได้ธิบ ๆ ไป ธิบ ๆ กลับ

ดนตรี

- นายพ่อง : สวัสดีครับ ผมมาหาเกษตรอำเภอครับ
- สุรินทร์ : ครับ สวัสดีครับ เชิญนั่งครับ ผมเป็นเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอชื่อสุรินทร์ มีธุระ
อะไรหรือครับ
- นายบุญ : คืออย่างนี้ครับคุณสุรินทร์ ผมสงสัยเรื่องข้าวในนาของผมมันไม่ออกรวง ที่ออกรวง
ได้ก็มีลักษณะลีบขาว ไม่เป็นสีเขียว
- สุรินทร์ : แล้วลองเอาต้นข้าวมาด้วยหรือเปล่าครับ
- นายบุญ : เอามาด้วยครับ นี่ต้นที่ออกรวง นี่ต้นที่ไม่ออกรวง
- สุรินทร์ : รวข้าวลีบมีสีขาว ผมจะผ่าต้นข้าวให้ดูนะ
- นายบุญ : โอ้โฮ หนอนเยอะแยะเลย ผ่องดูนี่สิ หนอนทั้งนั้น
- นายพ่อง : มีทั้งหนอนและข้าวหนอนเลยนะเนี่ย ทำไมมันถึงได้มากมายอย่างนี้ครับเนี่ย
- สุรินทร์ : หนอนเหล่านี้แหละที่ทำให้ข้าวของลุงมีรวงลีบ บางต้นก็ไม่ออกรวง

- นายผ่อง : แล้วมันหนอนอะไร ถึงได้มากมายขนาดนี้
- สุรินทร์ : ไร่ตัวไร่ยี่มันชื่อหนอนกอ หนอนเหล่านี้เป็นตัวอ่อนของฝั่เลื้อ
- นายบุญ : มีน้ำผมถึงเห็นฝั่เลื้อบินว่อน จิ้นไซ่ที่เห็นก็ต้องเป็นไซ่ของฝั่เลื้อ
- สุรินทร์ : ไซ่ครับ ฝั่เลื้อของหนอนกอจะวางไซ่เป็นกลุ่ม ๆ อยู่ตามใบหรือก้านใบของต้นข้าว เมื่อไซ่มันฟักก็จะกลายเป็นหนอน เจาะเข้าไปอยู่ในต้นข้าว
- นายผ่อง : อ้าว แล้วทำไมไซ่ฝั่เลื้อฟักออกมาไม่เป็นฝั่เลื้อละครับ ไก่ที่บ้านผมมันฟักไซ่ออกมายังเป็นลูกไก่ ไม่เห็นมันเป็นหนอนเลย
- สุรินทร์ : ไก่กับฝั่เลื้อมันไม่เหมือนกันครับลุง ธรรมชาติของฝั่เลื้อ คือ จากไซ่ต้องเป็นหนอน หนอนนี้แหละที่เข้าไปอยู่ในต้นข้าว
- นายบุญ : แล้วมันเป็นฝั่เลื้อตอนไหนละ
- สุรินทร์ : จะเป็นหนอน 35-45 วัน แล้วมันก็จะกลายเป็นด้กด้ หลังจกนั้นมันก็จะเป็นฝั่เลื้อ

ดนตรี

- สุรินทร์ : ผมสงสัยว่า หนอนกอจะเริ่มระบาดในอำเภอเราแล้วนะ เมื่อวานก็มีคนมาปรึกษาเรื่องนี้
- นายบุญ : ขนาดเพิ่งเริ่มระบาด ต้นข้าวในนาผมยังไม่ออกรวง ถ้ามันเริ่มละลืบกากเมื่อไหร่ ต้นข้าวของผมจะมีเหลือแต่ตอหรือเนี่ย
- สุรินทร์ : ละลืบกากไม่มีครับน้ำ คำว่า ระบาด หมายถึง การทำลายต้นข้าวของหนอนกอ มันทำลายพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง และหนอนกอมันก็ไม่ได้มีเพียงชนิดเดียวชะด้วย
- นายผ่อง : มันมีกี่ชนิดครับ

- สุรินทร์ : ที่ระบาดในนาข้าวก็มี หนอนกอแถบลาย หนอนกอสีฟางข้าว บางคนเขาก็เรียกว่า หนอนกอตัวซีปะขาว นอกจากนี้ก็มีหนอนกอแถบลายสีม่วงและหนอนกอสีชมพู หนอนเหล่านี้จะมีลักษณะดูภายนอกแล้วจะเหมือนกันเลยทั้งไข่ ตัวหนอน ดักด้
- นายพ่อง : ถ้าเราเจอหนอนในนามีสีฟางข้าว สีชมพู เป็นแถบลาย แถบลายสีม่วง นี่แสดงว่าเป็นหนอนกอใช่ไหมครับ
- สุรินทร์ : ใช่ครับ ถ้าลองยังมองไม่เห็นตัวหนอน ลองก็สังเกตได้อย่างง่าย ๆ ก็ได้ว่านาข้าวของเรามีหนอนกออยู่ ก็คือ ในแปลงตกกล้า และแปลงปักดำใหม่ ๆ ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นใบยอดแห้ง และต้นข้าวจะค่อย ๆ ตายไป
- นายบุญ : ผมก็เคยเห็นต้นข้าวมันตาย แต่ไม่คิดว่าจะป็นไ้ตัววายร้ายที่เรียกว่าหนอนกอ มีวิธีสังเกตอีกหรือเปล่าครับ
- สุรินทร์ : มีครับ ในระยะที่ต้นข้าวอย่างปล้อง เราจะเห็นตรงกลางของใบจะเหี่ยว เป็นรูปที่ลำต้น และอีกวิธีหนึ่งนะ ตอนที่ต้นข้าวกำลังออกรวงจะเห็นรวงข้าวเป็นสีขาว โพลน เมล็ดข้าวลีบ
- นายพ่อง : ใช่แล้วบุญนาของเราที่กำลังออกรวง รวงข้าวจีข้าวโพลนเหี่ยว
- นายบุญ : เออ จริงด้วย กลับไปนี่จะต้องไปดูด้วยว่า พอจะมีนาข้าวแปลงไหนบ้างที่ยังไม่โดนหนอนกอมันกัด จะมีบ้างมั๊ย

ดนตรี

- สุรินทร์ : เรามีวิธีป้องกันและกำจัดมันนะครับลุง
- นายบุญ : ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากหรือเปล่าครับเนี่ย
- สุรินทร์ : ไม่หรอกครับ เราสามารถทำได้เอง โดยเราต้องรักษาบริเวณที่นาให้สะอาด ไม่ให้มีวัชพืชรกรุงรัง ถ้าเราเอาพวกหญ้าออกก็จะกำจัดพื้นที่อาศัยของหนอนกอ

- นายบุญ : มันก็ไม่ยากนะครับ คอยดูเถอะ เย็นนี้จะกลับไปตายหย้าให้เรียบ
- สุรินทร์ : ครับ อีกวิธีหนึ่งก็คือ เราเก็บกลุ่มไข่และตอนต้นข้าวที่มียอดเหี่ยวออกมาทำลาย จะเป็นการป้องกันได้ นอกจากนี้เราสามารถใช้กับดักแสงไฟ ล่อให้ตัวแก่ของแมลงมาเล่นไฟ แล้วเก็บตัวแก่มาทำลาย
- นายพ่อง : การทำกับดักแสงนี้ทำยังไงครับ
- สุรินทร์ : กับดักแสงแบบง่าย ๆ ทำได้โดยการใช้เสาไม้ เช่น ไม้ไผ่เอามาทำเป็นกระโจมสามขาผูกติดกับตะเกียงน้ำมันก๊าดแขวนอยู่เหนือถาด กระโจมควรจะถูกให้แน่นและฝังเสาให้มั่นคง เพื่อป้องกันกับดักล้ม ถ้ากับดักล้มไฟจะไหม้ที่นาเราได้ อ้อ เราใช้หลอดไฟฟ้าแทนตะเกียงก็ได้นะ อันนี้ก็ต้องระวังอย่าให้สายไฟโดนน้ำ เพราะจะทำให้ไฟช็อตได้นะครับ ส่วนการใช้ยาฆ่าแมลง ผมว่าถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ควรใช้ นอกจากจะทำให้สิ้นเปลืองแล้ว ถ้าใช้ไม่ระมัดระวังเราก็มีสิทธิ์ตายได้
- นายบุญ : ขนาดนั้นเชียวหรือครับ
- สุรินทร์ : ครับ ผมจะขอแนะนำวิธีการใช้ยาฆ่าแมลงที่ถูกต้องสักเล็กน้อยนะครับ คือ อันดับแรก คือ ลุงต้องอ่านฉลากกำกับยาให้เข้าใจก่อนใช้ ปฏิบัติตามคำแนะนำและข้อควรระวังอย่างเคร่งครัด ข้อสอง เวลาผสมยาอย่าใช้มือผสมให้ใช้ไม้กวาน และข้อสาม เวลาฉีดยาฆ่าแมลงต้องแต่งตัวให้มิดชิดเพื่อป้องกันไม่ให้ถูกละอองยา หลังจากนั้นก็รีบเปลี่ยนเสื้อผ้าชำระร่างกาย
- นายพ่อง : ไม่ต้องเปลี่ยนไม่ได้หรือครับ
- สุรินทร์ : ไม่ได้นะครับน้า พวกเสื้อผ้า หรือพวกภาชนะที่ใช้ผสมยาฆ่าแมลงที่ใช้จนหมดแล้วอย่านำไปใส่อาหาร หรือนำไปล้างในแม่น้ำลำคลองเป็นอันขาด ต้องนำไปทำลายโดยการฝังดิน ส่วนเสื้อผ้าต้องแยกซักต่างหาก
- นายบุญ : เกือบไปแล้ว

- สุรินทร์ : ยาส่าแมลงนี่ มันมีทั้งประโยชน์แลพิษ เวลาใช้เราต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ
อ้อ หลังจากเก็บเกี่ยว ลุงต้องเผาตอซึ่งข้าวด้วยนะครับ
- นายบุญ : ทำไมต้องเผาด้วยล่ะครับ ปล่อยให้มันเน่าเปื่อยเองไม่ได้หรือครับ
- สุรินทร์ : ที่เราเผา ก็เพื่อทำลายตัวกั๊กตัวของหนอนกอซึ่งปักตัวอยู่ให้หมดไป หรืออาจใช้วิธี
ใช้น้ำเช่านาแล้วไถกลับก็ได้
- นายบุญ : ผมคงรบกวนคุณสุรินทร์มากแล้ว
- สุรินทร์ : ไม่เป็นไรครับลุง มันเป็นหน้าที่ของผมอยู่แล้ว
- นายบุญ : จ้ะผมลาล่ะครับ
- สุรินทร์ : มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการทำนาก็มาหาผมได้นะครับ ถ้าไม่พบผมที่นี่ก็ไปหาผมที่
บ้านได้นะครับ บ้านผมอยู่ตรงสี่แยกเลยตลาดไปหน่อย ถ้ามแม่ค้าแถวนั้นก็ได้อ
- นายบุญ : ครับ ขอขอบคุณมากครับ กลับบ้านกันพ่อง
- นายพ่อง : ขอคุณ คุณสุรินทร์มากนะครับที่ช่วยให้คำแนะนำ สวัสดิ์ครับ

ดนตรี

ผู้ประกาศ

เรื่องการจัดหนอนกอในนาข้าวก็จบลงแล้ว คิดว่าเรื่องนี้คงจะเป็นที่น่าสนใจของท่าน
ผู้ฟังบ้างนะคะ รู้วิธีป้องกันและกำจัดหนอนกอในวันนี้เพื่อผลผลิตที่ดีในนาข้าว ติดตามฟังรายการ
ของเราได้ใหม่ทางหอกระจายข่าวแห่งนี้ สำหรับวันนี้ สวัสดิ์ค่ะ

ดนตรีจบ

บทละครเรื่อง

เทคนิคการปลุกมะเขือเทศ

ตัวละคร

ทิดดำ อายุ 34 ปี อาชีพทำนาและทำไร่มะเขือเทศ เป็นเกษตรกรตัวอย่างของจังหวัด

นายขาว อายุ 24 ปี อาชีพทำนา สนใจที่จะปลูกมะเขือเทศลงเป็นสินค้าออกนอกหมู่บ้าน
เช่นเดียวกับที่จดจำ

นายแสง อายุ 34 ปี อาชีพค้าขาย มีประสบการณ์ในการขายส้มตำเป็นเวลา 10 ปี

ଉପସାହି

ผู้ประกาศ

ท่านผู้ฟังคะ มะเขือเทศหรือหมากเขือเครือ มักจะนิยมปลูกร่วมกันในฤดูหนาว ถ้าหากเราต้องการปลูกในฤดูร้อนหรือฤดูฝน เราจะทำอย่างไร ขอเชิญท่านติดตามละครเรื่องเทคนิคการปลอกมะเขือเทศ

গণপ্রজাতন্ত্রী

นายขาว : พี่แสง ซื้อส้มตำ 5 บาท เฮอร์สแซบ ๆ นะ

นายแสง : เข้ามารอในร้านก่อนสิชาว ช้างนอกแดดมันร้อน

นายขาว : เร็ว ๆ นะครับพี่ หิวมากเลย น้ำลายจะหยดสามหยดเหมือนปลากระป๋องตรา
ปัมปัสอยู่แล้วเนี่ย

- นายแสง : ของแซบ ๆ ต้องใจเย็น ๆ
- นายขาว : ก็กิจการตอนนี้เป็นอย่างนี้บ้างครับพี่
- นายแสง : ก็เหมือนเดิมนั่นแหละ ราคาข้าวของตอนนี้ก็แพงขึ้น นี่ได้ข่าวว่าปารำก็จะขึ้น
ราคากะเขาด้วย ราคามะเขือเทศก็แพง แพง ดินะที่หมู่บ้านเรามีมะเขือเทศ
จากไร่ของทิดดำมาขายให้ชาวบ้านในราคาถูก ไม่จิ้นแยะเลย ส้มตำถ้าไม่มี
มะเขือเทศก็เหมือนขาดอะไรไปสักอย่าง จริงไหมขาว
- นายขาว : จริงครับพี่ นี่เย็นนี้ผมว่าจะแวะไปหาพี่ดำ เขานะเนี่ย จะไปถามวิธีปลูกมะเขือเทศ
- นายแสง : สนใจที่จะปลูกละสิ
- นายขาว : ครับ หมู่บ้านเราก็มีแต่พี่ดำนี่แหละที่ปลูกมะเขือเทศได้ดี มีขายตลอดปีด้วย
ผมสนใจที่จะปลูกมะเขือเทศ จะได้ส่งออกนอกบ้าง
- นายแสง : จะส่งนอก เมืองไหน ประเทศไหนละ
- นายขาว : ไม่ใช่เมืองนอกหรอกครับ ส่งนอกของผมในตอนนี้ก็คือ นอกหมู่บ้าน ไปขายที่
ตลาดในเมือง
- นายแสง : จะไปบ้านทิดดำเย็นนี้ ช่วยบอกทิดดำด้วยนะว่าพี่สั่งมะเขือเทศ 2 กิโล พรุ่งนี้
จะให้ไอ้จ้อยไปเอาแต่เช้า
- นายขาว : ครับ ผมจะบอกพี่ดำให้ แล้วส้มตำของผมเสร็จหรือยังครับ
- นายแสง : อ้อยตาย เกือบลืมนะ คุณเพลินไปหน่อย
- นายขาว : ปารำสุกนะพี่ ผละกลั้วพยาธิใบไม้ตับ
- นายแสง : ส้มตำเดี๋ยวนี้นะเรามีการพัฒนาไม่ใช่ปลารำดิบกันแล้ว

- นายขาว : พี่ดำครับ อยู่หรือเปล่า
- ทิดดำ : อยู่ นั้นขาวเรอะ
- นายขาว : ครับพี่ ผูกไ้ต่างด้วยนะพี่ ผมกลัวมันกัด
- ทิดดำ : เดินเข้ามาได้เลย ไ้ต่างพี่ผูกไว้แล้ว
- นายขาว : ผมกลัวมันจะกัด วันนี้ผมมารบกวนพี่ คือผมจะถามพี่เรื่องการปลูกมะเขือเทศ
นี่แหละ
- ทิดดำ : ก็ไม่มีอะไรมากหรอก สิ่งแรกที่จะต้องรู้ไว้ก็คือ การปลูกมะเขือเทศนี้จะปลูก
ได้ดีในฤดูหนาว เพราะมันปลูกได้ง่าย
- นายขาว : ทำไมมะเขือเทศจึงปลูกง่ายในหน้าหนาวล่ะพี่
- ทิดดำ : หน้าหนาวอากาศบ้านเรากำลังเย็นสบาย มะเขือเทศจึงออกผลได้ดี ราคาจึงถูก
- นายขาว : แล้วในช่วงหน้าร้อน หน้าฝน ถ้าผมจะปลูกมะเขือเทศล่ะครับ
- ทิดดำ : ถ้าคนที่ไม่รู้จักริธีปลูกนะ เขาจะได้มะเขือเทศน้อย เราต้องรู้จักอย่างหนึ่งนะว่า
ในช่วงหน้าฝน การเจริญเติบโตของมะเขือเทศลดลงโดยเฉพาะดินเหนียว ๆ
- นายขาว : ดินเหนียว ๆ นี่น้ำมันไหลผ่านไ้ยาก -เขาเรียกว่าการระบายน้ำที่เลวใช่หรือ
เปล่า ครับพี่
- ทิดดำ : เออ ใช่ ก่อนที่จะปลูกก็ต้องเตรียมดิน นั้นเป็นแปลงเพาะ
- นายขาว : ขนาดที่เห็นอยู่นี้ มันกว้าง ยาว เท่าไหร่พี่
- ทิดดำ : ขนาดนี้กว้างหนึ่งเมตร ยาวสองเมตร ผสมดินกับปุ๋ยคอก ก็พวกขี้วัว
ขี้ควายนั่นแหละ แล้วก็กันหลุมให้ใช้ใบมะรุ่มฝังลงไปแปลงเพาะ ก็งไว้
หนึ่งสัปดาห์แล้วจึงหว่านเมล็ดลงในแปลงเพาะ
- นายขาว : ใบมะรุ่มมันดียังไงพี่ถึงได้เอาใส่กันหลุม

- ทิดดำ : ใบมะรุมนี้ใช้ป้องกันพวกเชื้อรา เราผสมปุ๋ยคอกและดินเข้าด้วยกัน แล้วทำการเพาะเมล็ดโดยการโรยเมล็ดลงในให้ทั่วแปลง แปลงเพาะนี้ต้องหาหญ้าคามามุงด้วยนะ เพื่อป้องกันแดดในตอนเช้า ตอนเย็นจะเปิดรับแสงแดดก็ได้ ถ้าต้นกล้าอายุได้ 15 วัน ก็ย้ายไปปลูกในแปลงชำ
- นายขาว : นี่แสดงว่า เราต้องเตรียมทั้งแปลงเพาะ และแปลงชำ โน้นใช้ไหมพินที่เป็นแปลงชำ
- ทิดดำ : ใช่
- นายขาว : แปลงนี้มันกว้างและยาวกว่าแปลงเพาะตั้งหนึ่งเท่าตัวนะพี่ แล้วการเตรียมดิน เราต้องเตรียมดินเหมือนแปลงเพาะหรือเปล่า
- ทิดดำ : คล้ายกัน ในการชำกล้าต้องชำให้ห่างกันระหว่างต้น ประมาณ 10 เซนติเมตร ในระยะ 2-3 วัน หลังจากย้ายมาอยู่ในแปลงชำต้องเอาหญ้าคาปกกันฝนไว้ก่อน พอต้นกล้าแข็งแรงแล้ว ก็เปิดโล่งได้เลย พอต้นกล้าอายุครบเดือนก็ย้ายไปปลูกในแปลงจริง
- นายขาว : เราไม่ย้ายได้หรือเปล่าครับ
- ทิดดำ : ถ้าเราย้ายไปปลูกในแปลงจริงนะ มะเขือเทศมันจะโตได้เร็ว การที่ต้องปลูกในแปลงชำก็เพราะว่า จะเป็นการให้มะเขือเทศพักตัวและมีความแข็งแรงมากขึ้นก่อนที่จะรับลมฝนและแสงแดดได้เต็มที่
- นายขาว : นี่แสดงว่า การที่จะปลูกมะเขือเทศได้ เราต้องเตรียมดินซึ่งมีทั้งแปลงเพาะแปลงชำ แล้วจึงมาเตรียมดินปลูกจริง
- ทิดดำ : การเตรียมดินปลูกจริงมันไม่ยากนะ ใช้ควายบ้านเรานี้แหละไถดะ แล้วก็ไถไว้ประมาณ 15 วัน แล้วไถกลับอีกครั้ง ก่อนไถครั้งสุดท้ายต้องชิงเชือกเป็นแนว แล้วใช้ล้าปอกเป็นช่วง ๆ ตามแนวเชือกที่ชิง

- นายขาว : ปักไว้ทำไมละพี่ ไถตะไปเลยไม่ได้หรือครับ
- ทิดดำ : ไถไปเลยก็ได้ แต่ที่ปักล้าปอไว้เป็นช่วง ๆ จะได้เป็นแนว เวลาเราไถยกดู และยกแปลง ก็ไถตามแนวที่ปักไว้นั้นแหละ แล้วก็ซุดหลุม เว้นช่วงห่างระหว่างแถวประมาณสองเมตร ระยะห่างระหว่างปลูก ห้าสิบเซนติเมตร ก็ครึ่งเมตรนั้นแหละ การเลือกพันธุ์มะเขือเทศก็เป็นสิ่งสำคัญะ
- นายขาว : มันมีพันธุ์อะไรบ้างพี่
- ทิดดำ : ก็มีพันธุ์สีดา พันธุ์หางฉัตร พันธุ์เอวี่อาร์ตี่ซี พันธุ์เหล่านี้จะมีลูกเล็ก ปลูกได้ตลอดทั้งปี นิยมเอามาประกอบอาหาร เช่นใส่ส้มตำนั้นแหละ เราลงไปดูของจริงในไรกันดีกว่า

ดนตรี

- นายขาว : นี่เป็นพันธุ์อะไรพี่ ลูกมันเล็ก มีสีส้มด้วย
- ทิดดำ : นี่เป็นพันธุ์เอวี่อาร์ตี่ซี พันธุ์นี้อีสานบ้านเรานิยมปลูกกันมาก พันธุ์นี้มีข้อเสียคือเปลือกบาง แตกง่าย
- นายขาว : ลูกมันแตกก็ขายได้ราคาไม่ดีสิพี่
- ทิดดำ : ใช่ ถ้าเราจะเก็บมะเขือเทศจากต้น ต้องเริ่มเก็บทุกวันเมื่อเห็นผลมะเขือเทศเริ่มเปลี่ยนสี
- นายขาว : ทำไมไม่รอจนมันสุกละพี่
- ทิดดำ : ถ้ารอเก็บตอนที่มะเขือเทศสุกละก็ มันจะฉ่ำ และเน่าง่าย เก็บตอนที่มันเริ่มเปลี่ยนสีจะเก็บมะเขือเทศไว้ได้นาน ไม่เน่าเร็ว มาดูต้นนี้สิ นี่โง่สุกมาก แล้วถึงพรวนี้เข้ามันจะเละ ถ้าเราจะปลูกมะเขือเทศ เราต้องหมั่นดูแลรักษา ไม่ใช่ปล่อยให้มันอยู่ตามบุญตามกรรม รู้หรือเปล่าว่าจะต้องทำอย่างไร

- นายขาว : คงต้องพรวนดินมั้ง
- ทิดดำ : เออ ใช่ อันนี้ต้องทำเป็นประจำเลยก็เดียว เรื่องพรวนดินที่ขาดไม่ได้นะ แต่ถ้าวินไหนฝนตกลงก็ ต้องหยุดเลยนะ โดยเฉพาะในแปลงที่เป็นโรคเหี่ยว กับโรคเหี่ยว ซึ่งเกิดจากเชื้อรา ถ้าไปพรวนดินเข้าเชื้อจะแพร่ได้เร็ว
- นายขาว : ถ้าผมจะปลูมะเขือเทศส่งโรงงานด้วย ผมจะใช้พันธุ์อะไรดีล่ะ
- ทิดดำ : มีให้เลือกตั้งหลายพันธุ์ เช่น พันธุ์เพลเซเตอร์ 500 พันธุ์เพลเซเตอร์ 600
- นายขาว : พันธุ์พวกนี้มันต่างจากพันธุ์ลีดา พันธุ์ห้างฉัตร พันธุ์เอวี่อาร์ดีชี ยังไงครับ
- ทิดดำ : พันธุ์เพลเซเตอร์ 500 พันธุ์เพลเซเตอร์ 600 จะเป็นพันธุ์ที่มีผลแน่นแข็ง เปลือกหนาและเหนียว เนื้อมากแต่น้ำน้อย ผลสุกจะมีสีแดงจัดตลอดทั้งผล ไล่กลางผลจะสั้น เล็กและไม่แข็ง เวลาสุกส่วนมากมักจะสุกพร้อมกันเก็บไว้ได้นานจึงเหมาะที่จะนำส่งโรงงาน
- นายขาว : อ้อ มันเป็นอย่างนี้เอง แล้วทำไมมะเขือเทศต้นนี้ของพี่ ต้องเอาฟางมาคลุมดินด้วยล่ะ
- ทิดดำ : การเอาฟางมาคลุมดินไว้นี้ะ มันจะเพิ่มความชื้นแก่ดิน มะเขือเทศจะได้ไม่ขาดน้ำ ถ้ามันขาดน้ำอย่างกระทันหันจะทำให้ผลมันแตก
- นายขาว : แล้วพี่ทำอย่างไรมะเขือเทศบ้านพี่ถึงได้มีลูกดก
- ทิดดำ : มันมีวิธีง่าย ๆ คือ ละลายน้ำตาลทรายที่เราใช้ทำขนมมันแหยะเอามา น้ำ 1 บีบ ผสมกับคนจนน้ำตาลละลาย นำไปฉีดพ่นทั้งต้นขณะที่ดอกมันบานปลีดำห่ละครั้ง จนถึงวันที่จะเก็บผล เราจะผสมยาฆ่าแมลงและยาฆ่าราพร้อม ๆ กันก็ได้
- นายขาว : แล้ววิธีดูแลรักษานี้จะยุ่งยากหรือเปล่า
- ทิดดำ : ง่ายมาก ต้องรู้จักใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยที่หาได้จากหมู่บ้านเรานี้แหละ พวกขี้วัว ขี้ควาย ขี้เป็ด ขี้ไก่ อ้อ ขี้ไก่อันยังมีคุณสมบัติพิเศษอีกอย่างหนึ่งก็คือ จะช่วยลดการเจริญเติบโตของไส้เดือนฝอย ถ้าดินตรงบริเวณที่จะปลูมะเขือเทศ

เคยปลูกพริก มะเขือ ยาสูบมาก่อน เอ็งอย่าได้เอามะเขือเทศไปปลูกเหี่ยว
เพราะมันมีโรคชนิดเดียวกัน

นายขาว : โรคของมะเขือเทศมันมีอะไรบ้างพี่

ทิดดำ : โรคของมะเขือเทศก็มีโรคใบด่าง เราใช้บีบัสลาเวหรือเหี่ยวว้าวบ้านเรานี้แหละ
รดลงไปแปลงปลูกมะเขือเทศมันจะช่วยป้องกันโรคใบด่างได้

นายขาว : เหี่ยวว้าวมันมีประโยชน์ขนาดนั้นเหียว

ทิดดำ : เออซิวะ เหี่ยวว้าวนั้นให้เก็บตั้งไว้ 1 สัปดาห์ แล้วเอาเหี่ยวว้าวหนึ่งชั้นผสม
กับน้ำเปล่าหกชั้นแล้วจึงเอามารดในแปลง ถ้าไม่ผสมในน้ำเปล่าเหี่ยวว้าวมัน
จะมีความเข้มข้นเกินไป จะทำให้ใบมะเขือเทศไหม้ได้

นายขาว : แล้วไอ้พวกแมลงที่ทำลายมะเขือเทศล่ะ

ทิดดำ : ในหน้าฝนจะมีพวกแมลงปากดูด เช่น แมลงหริั่วว เหลี้ยอ่อน เราใช้แลนเลท
ฉีดประมาณ 8-10 ครั้ง จะลดการระบาดของแมลง ที่เป็นศัตรูของมะเขือเทศ

นายขาว : แล้วยาที่ใช้ป้องกันโรคมะเขือเทศไม่มีหรือครับ

ทิดดำ : มีสิ ใช้เบนแลน ฉีดพ่นประมาณ 10 ครั้งตลอดหน้าฝน ยานี้จะช่วยลดการ
ระบาดของโรคที่เกิดบริเวณใบมะเขือเทศ เราใช้เหี่ยวว้าวแทนก็ได้มันจะได้
ประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพด้วย

นายขาว : จริงด้วยครับพี่ ขอบคุพี่คำมากเลยที่ช่วยแนะนำผม วันนี้ผมคงรบกวนพี่คำ
เท่านั้นครับ

ทิดดำ : ไม่เป็นไร เดี่ยวแวะขึ้นเรือน เอามะเขือเทศแหม่มไปฝากพ่อเฒ่า แม่เฒ่าด้วย

ผู้ประกาศ

ที่จบลงไปแล้วนั้นเป็นละครเรื่อง เทคนิคการปลูกมะเขือเทศ จะเห็นได้ว่าการที่จะปลูก
มะเขือเทศให้ได้ดีนั้นต้องมีการดูแลรักษาเพื่อที่จะ ได้ผลผลิตที่ดี ติดตามรายการนี้ได้ใหม่ทาง
หอกระจายข่าวแห่งนี้ สำหรับวันนี้ สวัสดีค่ะ

ดนตรีจบ

บทละครเรื่อง

การบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก

ตัวละคร

ทิดทิม อายุ 26 ปี อาชีพหลักทำนา อาชีพรองค้าขาย
 ลุงแถม อายุ 56 ปี อาชีพทำนา ทำสวน
 นายสม อายุ 30 ปี อาชีพทำนา ทำสวน เป็นเกษตรกรกรดีเด่นประจำหมู่บ้าน

ดนตรี

ผู้ประกาศ

สวัสดีค่ะท่านผู้ฟัง รายการในวันนี้ขอนำเรื่อง การบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก มาเสนอต่อท่านผู้ฟัง เพราะปุ๋ยหมักเป็นปุ๋ยที่หาได้ง่ายจากธรรมชาติ และยังเป็นยาบำรุงดินอีกด้วย ท่านผู้ฟังลองติดตามฟังวิธีทำปุ๋ยหมักเพื่อบำรุงดินกันเถอะค่ะ

ดนตรี

ทิดทิม : อารมณ์ดีจริงนะลุงแถม นอนมัวปากตามเพลงสบายอารมณ์เชียว
 ลุงแถม : เอ็งเรียกข้าว่าไฉนนะทิดทิม พุดผิดพุดใหม่ได้นะ ข้าหล่อขนาดนั้นเชียวหรือวะ
 ตอนหนุ่ม ๆ สาว ๆ เรียกข้าว่าสรพงษ์วะ
 ทิดทิม : ที่เรียกว่าแถมนะ เพราะตอนนี้หังลุงกำลังมีสีขาวแซม
 ลุงแถม : เดี่ยวเถอะมึงไอ้ทิม ลอกบาลข้าเลยนะ

- กิตติ่ม : ขอโทษครับลุง ผมไม่ได้เจตนา ก็แล้วมันอะไรกันเล่าที่ทำให้ลุงแฉ่รูปหล่อ
ของกระผม อารมณ์ดีอย่างที่ผมเห็นอยู่นี้
- ลุงแฉ่ม : นี่ เอ็งลองทายซิว่าปีนี้ข้าได้ข้าวกี่เกวียน
- กิตติ่ม : ถ้าผมจำไม่ผิดนะ ปีที่แล้วลุงได้ข้าวสามเกวียน ปีนี้คงไม่เกินสามเกวียน
- ลุงแฉ่ม : อะ ๆ ๆ ผิดโวย เอ็งนี่ลืมชื่อจริง ๆ เอ็งไม่เห็นหรือไม่ว่ากระสอบข้าว
มันเกือบจะเต็มบ้านข้าอยู่แล้ว เพราะว่าฉางมันไม่มีที่เก็บ
- กิตติ่ม : เออ จริงแอะ แล้วได้กี่เกวียนล่ะ
- ลุงแฉ่ม : ห้าเกวียนโวย
- กิตติ่ม : โอ้โฮ มันเหลือเชื่อยิ่งกว่าเครื่องตีฉลามเขาแจกทองตังหนึ่งก็โหล่นะ
- ลุงแฉ่ม : มันมีเคล็ดลับว่ะ
- กิตติ่ม : ผมซักสนใจเคล็ดลับของลุงแล้วละสิ หรือว่าลุงใช้บ่วงสูตร 32-23-36
- ลุงแฉ่ม : เอ๊ย นั่นมันเป็นลัดส่วนนางงามเขา เคล็ดลับของข้าก็คือ ดินโนในของข้า
มันดี เพราะมันมีบ่วงที่ไม่ได้แปลว่าหลบสบาย
- กิตติ่ม : แค่นี้เองริลุง นึกว่าอะไร
- ลุงแฉ่ม : แล้วเอ็งนึกว่าอะไรล่ะ นี่ข้าจะบอกเอ็งแล้วเอ็งจำไว้นะว่า ดินมันจะดีได้ก็
เพราะมันได้บ่วงดี บ่วงดี ๆ ไม่จำเป็นต้องราคาแพง ทำเองก็ได้ บ่วงที่ข้าว่า
ก็คือ บ่วงหมัก
- กิตติ่ม : บ่วงหมักมันคืออะไรล่ะลุง ผมไม่เคยได้ยิน รู้จักแต่บ่วงชีวัว ชีควาย ชีเป็ด
ชีไก่
- ลุงแฉ่ม : บ่วงหมักก็คือ บ่วงธรรมชาติ ซึ่งได้จากเศษพืชต่าง ๆ ที่เหลือจากไร่นาของเรา
นั่นแหละเอามากองหมักให้เน่าเปื่อยแล้วจึงทำบ่วง ส่วนบรรดานี้ สารพัดชีที่แก
พูดมา เขาเรียกว่าบ่วงดอก

- ทิดทิม : งั้นก็หมายความว่า ไ้บ่หมักมันมันได้จากพืช ส่วนบ่คอกก็ได้จากสัตว์ ถ้า
เป็นภาษาสุภาพหน่อยก็ มูลสัตว์ อุจจาระ อะไรทำนองนี้ใช่หรือเปล่าลุง
- ลุงแหม่ม : เออ เอ็งแก่ง
- ทิดทิม : แล้วบ่หมักมันมันมีประโยชน์ต่อดินอย่างไรล่ะลุง
- ลุงแหม่ม : เอ็งฟังให้ตึนะ บ่หมักช่วยในการบำรุงดินทำให้ดินมันร่วนซุย ไม่เหนียว
ถ่ายเทอากาศได้ดี แถมยังทำให้ดินมีความชุ่มชื้นอีกด้วย แคนี่ยังไม่หมดนะ
ดินที่มันเค็ม ๆ ถ้าเราใส่บ่หมักลงไปมันจะช่วยลดความเค็มของดิน ประโยชน์
ของบ่หมักที่สำคัญสำหรับชาวนาจน ๆ อย่างพวกเราก็คือ ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย
พวกเราจะได้ไม่ต้องสิ้นเปลืองซื้อปุ๋ยวิทยาศาสตร์ที่มีราคาแพงให้มันยุ่งยากลำบาก
หัวใจอีกแล้ว
- ทิดทิม : ลุงแหม่มนี่แก่งจริงนะ ตามนิคเดียวอธิบายชะยาว
- ลุงแหม่ม : แล้วมันดีหรือเปล่าล่ะ
- ทิดทิม : ดีครับตี ได้ความรู้ตี แล้วบ่หมักนี้เราทำเองได้ใช่หรือเปล่าลุง ผมสนใจ
แล้วสิว่า มันทำได้ยังง
- ลุงแหม่ม : มันก็ไม่ยาก แต่ข้าคงอธิบายความสงสัยของเอ็งได้ไม่ลืพอ เอ็งต้องไปหาไ้สม
เอ็งรู้จักเขาหรือเปล่าล่ะ
- ทิดทิม : อ้อ พี่สมที่เคยไปอบรมวิชาการเกษตรจากจังหวัด บ้านอยู่ท้ายวัด ผมจำได้ครับ
- ลุงแหม่ม : เออ นั่นแหละ เอ็งลองไปตามเขาละ ข้าได้คำแนะนำจากไ้สมนี่แหละ
- ทิดทิม : งั้นผมไปก่อนนะลุง

- กิดทิม : พี่สมครับ พี่สม อยู่บ้านริเปล่า
- นายสม : อยู่ นั่นไครนะ อ้อ กิดทิมนั่นเอง
- กิดทิม : ผมมีเรื่องอยากจะถามพี่ เกี่ยวกับบุงหมักนี้แหละ อยากจะรู้ว่ามันทำยังไง
ลุงแซมเขาบอกให้ผมมาถามพี่ครับ
- นายสม : ทำบุงหมักมันก็ไม่ยากหรอก ไปดูของจริงหลังบ้านกันดีกว่า
- กิดทิม : โอ้โฮ ใบไม้ ใบหญ้า เยอะแยะไปหมด
- นายสม : นี่แหละสิ่งที่จะทำบุงหมักแหละ พวกฟางข้าว เปลือกถั่ว ต้นข้าวโพด
ซึ่งข้าวโพด ใบอ้อย ก็เอามาทำได้นะ
- กิดทิม : ของพวกนี้ผมไม่เคยสนใจเลย เพราะไม่คิดว่ามันจะใช้ประโยชน์ได้
- นายสม : พวกนี้ตัวประโยชน์เชียว บุงหมักนี้ทำง่าย ๆ เอง เพียงแต่ขนหญ้า ฟาง
ใบไม้ เศษขยะ บุงคอก ผสมกันเข้าไป ใช้เวลาระยะหนึ่ง พวกเศษพืช
เหล่านี้ก็จะเปลี่ยนจากสภาพเดิมเป็นผง เปื่อยยุ่ย
- กิดทิม : ใช้เวลานานเท่าไรจึงได้บุง
- นายสม : ประมาณ 4-5 เดือน บุงหมักจะยุ่ยเร็วถ้าเราใส่บุงคอกลงไปด้วย หมั่นกลับ
กอง กองบุง เอาข้างล่างขึ้นข้างบน กลับกองบุงทุก 7 วัน
- กิดทิม : การกลับกองบุงมีประโยชน์อย่างไรละ
- นายสม : การกลับกองบุงจะช่วยให้อากาศในกองบุงถ่ายเทได้ดี หากความร้อนในกอง
บุงมากต้องกลับกองบุงหมักทันที และอย่าทิ้งให้กองบุงแห้ง ต้องรดน้ำให้ชุ่ม
เสมอ
- กิดทิม : ทำไมต้องรดให้ชุ่มด้วยละ มันสำคัญอย่างไร
- นายสม : การรดน้ำกองบุงก็เพื่อที่กองบุงจะไ้มีความชื้น โอ้ตัวความชื้นนี้เป็นตัวสำคัญนะ
- กิดทิม : เราทำแค่นี้คุณภาพของมันจะเหมือนบุงวิทยาศาสตร์หรือครับ

- นายสม : ดิสิ จะดีมากเลยถ้านำพืชตระกูลถั่วมาหมักมาก ๆ จะมีอาหารของพืชมาก
- ทิดทิม : พืชตระกูลถั่วที่มันมีอะไรบ้างล่ะพี่
- นายสม : ก็มีพวกบรรดาถั่วทั้งหลายที่เรารู้จัก ถั่วเขียวเอ๋ย ถั่วลิสงเอ๋ย ถั่วแระเอ๋ย นอกจากนั้นก็พวกปอเทือง และแค พวกนี้ก็คือว่าเป็นพืชตระกูลถั่วนะ
- ทิดทิม : แล้วถ้าผมจะทำปุ๋ยหมักที่หลังบ้าน ตรงหลังบ้านที่อยู่ใกล้คลอง พี่สมว่าจะดีหรือเปล่าพี่
- นายสม : ก็ดินะ ทำอยู่ใกล้บ้านมันจะสะดวก แต่ต้องระวังน้ำจะท่วมด้วยนะ ถ้าเป็นพื้นที่ดอนน้ำจะท่วมไม่ถึงจะดีมากเลยแหละ หรือทิดทิมจะไปทำปุ๋ยที่นาของทิดทิมเลยก็ได้ จะได้ไม่ต้องขนย้ายฟางข้าวให้ลำบาก การเลือกสถานที่ทำปุ๋ยหมัก ต้องพยายามให้อยู่ใกล้กับแหล่งที่มีเศษพืชมากที่สุด เช่น ลานตากข้าว ลานตากเมล็ด เมล็ดพืช ที่ทิ้งเศษพืช
- ทิดทิม : แล้วทำไมกองปุ๋ยหมักของพี่บางกองก็กองบนพื้น บางกองก็กองอยู่ในหลุม
- นายสม : วิธีการกองปุ๋ยหมักมันมีตั้งหลายวิธีนะ ที่ทิดทิมเห็นกองบนพื้นนั้นะ มันเป็นวิธีง่าย ๆ สะดวก และประหยัดที่สุด ส่วนการกองในหลุมนั้น อันนี้เหมาะสมควรสำหรับที่ดินดอน ดอนที่ไม่ใช่ดอน สอนระเบียบนะ
- ทิดทิม : ทำไมถึงเป็นที่ดินดอนล่ะ
- นายสม : เพราะที่ดอน เป็นที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง
- ทิดทิม : แล้วทำไมหลุมนี้มันไม่มีปุ๋ยล่ะ
- นายสม : หลุมนี้เอาไว้เวลากลับกองปุ๋ย ก็ยกปุ๋ยหลุมโน้นมาใส่หลุมนี้ แต่ละหลุมนี้จะห่างกันครึ่งเมตร หลุมที่ใช้อาจจะมิหลุมเดียว สองหลุม หรือสามหลุมก็ได้ แต่ถ้าเรามีกองปุ๋ยหมักตั้งแต่สองหลุมขึ้นไป เราจะกองให้ครบทุกหลุมโดยกองเพียงครึ่งหลุม เมื่อถึงระยะเวลากลับกองปุ๋ย ให้กลับกองปุ๋ยไปยังครึ่งหลุมที่ว่างภายในแต่ละหลุม ก็จะได้ปุ๋ยหมักใช้ตลอดปี

- กิดทิม : เราต้องมีวิธีดูแลมากมายที่
- นายสม : ไม่มากหรอก หลังจากที่เรากองบ๋อยหมักเรียบร้อยแล้ว ต้องหมั่นรดน้ำให้ชุ่มอย่าให้กองบ๋อยแห้ง ถ้าอากาศร้อนมากหรือมีลมพัดแรงควรหาพลาสติก หรือกระดาษมาคลุมกองบ๋อยเพื่อลดการสูญเสียน้ำความชุ่มชื้น
- กิดทิม : ถ้าเราทำบ๋อยหมัก เราจะรู้ได้อย่างไรละว่าบ๋อยหมักของเราพร้อมที่จะนำไปใช้ได้แล้ว
- นายสม : นี่ไงล่ะกิดทิม มาดูกองบ๋อยกองนี้สิ นี่เป็นกองบ๋อยที่เราจะนำไปใส่พืช ใส่ดินได้แล้ว
- กิดทิม : ลิ้นแข็งขึ้นนะ เข้มตลอดเลย
- นายสม : กองนี้ถือว่าใช้ได้แล้ว มันจะมีสีดำ กองนี้จะเป็นสีน้ำตาล
- กิดทิม : นี่แสดงว่า บ๋อยที่ใช้ได้แล้วจะต้องมีสีดำ สีน้ำตาล และสีจะเข้มตลอด
- นายสม : ถ้าเราหยิบดูนะ มันจะยุ่ย และอ่อนนุ่ม ลองจับดูสิ
- กิดทิม : ยุ่ยจริงด้วยล่ะ ไม่แข็ง ไม่เหนียวเหมือนกองบ๋อยที่เพิ่งหมักกะพืสมนะ
- นายสม : ถ้าเป็นอย่างที่เห็นนะ เอาไปใช้ได้แล้ว
- กิดทิม : ผมต้องขอบคุณพี่สมมากนะครับที่ช่วยแนะนำ รบกวนพี่เท่านั้นครับ ผมลาละ
- นายสม : ว่าง ๆ ก็แวะมาเที่ยวบ้างนะ

ดนตรี

- ลุงแหม่ม : เป็นไงบ้างไอ้กิดทิม กลับจากบ้านไอ้สมละสิ แวะมาคุยกับข้าก่อน
- กิดทิม : ชัดแจ้งเลยลุง เห็นของจริงด้วย เข้มตลอด วิธีทำก็ง่าย ๆ
- ลุงแหม่ม : เอ็งพูดอะไรของเอ็งวะ

- ทิดทิม : ก็เรื่องบุญหมัคนั้นแหละลุง ผมไปเห็นของจริงมาด้วย รู้วิธีทำง่าย ๆ
เองแหละ ทำนาคราวหน้า ผมคงลดค่าใช้จ่ายเรื่องซื้อบุญแน่ ๆ ลุง
ผมลาลุงกลับบ้านละนะ
- ลุงแหม่ม : จะรีบไปไหน จะรีบไปไหน พักเดี๋ยวลี
- ทิดทิม : จะรีบไปทำบุญหมักรับลุง ผมกลัวลืมสูตร
- ลุงแหม่ม : เออ งั้นเอ็งรีบ ๆ กลับบ้านเถอะ ข้าไม่ชวนเอ็งคุยแล้วละ ขอให้เอ็ง
สนุกสนานกับการทำบุญหมักนะทิดทิม แล้วข้าจะแวะไปคุยกับเอ็งที่บ้าน
- ทิดทิม : ครับ ผมกลับละครับ

คนตรี

ผู้ประกาศ

เป็นอย่างไรบ้างคะท่านผู้ฟังละครเรื่อง การบำรุงดินด้วยบุญหมัก ดินจะดีได้ก็เพราะบุญ
บุญที่ดีไม่จำเป็นต้องราคาแพง เราสามารถทำขึ้นเองได้ เรามาลองทำบุญหมักเพื่อประหยัดค่า
ใช้จ่ายของเรากันเถอะค่ะ สำหรับวันนี้รายการของเราขอลาท่านผู้ฟังไปก่อน ติดตามรายการ
ของเราได้ใหม่ทางหอกระจายข่าวแห่งนี้ สวัสดีค่ะ

คนตรีจบ

ภาคผนวก ค บทความลับเพลง

บทความสลับเพลงเรื่อง

เครื่องต้มสมุนไพร

สวัสดีค่ะท่านผู้ฟังทุกท่าน

พบกับรายการ ขวัญใจชาวบ้านทางหอกระจายข่าวสาร วันนี้ขอเสนอเรื่อง เครื่องต้มสมุนไพร

- ดนตรีบรรเลง -

เครื่องต้มสมุนไพร หรือเครื่องต้มจากธรรมชาติ เป็นเครื่องต้มที่ทำมาจากส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น จากผล ได้แก่ มะนาว มะเขือเทศ มะพร้าว จากดอก คือ ดอกเก็กฮวย นอกจากนี้ยังได้จาก เมล็ดถั่วเหลือง ต้นอ้อย ใบบัวบก เหง้าชิงอ่อน ส่วนดังกล่าวเหล่านี้สามารถนำไปทำเป็นเครื่องต้มสมุนไพร ใช้รักษาโรคต่าง ๆ ได้ เรามารู้จักเครื่องต้มแต่ละชนิดกันเถอะค่ะ

- ดนตรีบรรเลง -

เครื่องต้มชนิดแรก คือ น้ำมะนาว ได้จากผลมะนาว เป็นผลไม้ที่มีรสเปรี้ยว นำมาผสมกับน้ำเชื่อมและเกลือเพื่อให้มีรสเปรี้ยว หวาน เค็ม เป็นเครื่องต้มเย็น ใช้ดื่มแก้กระหาย ทำให้ชุ่มคอ แก้อาการ มีวิตามินซีมาก สามารถป้องกันโรคเลือดออกตามไรฟันได้

เครื่องต้มชนิดที่สอง คือ น้ำมะเขือเทศ มีสรรพคุณใช้รักษาโรคได้เหมือนกับน้ำมะนาว คือ ป้องกันโรคเลือดออกตามไรฟัน น้ำมะเขือเทศได้จากการนำผลมะเขือเทศสุกที่ล้างสะอาดมาปั่นให้ละเอียด แต่งรสด้วยน้ำเชื่อมและเกลือ จะได้เครื่องดื่มที่มีรสเปรี้ยว ๆ หวาน ๆ ต้มแล้วชื่นใจ

เครื่องต้มชนิดที่สาม คือ น้ำมะพร้าวอ่อน ได้จากผลมะพร้าวอ่อน เป็นเครื่องต้มที่มีคุณค่าทางอาหารสูง แก้กษะหายน้ำ ช่วยลดไข้ ขับปัสสาวะ และมีฤทธิ์เป็นยาระบาย นอกจากนั้น ยังมี วิตามินบี โปรตีน ไขมัน และแร่ธาตุต่าง ๆ อีกด้วย

- เพลง ล้ำเพลินส่งข่าวสาวอีสาน (พรศักดิ์ ส่องแสง) -

เครื่องต้มชนิดที่สี่ คือ นมถั่วเหลือง หรือที่เรียกกันว่าน้ำเต้าหู้ ทำมาจากเมล็ดถั่วเหลือง เป็นเครื่องต้มที่มีโปรตีนสูง มีคุณค่าทางอาหารพอ ๆ กับนมวัว เป็นเครื่องต้มที่ดื่มได้ทั้งร้อนและเย็น

เครื่องต้มชนิดที่ห้า คือ น้ำอ้อย ได้จากการหีบต้นอ้อย น้ำอ้อยมีสีเหลืองปนเขียว มีรสหวาน กลิ่นหอม นิยมต้มเป็นเครื่องต้มเย็น ในน้ำอ้อยมีสารอาหารหลัก คือ น้ำตาลซึ่งเป็นอาหารที่สำคัญต่อร่างกาย เมื่อผ่านการย่อยสลายแล้วจะถูกเผาผลาญเป็นพลังงานได้รวดเร็ว

เครื่องต้มชนิดที่หก คือ น้ำชিং ได้จากการนำเหง้าชিংอ่อน มาผานเป็นแว่นบาง ๆ ต้มกับน้ำแล้วเติมน้ำตาลทรายลงไปเล็กน้อยเพื่อให้มีรสหวาน หากใช้เหง้าชিংที่แก่เกินไป น้ำชিংที่ได้จะมีรสเผ็ดร้อนมาก ประโยชน์น้ำชিং จะช่วยในการขับลม ย่อยอาหาร แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ในปัจจุบัน น้ำชিংที่ทำจากผงสำเร็จรูป เพียงแต่เติมน้ำร้อนลงไปละลายผงชিংก็ดื่มได้ทันที

- เพลงเจ้าภาพจงเจริญ (สามโทน) -

เครื่องต้มชนิดที่เจ็ด คือ น้ำบัวบก ได้จากน้ำคั้นจากใบและต้นสนของบัวบก ซึ่งเป็นพืชล้มลุกที่มีลำต้นเลื้อยไปตามพื้นดิน โดยนำต้นและใบมาปั่นให้ละเอียดเติมน้ำเล็กน้อยคั้นเอาแต่น้ำมาเติมน้ำเชื่อม เพื่อแต่งรสหวาน ใช้ดื่มแก้อ่อนเพลีย เมื่อยล้า ช่วยลดอาการอักเสบและแก้ไข้ใน

เครื่องต้มชนิดสุดท้าย คือ น้ำเก็กฮวย ได้จากดอกเก็กฮวยที่บ้านแล้ว นำมาตากให้แห้งต้มกับน้ำ น้ำเก็กฮวยจะมีสีเหลืองอ่อน เติมน้ำตาลเพื่อแต่งรสหวานดื่มได้ทั้งร้อนและเย็นมีประโยชน์ในการแก้ร้อนใน

- ดนตรีบรรเลง -

จะเห็นได้ว่า เครื่องดื่มจากธรรมชาตินั้นไม่เพียงแต่ช่วยดับกระหาย คลายร้อน บางชนิดยังเป็นยาสมุนไพรใช้ในการรักษาโรคได้ อีกทั้งยังสามารถหาได้ง่ายภายในหมู่บ้านของเราเอง ซึ่งจะเป็นการประหยัด ค่าใช้จ่ายอีกด้วยค่ะ

ติดตามรายการของเราได้ใหม่ทางหอกระจายข่าวสารแห่งนี้ สำหรับวันนี้ สวัสดีค่ะ

- ดนตรีจบ -

บทความสลับเพลงเรื่อง

เพ็ญจิกจันตัวทำลายข้าวที่ควรกำจัด

สวัสดีค่ะท่านผู้ฟังทุกท่าน

พบกับรายการ ขวัญใจชาวบ้านทางหอกระจายข่าวสาร วันนี้ขอเสนอเรื่องเกี่ยวกับ
เพ็ญจิกจันตัวทำลายข้าวที่ควรกำจัด

- ดนตรีบรรเลง -

ท่านผู้ฟังคะ เพ็ญจิกจัน เป็นแมลงชนิดหนึ่งที่น่าเชื่อวิชา ซึ่งเป็นเชื้อที่ไม่สามารถมอง
เห็นได้ด้วยตาเปล่า เชื้อชนิดนี้จะทำให้ต้นข้าวเกิดเป็นโรคใบสีส้ม เพ็ญจิกจันตัวสีเขียวเป็นศัตรู
ตัวร้ายที่สุด ตัวอ่อน ตัวเต็มวัยหรือตัวแก่ ทั้งเพศผู้และเพศเมียของเพ็ญจิกจันจะเป็นตัวถ่ายทอด
โรคใบสีส้มให้แก่ต้นข้าวได้เป็นอย่างดี การติดต่อหรือถ่ายทอดโดยแมลงเกิดขึ้นเมื่อเพ็ญจิกจันไป
เกาะกินต้นข้าวที่เป็นโรคก็จะได้รับเชื้อวิชา และเมื่อกระโดดไปเกาะกินต้นข้าวอื่นที่ไม่เป็นโรคก็
สามารถถ่ายทอดเชื้อวิชาสู่ต้นข้าวนั้น ทำให้เกิดเป็นโรคติดต่อจากต้นหนึ่งไปอีกต้นหนึ่ง

- ดนตรีบรรเลง -

ลักษณะอาการของต้นข้าวที่เป็นโรค อาการที่เห็นได้ชัดคือ ต้นเตี้ย แคระแกร็น ช่วง
ข้อต่อของลำต้นสั้นกว่าปกติ ข้าวทั้งกอมีความสูงและความกว้างรอบกอ ประมาณครึ่งหนึ่งของกอที่
ไม่เป็นโรค ใบของต้นข้าวจะมีสีเหลือง เหลืองปนส้ม หรือเหลืองปนน้ำตาล และอาจมีจุดสีน้ำตาล
ปะปนอยู่บนใบ ใบอ่อนมักมีสีเหลืองเรื่อ ๆ ตามเส้นใบ

โรคใบสีส้มนี้ทำให้ชาวชะงักการเจริญเติบโต ข้าวจะปลูกไม่พร้อมกัน รวงข้าวสั้นไม่ค่อย
 โผล่จากกาบหุ้มรวง เมล็ดลีบส่วนมากมักมีสีน้ำตาล ในนาแปลงที่เป็นโรคจะสังเกตเห็นในระยะ
 เริ่มต้นว่ามีอาการเหลืองเป็นหย่อม ๆ มีอาณาบริเวณเป็นรูปร่างกลม ต่อมาจะขยายบริเวณวงกว้าง
 ออกไป

- เพลงลำแพนหัวอกชาวนา (พรศักดิ์ ส่องแสง) -

การป้องกันและกำจัดแบ่งเป็นข้อย่อยได้ 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

ข้อหนึ่ง ใช้พันธุ์ข้าวที่มีความต้านทานโรค เช่น พันธุ์ กข เบอร์ต่าง ๆ ที่ระบุว่าต้าน
 ทานโรคใบสีส้ม การใช้พันธุ์ข้าวเหล่านี้ปลูกควรพ่นยาฆ่าแมลงป้องกันกำจัดตัวนำโรคด้วยเป็นครั้ง
 คราว

ข้อสอง ก่อนทำการปลูกควรกำจัดพวกวัชพืชซึ่งได้แก่ พวกหญ้าต่าง ๆ ต้นกก และลูกข้าว
 ทั้งในแปลงนาและบริเวณข้างเคียง ให้สะอาด หลังปลูกควรกำจัดพวกหญ้าต่าง ๆ อยู่เสมอ ถ้า
 เป็นโรคระบาดอย่างมากในระยะที่เพิ่มปักดำข้าวได้ไม่เกิน 60 วัน ควรรีบไถกลบทำลายชะ
 และถ้าสภาพน้ำยังอำนวยสามารถปลูกซ่อมทัน ควรใช้พันธุ์ข้าวที่ต้านทานโรคมาปลูกแทน

ข้อสาม การใช้ยาฆ่าแมลง เลือกใช้ยาที่มีประสิทธิภาพในการฆ่าแมลงเพลี้ยจักจั่นจะเป็น
 ยาเม็ด ยามผง หรือยาน้ำก็ได้ แต่ควรเป็นยาที่มีอันตรายต่อคนและสัตว์เลี้ยงน้อยที่สุด นอกจากนี้
 ควรจะมีราคาดูกด้วย

- เพลงเกี่ยวข้าวคอยนาง (สาทิติ ทองจันทร์) -

การใช้ยาเม็ดป้องกันได้โดย หว่านในแปลงกล้าสัปดาห์ละครั้ง ประมาณ 2-3 ครั้ง
 โดยเริ่มใช้ยาภายหลังตกกล้าแล้ว 7 วัน สำหรับแปลงปักดำที่เป็นนาหลุมมีน้ำขังควรหว่านประมาณ

1-2 ครั้ง โดยใช้ยาภายหลังปักดำแล้ว 10-15 วัน เป็นครั้งแรกและอีกครั้งหนึ่งในระยะข้าวเริ่มแตกกอ ส่วนการใช้ยาเคมีพ่นนั้น สามารถพ่นหรือฉีดในแปลงกล้าที่เป็นนาตอน 2 ครั้ง คือ 5 วัน 12 วัน หลังตกกล้า แต่ถ้าเป็นแปลงกล้าที่เป็นนาลุ่มมีน้ำขัง ควรพ่นหรือฉีด 3 ครั้ง คือ 5 วันแรก 12 วัน และ 19 วัน หลังตกกล้าในแปลงปักดำนั้น ควรพ่นหรือฉีด 3-5 ครั้ง ทุก ๆ 10 วัน เริ่มฉีดหลังจากข้าวงอกแล้ว 10 วัน นาดีควรพ่นหรือฉีด 2 ครั้ง คือ 5 วัน และ 12 วัน หลังจากปักดำ แต่ถ้ามีการระบาดของโรคหลายควรเพิ่มเป็น 3 ครั้ง โดยทำ 10 วันครั้ง คือ

ยาเม็ดที่ใช้ป้องกันและกำจัดแมลงได้แก่ คาร์โบฟูราน เช่น ฟุราดาน เอ็มไอพีซี ส่วนยาฉีด ได้แก่ คาร์บาริล เช่น เซริน มีพิน ชนิดผงละลายน้ำ เช่น เบรซิล ไตรโลออน

- ดนตรีบรรเลง -

การใช้ยาฆ่าแมลงกำจัดเพลี้ยจักจั่นมีข้อพึงปฏิบัติดังต่อไปนี้

อย่าใช้มือเปล่าจับต้องตัวยาโดยเด็ดขาด ควรใช้ถุงมือเพื่อจะหว่างยาเม็ด อย่าใช้มือคน เมื่อจะผสมยาฉีดในถัง ขณะที่หว่าน พ่น หรือฉีดยานั้น ต้องอยู่เหนือทิศทางลมและควรใช้ผ้าปิดปากและจมูก เพื่อป้องกันละอองยา หลังจากหว่าน พ่น หรือฉีดยาแล้วต้องรีบอาบน้ำ ล้างกายและเสื้อผ้าอย่างสะอาดโดยทันที

- ดนตรีบรรเลง -

การทำนาชาวนี้นควรที่จะใช้วิทยาการแผนใหม่ปรับปรุง เช่น การเลือกพันธุ์ข้าวที่ดีใช้ปลูกอย่างถูกต้อง รู้จักกำจัดพวกวัชพืช สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผลผลิตข้าวต่อไร่เพิ่มพูนขึ้นอย่างคุ้มค่า

พบกับรายการของเราได้ใหม่ทางหอกระจายข่าวสารแห่งนี้ สำหรับวันนี้ สวัสดีค่ะ

- ดนตรีจบ -

บทความสลับเพลงเรื่อง

การเพาะเห็ดฟางโดยไม่ใช้ฟาง

สวัสดีค่ะท่านผู้ฟังทุกท่าน

พบกับรายการ ขวัญใจชาวบ้านทางหอกระจายข่าวเสาร์ วันนี้ขอเสนอเรื่องที่น่าสนใจ
เกี่ยวกับการเพาะเห็ดฟางโดยไม่ใช้ฟาง

- ดนตรีบรรเลง -

ท่านผู้ฟังคะ เห็ดฟางเป็นพืชผักสวนครัวที่ผลิตได้เร็วเป็นอันดับสองรองจากถั่วงอกที่ใช้
เวลาผลิตประมาณ 10-14 วัน การเพาะเห็ดฟางของเกษตรกรส่วนใหญ่แล้วใช้วัสดุหลักคือ ฟางข้าว
ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อเสร็จจากการทำนาแล้วตอซึ่งข้างที่เหลือในนาจะถูกนำมาใช้ในการผลิตเห็ดฟาง
เนื่องจากฟางข้าวที่นำมาใช้ในการเพาะเห็ดฟางนั้น หากมีการเพาะอย่างต่อเนื่องแล้ว ฟางข้าว
จะไม่เพียงพอต่อการผลิต ดังนั้นการเพาะเห็ดฟางจากฟางข้าวเป็นหลักก็สามารถใช้วัสดุอย่าง
อื่นทดแทนได้เช่นการใช้เปลือกถั่วเขียว จากการใช้เปลือกถั่วเขียวเป็นอาหารเสริมในการเพาะ
เห็ดฟางจะทำให้ได้ผลผลิตดีกว่าการเพาะโดยฟางข้าว ซึ่งเกษตรกรชาวอำเภอร่มแพ จังหวัดขอนแก่น
เป็นผู้ริเริ่มการเพาะเห็ดฟางโดยใช้เปลือกถั่วเขียว และในปัจจุบันนี้ผลผลิตเห็ดฟางจาก
เปลือกถั่วเขียวของชาวอำเภอร่มแพสามารถส่งตลาดในอีสานได้หลายจังหวัด เช่น จังหวัดเลย
ชัยภูมิ มหาสารคาม และกาฬสินธุ์

- เพลงกลบ้านเกิดน้อง (สมหมายน้อย ดวงเจริญ) -

สถานที่เพาะเห็ดฟางควรเป็นดินร่วนปนทราย ไม่เป็นดินเหนียว มีแหล่งน้ำอยู่ใกล้มีแสงแดดส่องถึง มีร่มจากเงาไม้ใบหญ้าบ้าง และไม่ควรเป็นที่ลมโกรกมาก หรืออาจเป็นที่นาก็ได้ เพราะหลังจากเพาะเห็ดฟางแล้ว แปลือกั่วเขียวที่เหลือจากการเพาะเห็ดฟางนี้ยังเป็นปุ๋ยอย่างดีให้กับต้นข้าวด้วย สำหรับวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเพาะเห็ดฟางนั้นประกอบไปด้วย

หนึ่ง แปลือกั่วเขียวที่นวดเอาเมล็ดออกไปแล้ว และควรเป็นแปลงที่ใหม่ที่ยังไม่ถูกน้ำมาก่อน

สอง แปลือกั่วหรือสังข์ไม้ที่มีลักษณะกว้าง 1 ฟุต ยาวประมาณ 2 ฟุต สูงประมาณ 25 เซนติเมตร

สาม ปุ๋ยคอก คือปุ๋ยที่ได้จากมูลวัวหรือมูลควายแห้งเพื่อใช้เป็นอาหารเสริมของเห็ดฟาง ปุ๋ยคอกที่ดีไม่ควรมีแมลง หรือไรต่าง ๆ

สี่ ละอองข้าวหรือค้ายข้าว ซึ่งเป็นเศษเหลือจากการสีข้าว ในการสีข้าว นั้น เมื่อข้าวผ่านตะแกรงร่อนครั้งแรก เศษเหลือจากตะแกรงนี้ก็คือค้ายข้าว นั่นเอง สามารถขอได้ฟรีจากโรงสี เราใช้ค้ายข้าวผสมปุ๋ยคอกเพื่อเป็นอาหารเสริมของเห็ดฟาง

ห้า พลาสติกใสใช้คลุมกองเห็ดฟาง

หก โครงไม้ไผ่ เอาไว้ใช้ยึดพลาสติกอีกทีหนึ่ง เพื่อบังแสงแดดไม่ให้กองเห็ดร้อนและช่วยให้กองเห็ดมีความชื้นสูง

อุปกรณ์ที่เจ็ดและแปด คือ น้ำและเชื้อเห็ดฟาง เชื้อเห็ดฟางนั้นควรเป็นเชื้อใหม่มีเส้นใยเจริญขาว ไม่มีเชื้ออื่นปะปน ไม่เป็นเชื้อที่แก่ คือ เชื้อที่ยังไม่มีตุ่มดอกเห็ดเล็ก ๆ ให้เห็น ส่วนอุปกรณ์อื่น ๆ ได้แก่ จอบ พลั่วมือ และถังน้ำ เรามีวัสดุอุปกรณ์เพียงเท่านี้ก็สามารเพาะเห็ดฟางได้แล้ว

วิธีการเพาะเห็ดฟางเริ่มด้วย

ขั้นแรก การปรับพื้นที่ ให้อบตายน้ําให้สะอาดแล้วรดน้ำให้ชุ่ม

ขั้นที่สอง ให้นำไม้แบบมาวางบนดินที่ปรับแล้ว พร้อมกับนำเปลือกถั่วเขียวที่ผ่านการแช่นํามาแล้ว 1 ชั่วโมงใส่ลงไปไม้แบบ ใช้มือกดให้เปลือกถั่วเขียวเกาะตัวกันแน่นสูงจากพื้นดินประมาณ 10 เซนติเมตร และควรรดน้ำให้ชุ่มเพื่อให้เปลือกถั่วเขียวจับตัวกันแน่น เมื่อยกไม้แบบออกจะได้เปลือกถั่วเขียว 1 กอง สำหรับกองต่อไปทำให้ห่างจากกองเดิมประมาณ 1 คืบ ทำประมาณ 9-12 กอง เราจะเรียกว่าเห็ดฟาง 1 แผลง

ขั้นที่สาม เมื่อกองเปลือกถั่วเขียวเสร็จแล้วควรรวณดินบริเวณช่วงระหว่างกองเปลือกถั่วเขียวและบริเวณรอบ ๆ กองทั้งหมด

ขั้นที่สี่ นำปุ๋ยคอกที่ผสมกับคายนํ้า โรยรอบ ๆ กองเปลือกถั่วเขียวที่รวณดินไว้แล้วให้ทั่วรดน้ำให้ชุ่ม

ขั้นที่ห้า ให้นำเชื้อเห็ดฟางมาขยี้ให้เป็นก้อนเล็ก ๆ แล้วจึงโรยลงไปบนปุ๋ยคอก

ขั้นที่หก ให้ใช้พลาสติกปูให้แบนราบคลุมกองเปลือกถั่วทั้งหมด แล้วใช้แฟกหรือหญ้าคาคลุมทับอีกชั้นหนึ่งเพื่อให้อุณหภูมิภายในสูง ซึ่งจะช่วยให้เส้นใยเจริญได้ดี คลุมถุงพลาสติกในลักษณะนี้ไว้ 4 วัน ในวันที่ 5 ให้ยกแฟกหรือหญ้าคาออก

ขั้นที่เจ็ด รื้อพลาสติกออก นำโครงไม้ไผ่มาโยงและเสียบที่ขอบกองเปลือกถั่วเขียว แล้วนำพลาสติกมาคลุมเหมือนเดิมพร้อมกับคลุมด้วยแฟกหรือหญ้าคา เพื่อกันแดด ถ้ากองเปลือกถั่วเขียวแห้งก็รดน้ำให้ความชื้นได้เพราะระยะนี้เห็ดฟางยังไม่เป็นตุ่มดอกเล็ก ๆ แต่ถ้าเห็ดฟางเริ่มเป็นตุ่มดอกเล็ก ๆ ไม่ควรให้น้ำเพราะจะทำให้เห็ดฟางฝ่อและยุบตัวได้ พอถึงวันที่ 8-9 จะเป็นระยะที่เห็ดเริ่มเป็นดอกเล็ก ถ้ากองเปลือกถั่วเขียวแห้งให้ใช้น้ำฉีดภายในพลาสติก แต่อย่าให้ถูกดอกเห็ดโดยตรงเพราะจะทำให้ดอกเห็ดเน่าง่าย เมื่อเพาะได้ 11-14 วัน เห็ดจะมีขนาดโตพอที่จะเก็บไปขายได้

ข้อควรระวังในการเพาะเห็ด คือ ในระยะที่เห็ดกำลังออกเป็นตุ่มดอกเล็ก ๆ ควรตรวจดูความชื้นให้พอเหมาะไม่แห้งหรือแฉะมากเกินไป ในการเก็บดอกเห็ดควรเก็บในตอนเช้ามีด ซึ่งอากาศยังเย็นอยู่ เพราะเห็ดจะไม่บานเร็ว ควรเก็บเห็ดทั้งกระจุกที่รวมกัน และระวังอย่าให้กระเทือนดอกเห็ดที่ยังเล็กอยู่ เมื่อเก็บเห็ดรุ่นแรกไปแล้วเห็ดฟางจะออกดอกเป็นรุ่นที่ 2 อีก แต่จะไม่มากเท่ารุ่นแรก ระยะนี้ควรตรวจดูความชื้นในกองเห็ดด้วยอย่างให้แห้งมาก

- ดนตรีบรรเลง -

จะเห็นได้ว่าเห็ดฟาง เป็นพืชสวนครัวที่ปลูกได้โดยไม่ต้องใช้ฟางเสมอไป สามารถใช้วัสดุอื่นแทนได้ เช่น การใช้เปลือกถั่วเขียว เราทดลองปลูกเห็ดฟางโดยการใช้เปลือกถั่วเขียวกัน เกออะคะ

- ดนตรีจบ -

บทความสลับเพลงเรื่อง

ถั่วเขียว พืชบำรุงดิน และปุ๋ยราคาถูก

สวัสดีค่ะท่านผู้ฟังทุกท่าน

พบกับรายการ ขวัญใจชาวบ้านทางหอกระจายข่าวสาร วันนี้ขอเสนอเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับถั่วเขียว พืชบำรุงดิน และปุ๋ยราคาถูก

- ดนตรีบรรเลง -

ท่านผู้ฟังคะ ดิน เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการเพาะปลูก ถ้าดินอุดมสมบูรณ์พืชที่ปลูกจะมีผลผลิตสูง แต่ถ้าดินไม่อุดมสมบูรณ์ สภาพที่ผลผลิตต่ำ หรือ ต้นแห้งเหี่ยวเฉา แคระแกรน จะปรากฏโดยทั่ว จึงขอใ้หมาร่วมกันบำรุงดิน โดยการปลูกถั่วเขียว ถั่วเขียวเป็นพืชตระกูลถั่วนอกจากจะเป็นพืชบำรุงดินแล้ว ยังให้ผลผลิตที่ใช้บริโภคเป็นอาหารที่มีคุณค่า เปลือกถั่วเขียวยังสามารถนำมาเพาะเห็ดฟางได้ด้วย นอกจากนี้ถั่วเขียวสามารถขายตามท้องตลาด นำรายได้สู่ครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง

ถั่วเขียวที่ปลูกกันอยู่ขณะนี้หลายพันธุ์ เช่น พันธุ์อุทอง 1 พันธุ์อุทอง 2 และพันธุ์ชียนาก

60

- ดนตรีบรรเลง -

ชนิดแรก ถั่วเขียวพันธุ์อุทอง 1 เป็นถั่วเขียวผิวมัน อายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 65-70 วัน เมื่อฝักแก่จะไม่แตก จึงสามารถรอการเก็บเกี่ยวเพียงครั้งเดียว หรือจะทยอยเก็บ 2 ครั้ง ก็ได้ เมล็ดมีขนาดใหญ่ ปลูกได้ทุทุกฤดูกาล

ชนิดที่สอง ถั่วเขียวพันธุ์อุทอง 2 เป็นถั่วเขียวผิวดำ อายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 90-100 วัน ทรงต้นเป็นพุ่มฝักสั้น มีขนมากทั้งที่ฝัก ต้น กิ่ง และที่ใบ เก็บเกี่ยวครั้งเดียวโดยวิธีตัดทั้งต้น

ชนิดที่สาม ถั่วเขียวพันธุ์ชัยนาท 60 เป็นพันธุ์ที่มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น สามารถเก็บเกี่ยวเมื่อมีอายุ 55 วัน ต้นเตี้ยตั้งตรง ทนทานต่อการหกล้ม มีฝักอยู่เหนือทรงพุ่ม ทำให้การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวทำได้สะดวก เหมาะสำหรับปลูกทั่วไป ทั้งในต้นฤดูฝนและปลายฤดูฝน

การเตรียมดินในการปลูกถั่วเขียวโดยการไถพรวน นอกจากจะช่วยทำให้ดินพร้อมที่จะปลูกแล้ว ยังช่วยกำจัดพวกวัชพืชอันได้แก่พวกหญ้าต่าง ๆ และยังรักษาความชื้นของดิน

- เพลงเตี้ยไหลตาย (สามโทน) -

วิธีที่เหมาะสมในการปลูกถั่วเขียวได้แก่ การปลูกแบบหว่าน วิธีนี้สะดวกรวดเร็วและประหยัด แต่ควรหว่านให้สม่ำเสมอ มิฉะนั้นผลผลิตจะต่ำ คุณภาพเมล็ดลดลง การหว่านที่เหมาะสมใช้เมล็ดประมาณ 3.5-4 กิโลกรัมต่อไร่ การปลูกแบบเป็นแถวโดยการโรยเมล็ดพันธุ์ให้เป็นแถว 50 เซนติเมตร หลังจากงอกสมบูรณ์แล้วถอนให้เหลือ 30 ต้นต่อ 1 เมตร จะทำให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น ในการบำรุงรักษาควรใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 และควรกำจัดพวกหญ้า อาจใช้สารเคมีพ่นทันทีหลังปลูก หรือโดยการพรวนดิน ดायหญ้า 1-2 ครั้ง ก่อนที่ถั่วจะออกดอกก็เพียงพอ การเก็บเกี่ยวจะเก็บเกี่ยวเมื่อถั่วเขียวเปลี่ยนเป็นสีดำหรือสีฟางข้าวเป็นจำนวนมากแล้ว เลือกเก็บเฉพาะฝักที่แก่ ควรหลีกเลี่ยงการตากถั่วเขียวบนลานดินที่มีความชื้นสูง เพราะอาจจะทำให้เกิดโรคเชื้อรา ในการนวดอาจจะใช้ไม้ฟาด ใช้วัว ควาย ย่ำ หรืออาจจะใช้เครื่องนวดก็ได้

- เพลงขานน้องเกี่ยวนา (สาทิต ทองจันทร์) -

โรคและแมลงของถั่วเขียว โรคใบจุด มักจะระบาดในฤดูฝน เข้าทำลาย เมื่อถั่วเขียว เริ่มมีดอกหรือก่อนหน้านี ถ้าพบโรคระบาดมากควรพ่นสารเคมีเช่น ท็อปซิน เบนเลท โรคโคนเน่า พบได้ตั้งแต่ระยะต้นกล้าถึงระยะเก็บเกี่ยว จะสังเกตเห็นโคนลำต้นเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลและพบเส้นใย ของเชื้อราเกาะอยู่ ต้นถั่วจะเหี่ยว และตายในที่สุด เราสามารถป้องกันโดยก่อนปลูกควรคลุกเมล็ด ด้วยสารป้องกันเชื้อรา เช่น เอพรอน หนอนกระตุ้มัก จะกัดกินใบถั่วถ้าพบมากทำให้ต้นถั่วตายได้ หนอนเจาะฝัก จะเข้าทำลายตั้งแต่ดอกจนถึงฝักเริ่มแก่ การป้องกันกำจัดหนอนกระตุ้มและหนอน เจาะฝัก พ่นด้วยสารเคมี ไมโรโครโตฟอส 56% นอกจากนี้ยังมีเพลี้ยไฟและไรขาว จะระบาดมาก ในฤดูแล้ง หรือมีช่วงแล้งนาน ๆ เพลี้ยไฟและไรขาวจะดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบและยอด ดอกจึงร่วงง่าย จึงควรใช้สารเคมีพวก ตโรโซฟอส หรือแลนเนท

- ดนตรีบรรเลง -

จะเห็นว่าถั่วเขียวนั้นให้ประโยชน์หลายอย่าง การปลูกถั่วเขียวต้องรู้จักป้องกันและ กำจัดโรค เพื่อที่จะได้ทั้งปุ๋ย อาหาร ขายได้ราคาดี เรามาปลูกถั่วเขียว ทานถั่วเขียว ขายถั่ว เขียวกันเถอะค่ะ

- ดนตรีจบ -

ภาคผนวก ง แบบทดสอบความสามารถในการรับรู้สารสนเทศ

แบบทดสอบความสามารถในการรับรู้สารสนเทศทางหอกระจายข่าวสาร

ชื่อ.....เพศ.....อายุ.....ปี

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบต่อไปนี้ทั้งหมด 10 ข้อ
 2. คำถามแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ ตามหัวข้อ ก. ข. ค. ง.
- ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าถูกต้องเพียงข้อเดียว

ตัวอย่าง

0. เครื่องดื่มชนิดใดที่ไม่ได้จากธรรมชาติ

- ก. น้ำกาแฟ
- ☒ ข. น้ำอัดลม
- ค. น้ำกระเจียว
- ง. น้ำเก๊กฮวย

ท่านทำเครื่องหมาย X ข้อ ข. หมายความว่าข้อ ข. เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

แบบทดสอบเรื่องการมีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด

1. การดื่มน้ำที่ไม่สะอาดอาจทำให้เกิดโรคอะไรได้มากที่สุด

- ก. โรคบิด
- ข. โรคเอดส์
- ค. โรคเบาหวาน
- ง. โรคไข้เลือดออก

2. วิธีที่ง่ายที่สุดในการทำน้ำขุ่นให้เป็นน้ำใสควรใช้วิธีใด

- ก. ต้ม
- ข. แสงคลอรีน
- ค. แสงต่างกับทิม
- ง. กวนด้วยสารส้ม

3. วิธีทำให้น้ำสะอาดที่สุดคือวิธีใด

- ก. ต้ม
- ข. กรอง
- ค. แสงต่างกับทิม
- ง. กวนด้วยสารส้ม

4. เมื่อต้องเสียควรดื่มน้ำชนิดใด

- ก. ผงชิงผสมน้ำดื่ม
- ข. น้ำอ้อยผสมน้ำดื่ม
- ค. น้ำตาลทรายขาวผสมน้ำดื่ม
- ง. ผงน้ำตาลเกลือแร่ผสมน้ำดื่ม

5. ควรใช้วิธีใดทำน้ำให้สะอาดเพื่อใช้เป็นน้ำดื่ม

- ก. ใช้ผ้ากรอง
- ข. ต้มให้เดือด
- ค. ใช้สารส้มกวน
- ง. ผสมด่างทับทิม

6. ท่านสามารถล้างผักให้สะอาดและฆ่าเชื้อโรคได้โดยวิธีใด

- ก. แช่ด้วยน้ำยาอูทัย
- ข. แช่ด้วยด่างทับทิม
- ค. ล้างด้วยน้ำหลาย ๆ ครั้ง
- ง. ล้างด้วยน้ำที่กวนด้วยสารส้ม

7. ด่างทับทิมมีลักษณะอย่างไร

- ก. เป็นน้ำ
- ข. เป็นเม็ด
- ค. เป็นก้อน
- ง. เป็นเกล็ด

8. เก็บน้ำไว้ใช้ในลักษณะใดจึงจะปลอดภัยจากเชื้อโรคได้มากที่สุด

- ก. ใส่ตุ้มมีฝาปิด
- ข. ใส่ตุ้มเปิดฝา
- ค. ใส่ตุ้มตั้งไว้ใต้ถุนบ้าน
- ง. ใส่ตุ้มตั้งไว้กลางแดด

9. ทำไมจึงใช้ปูนซีเมนต์โบกกรอบ ๆ ปากบ่อ

ก. เพื่อความสวยงาม

ข. ป้องกันไม่ให้น้ำในบ่อน้ำแห้ง

ค. ป้องกันไม่ให้น้ำไหลซึมลงบ่อ

ง. เพื่อไม่ให้สัตว์ตกลงไปในบ่อ

10. เมื่ออาบนํ้าฟอกสบู่ แต่ไม่มีฟอง แสดงว่าน้ำที่อาบเป็นน้ำชนิดใด

ก. น้ำกลั่น

ข. น้ำกรอง

ค. น้ำกระด้าง

ง. น้ำแช่ต่างกับทับ

แบบทดสอบเรื่องการจัดหนอนกอในนาข้าว

1. หนอนกอสีฟางข้าวเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าอย่างไร
 - ก. หนอนฟัก
 - ข. หนอนบั้งกินใบ
 - ค. หนอนกระทุ้หอม
 - ง. หนอนกอตัวชิปะขาว
2. หนอนกอจะวางไข่บริเวณส่วนใดของต้นข้าวมากที่สุด
 - ก. ใบ
 - ข. ราก
 - ค. ลำต้น
 - ง. รวงข้าว
3. การเผาตอซังข้าวในนาช่วยกำจัดหนอนกออย่างไร
 - ก. ทำลายไข่
 - ข. ทำลายดักแด้
 - ค. ทำลายผีเสื้อ
 - ง. ทำลายตัวหนอน
4. รวงข้าวที่ถูกหนอนกอทำลายเมล็ดจะลีบและมีสีอะไร
 - ก. สีเทา
 - ข. สีขาว
 - ค. สีเขียว
 - ง. สีนํ้าตาล

5. หนอนกออาศัยอยู่ในส่วนใดของต้นข้าว

ก. ใบ

ข. ลำต้น

ค. กาบใบ

ง. รวงข้าว

6. นาข้าวที่มีหนอนกอจะมีลักษณะอย่างไร

ก. ต้นข้าวล้ม

ข. ลำต้นข้าวหัก

ค. ใบมีสีเหลืองซีด

ง. ใบยอดจะแห้งและค่อย ๆ ตาย

7. ขั้นตอนแรกก่อนใช้ยาฆ่าแมลงคือขั้นตอนใด

ก. อ่านฉลากให้ละเอียดก่อนใช้

ข. รู้ส่วนผสมในการใช้ยาฆ่าแมลง

ค. ดูว่ายาฆ่าแมลงเสื่อมคุณภาพหรือยัง

ง. รู้จักประโยชน์และโทษของยาฆ่าแมลง

8. สิ่งสำคัญที่สุดในการทำนาให้ได้ผลดีคือ

ก. ความขยันของชาวนา

ข. ตลาดในการจำหน่ายข้าว

ค. ความช่วยเหลือจากทางราชการ

ง. ความรู้ในเรื่องการทำนาสมัยใหม่ที่ถูกต้อง

9. ชาวนาที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร

- ก. สามารถขายข้าวได้ราคาดี
- ข. มีความรู้เพื่อพัฒนาผลผลิตข้าว
- ค. รู้จักใช้แรงงานให้เป็นประโยชน์
- ง. มีความรู้เรื่องธนาคารเพื่อกู้ยืมเงินลงทุน

10. ถ้าท่านมีปัญหากับเรื่องการปลูกข้าวควรไปปรึกษาใคร

- ก. ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ข. แพทย์ประจำจังหวัด
- ค. ป่าไม้ประจำจังหวัด
- ง. เกษตรประจำจังหวัด

แบบทดสอบเรื่องเทคนิคการปลูกมะเขือเทศ

1. ฤดูที่เหมาะสมในการปลูกมะเขือเทศ คือ

- ก. ฤดูฝน
- ข. ฤดูร้อน
- ค. ฤดูหนาว
- ง. ต้นฤดูฝน

2. วิธีที่ถูกต้องในการใส่ปุ๋ยแก่มะเขือเทศคือ วิธีใด

- ก. ใส่ปุ๋ยทุกวัน
- ข. ใส่ปุ๋ยวันเว้นวัน
- ค. ใส่ปุ๋ยรองก้นหลุมก่อนปลูกเท่านั้น
- ง. ใส่ปุ๋ยพรวนดินกลบแล้วรดน้ำให้ชุ่ม

3. การใส่ปุ๋ยซีไคลงในแปลงมะเขือเทศมีประโยชน์อย่างไร

- ก. กำจัดไส้เดือนฝอย
- ข. ทำให้เมล็ดสุกเร็ว
- ค. ทำให้เมล็ดงอกเร็ว
- ง. ป้องกันโรคเชื้อราในดิน

4. ทำไมจึงใช้ใบมะขามฝังลงไปแปลงมะเขือเทศ

- ก. กำจัดไส้เดือนฝอย
- ข. ป้องกันเชื้อราในดิน
- ค. เพื่อให้เมล็ดงอกเร็ว
- ง. เพื่อให้ดินอุดมสมบูรณ์

5. มะเขือเทศพันธุ์ใดนิยมปลูกในภาคอีสาน

- ก. พันธุ์สีดา
- ข. พันธุ์ห้างฉัตร
- ค. พันธุ์แอต 22
- ง. พันธุ์เอวี่อาร์ตีสี่ 4

6. มะเขือเทศที่เหมาะสมสำหรับส่งโรงงานควรมีลักษณะอย่างไร

- ก. ผลนี้ม
- ข. น้ำน้อย
- ค. เนื้อมีน้อย
- ง. เปลือกบาง

7. วิธีป้องกันโรคใบด่างของมะเขือเทศคือวิธีใด

- ก. รดน้ำมาก ๆ
- ข. ใส่ปุ๋ยคอกมาก ๆ
- ค. ใส่ปุ๋ยหมักมาก ๆ
- ง. รดด้วยปลาสวะวัว

8. วิธีทำให้มะเขือเทศมีลูกดกควรละลายน้ำตาลชนิดพ่นที่ส่วนใดของต้น

- ก. ใบ
- ข. ต้น
- ค. ดอก
- ง. ต้นกล้า

9. ถ้ามะเขือเทศขาดน้ำอย่างกระทันหันจะเกิดผลอย่างไร

ก. ผลเน่า

ข. ผลแตก

ค. ผลร่วง

ง. ผลเหี่ยว

10. ถ้าต้องการเก็บมะเขือเทศไว้นาน ๆ ควรปฏิบัติอย่างไร

ก. เมื่อมะเขือเทศสุก

ข. เมื่อมะเขือเทศแก่

ค. เมื่อมะเขือเทศเปลี่ยนสี

ง. เมื่อมะเขือเทศมีสีแดงจัด

แบบทดสอบเรื่องการบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก

1. ปุ๋ยที่ได้จากมูลสัตว์เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอย่างไร

- ก. ปุ๋ยหมัก
- ข. ปุ๋ยคอก
- ค. ปุ๋ยเคมี
- ง. ปุ๋ยพืชสด

2. พืชที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการทำปุ๋ยหมักคืออะไร

- ก. ใบอ้อย
- ข. ข้าวโพด
- ค. ฟางข้าว
- ง. เปลือกถั่ว

3. ดินไม่ดีจะแก้ปัญหาโดยการปลูกพืชชนิดใด

- ก. ปลูกถั่วพูล
- ข. ปลูกคะน้า
- ค. ปลูกมะเขือเทศ
- ง. ปลูกมันสำปะหลัง

4. วิธีบำรุงดินไว้สำหรับปลูกพืชได้ดีที่สุดคืออะไร

- ก. ถางผิวดินให้เรียบ
- ข. ให้น้ำขังอยู่เสมอ
- ค. ปลูกหญ้าเพื่อคลุมดิน
- ง. ปลูกถั่วลิสงหลังจากเก็บเกี่ยวข้าว

5. สิ่งสำคัญที่สุดในการดูแลรักษากองปุ๋ยคืออะไร

- ก. ความชื้น
- ข. ความแห้ง
- ค. ความเย็น
- ง. ความร้อน

6. สถานที่ใดเหมาะที่สุดในการทำปุ๋ยหมัก

- ก. หลังห้องน้ำ
- ข. ลานตากข้าว
- ค. ที่ลุ่มน้ำท่วมถึง
- ง. ที่กิ่งขยะหลังบ้าน

7. ดินดอน คือ ที่มีลักษณะอย่างไร

- ก. มีน้ำขัง
- ข. อยู่ใกล้คลอง
- ค. ที่ต้ำน้ำท่วมถึง
- ง. ที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง

8. การป้องกันไม่ให้กองปุ๋ยเหม็นควรทำอย่างไร

- ก. รดน้ำให้ชุ่ม
- ข. ใช้หญ้าคาคลุม
- ค. ใช้กระต่ายคลุม
- ง. ใช้พลาสติกคลุม

9. บัณฑิตมีประโยชน์อย่างไร

ก. ช่วยให้ดินแข็ง

ข. ช่วยให้ดินแห้ง

ค. ช่วยบำรุงดิน

ง. ทำให้ดินเหนียว

10. บัณฑิตที่สามารถนำไปใช้ได้มีลักษณะอย่างไร

ก. มีสีดำ เหนียว

ข. มีสีเขียว เหนียว

ค. มีสีดำยุ่ย อ่อนนุ่ม

ง. มีสีเขียวยุ่ย อ่อนนุ่ม

แบบทดสอบเรื่องเครื่องต้มสมุนไพร

1. น้ำเต้าหู้ เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าอย่างไร

ก. น้ำนํวย

ข. น้ำบัวบก

ค. น้ำเก็กฮวย

ง. นํ้านมถั่วเหลือง

2. เครื่องต้มชนิดใดมีคุณค่าทางอาหารเท่านั้น

ก. น้ำอ้อย

ข. น้ำบัวบก

ค. น้ำเต้าหู้

ง. นํ้ามะเขือเทศ

3. เครื่องต้มชนิดใดใช้ต้มเพื่อลดไข้

ก. น้ำอ้อย

ข. นํ้ามะนาว

ค. นํ้ามะพร้าว

ง. นํ้ามะเขือเทศ

4. เครื่องต้มชนิดใดมีรสเผ็ด

ก. น้ำขิง

ข. น้ำบัวบก

ค. น้ำเต้าหู้

ง. นํ้ามะเขือเทศ

5. เครื่องดื่มชนิดใดสามารถป้องกันโรคเลือดออกตามไรฟัน

- ก. น้ำขิง
- ข. น้ำอ้อย
- ค. น้ามะนาว
- ง. น้ามะพร้าว

6. น้ำบัวบกได้จากส่วนใดของพืช

- ก. ใบ
- ข. ผล
- ค. ราก
- ง. ดอก

7. น้ำบัวบกมีประโยชน์อย่างไร

- ก. ช่วยขับลม
- ข. ช่วยย่อยอาหาร
- ค. ช่วยลดการอักเสบและแก้ไข้ใน
- ง. ขับปัสสาวะและมีฤทธิ์เป็นยาระบาย

8. น้ำเก๊กฮวยมีประโยชน์อย่างไร

- ก. แก้อ่อนใน
- ข. ช่วยย่อยอาหาร
- ค. ลดไขมันในร่างกาย
- ง. แก้อโรคเลือดออกตามไรฟัน

9. เครื่องดื่มที่ทำมาจากส่วนรากของพืชคือข้อใด

- ก. น้ำชিং
- ข. น้ำอ้อย
- ค. น้ำบัวบก
- ง. น้ำเก๊กฮวย

10. คำว่า "ผักหนอก" หมายถึงสมุนไพรในข้อใด

- ก. ชিং
- ข. บัวบก
- ค. เก๊กฮวย
- ง. ถั่วเหลือง

แบบทดสอบเรื่องเพลี้ยจักจั่นตัวทำลายข้าวที่ควรกำจัด

1. เพลี้ยจักจั่นทำให้เกิดโรคชนิดใดแก่ต้นข้าว
 - ก. โรคใบหงิก
 - ข. โรคใบสีส้ม
 - ค. โรคโคนเน่า
 - ง. โรคใบเหี่ยว
2. เพลี้ยจักจั่นเป็นแมลงที่นำเชื้อชนิดใดมาสู่ต้นข้าว
 - ก. เชื้อรา
 - ข. เชื้อไวรัส
 - ค. เชื้อไวรัล
 - ง. เชื้อแบคทีเรีย
3. นาข้าวที่ได้รับเชื้อจากเพลี้ยจักจั่น
 - ก. มีสีเขียวทั่วท้องนา
 - ข. มีสีขาวเป็นหย่อม ๆ
 - ค. มีสีเหลืองเป็นหย่อม ๆ
 - ง. มีสีดำแซมตลอดท้องนา
4. ต้นข้าวที่เป็นโรคจากเพลี้ยจักจั่นมีลักษณะอย่างไร
 - ก. ต้นสูง
 - ข. รวงข้าวลีบ
 - ค. ใบเป็นสีเขียว
 - ง. มีหนอนเจาะใบ

5. พันธุ์ข้าวชนิดใดที่สามารถป้องกันโรคได้

ก. พันธุ์ กข.

ข. พันธุ์ กค.

ค. พันธุ์ กก.

ง. พันธุ์ ขค.

6. คำว่า "ดินดาน้ำชุ่ม" หมายถึงดินชนิดใด

ก. ดินร่วน

ข. ดินเกลือ

ค. ดินทราย

ง. ดินเหนียว

7. ข้อควรปฏิบัติในการใช้ยาฆ่าแมลงคือ

ก. ผู้พ่นยาต้องอยู่ใต้ทิศทางลม

ข. ไม่ควรใช้ผ้าปิดหน้าขณะพ่นยา

ค. หลังพ่นยาควรนั่งพัก 1 ชั่วโมง

ง. ไม่นำภาชนะที่ใช้ผสมยาฆ่าแมลงมาประกอบอาหาร

8. ควรเก็บยาฆ่าแมลงไว้ที่ใด

ก. ในตู้ยา

ข. บนหิ้ง

ค. ตู้เก็บยาอันตราย

ง. ตู้เก็บเครื่องมือการเกษตร

9. วิธีการแก้ปัญหาในการทำงานที่ถูกต้องควรทำอย่างไร

- ก. ให้ความรู้ในการทำงาน
- ข. ให้เงินทุนหมุนเวียน
- ค. จัดหาตลาดในการขาย
- ง. ช่วยเหลือด้านแหล่งน้ำ

10. หน่วยงานใดมีหน้าที่ให้ความรู้คำแนะนำในการป้องกันโรคของข้าว

- ก. ป่าไม้จังหวัด
- ข. เกษตรจังหวัด
- ค. ประมงจังหวัด
- ง. ที่ดินจังหวัด

แบบทดสอบเรื่องการเพาะเห็ดฟางโดยไม่ใช้ฟาง

1. ผักสวนครัวชนิดใดที่ผลิตได้รวดเร็วที่สุด

- ก. ถั่วงอก
- ข. ถั่วลันเตา
- ค. ถั่วลิสง
- ง. ถั่วฝักยาว

2. การเพาะเห็ดฟางด้วยเปลือกถั่วเขียวมีขั้นตอนครั้งแรกที่ใดของจังหวัดขอนแก่น

- ก. อำเภอพล
- ข. อำเภอเมือง
- ค. อำเภอชุมแพ
- ง. อำเภอบ้านไผ่

3. ดินชนิดใดที่เหมาะสมแก่การเพาะเห็ดฟาง

- ก. ดินร่วน
- ข. ดินทราย
- ค. ดินเหนียว
- ง. ดินร่วนปนทราย

4. ละอองข้าวหรือคายข้าว ได้มาจากวิธีการใดของการผลิตข้าว

- ก. การสีข้าว
- ข. การนวดข้าว
- ค. การหว่านข้าว
- ง. การเกี่ยวข้าว

5. ในการเพาะเห็ดฟางนั้น เพราะเหตุใดจึงต้องรดน้ำเปลือกถั่วเขียว

- ก. ให้เปลือกถั่วเขียวนุ่ม
- ข. ให้เปลือกถั่วเขียวแข็ง
- ค. ให้เปลือกถั่วเขียวเปื่อย
- ง. ให้เปลือกถั่วเขียวจับตัวกันแน่น

6. ขั้นตอนแรกของการเพาะเห็ดฟางคือข้อใด

- ก. เตรียมสถานที่
- ข. เตรียมเชื้อเห็ด
- ค. เตรียมหาตลาด
- ง. เตรียมแช่ถั่วเขียว

7. เพราะเหตุใดจึงต้องระวังไม่ให้น้ำถูกดอกเห็ดฟาง

- ก. ดอกเห็ดจะเน่า
- ข. ดอกเห็ดจะเหี่ยว
- ค. จะทำให้ดอกโตช้า
- ง. ดอกเห็ดจะบานเร็ว

8. เวลาที่เหมาะสมในการเก็บเห็ดฟางคือเวลาใด

- ก. เย็น
- ข. บ่าย
- ค. เช้ามืด
- ง. กลางคืน

9. เพราะเหตุใดจึงใช้หญาคาคลุมกองเห็ดฟาง

ก. ป้องกันหญ้า

ข. ป้องกันแดด

ค. ป้องกันแมลง

ง. ป้องกันน้ำค้าง

10. ระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตเห็ดฟางประมาณกี่วัน

ก. 3 - 5 วัน

ข. 6 - 8 วัน

ค. 10 -14 วัน

ง. 30 -40 วัน

แบบทดสอบเรื่องถั่วเขียว พืชบำรุงดิน และปุ๋ยราคาถูก

1. วิธีการใดที่เป็นการช่วยให้ดินเสียช้าที่สุด

- ก. รดน้ำให้ชุ่ม
- ข. หมั่นพรวนดิน
- ค. ปลุกหน้าคลุมดิน
- ง. ปลุกข้าวสลับการปลุกถั่วลิสง

2. ถั่วเขียวพันธุ์ใดปลูกได้ผลดีทุกฤดูกาล

- ก. พันธุ์ชัยภูมิ
- ข. พันธุ์อุทอง 1
- ค. พันธุ์อุทอง 2
- ง. พันธุ์ชัยนาท 60

3. โรคใบจุดของถั่วเขียวระบาดมากที่สุดในฤดูไหน

- ก. ฤดูฝน
- ข. ฤดูร้อน
- ค. ฤดูหนาว
- ง. ต้นฤดูฝน

4. การปลูกถั่วเขียวควรใช้วิธีใด

- ก. ดำ
- ข. ตอน
- ค. หว่าน
- ง. ขุดหลุมหยอดเมล็ด

5. การตากถั่วเขียวบนลานดินที่ชื้นจะทำให้ถั่วเขียวเกิดโรคชนิดใด

- ก. โรคเชื้อรา
- ข. โรคเชื้อไวรัส
- ค. โรคเชื้ออหิวา
- ง. โรคเชื้อแบคทีเรีย

6. พืชชนิดใดที่นิยมนำมาปลูกเพื่อบำรุงดิน

- ก. หอม
- ข. ถั่วลิสง
- ค. กระเทียม
- ง. มันสำปะหลัง

7. การปลูกพืชหมุนเวียนหมายถึงข้อใด

- ก. หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วปลูกถั่ว
- ข. ปลูกตำลึงให้เลื้อยขึ้นต้นมะม่วง
- ค. ปลูกกล้วยบนคันดินและปลูกผักบุ้งในคูน้ำ
- ง. ปลูกถั่วฝักยาว แตงกวา สลับแถวกัน

8. แมลงศัตรูถั่วเขียวชนิดใดระบาดมากที่สุดในฤดูแล้ว

- ก. หนอนใยผัก
- ข. หนอนกระทู้
- ค. หนอนเจาะผัก
- ง. เพลี้ยไฟและไรขาว

9. โรคโค่น้ำมีลักษณะอย่างไร

ก. ใบเป็นสีส้ม

ข. ใบเป็นจุด

ค. มีหนอนเจาะลำต้น

ง. โคนลำต้นเป็นสีน้ำตาล

10. โรคโค่น้ำเกิดจากเชื้อโรคชนิดใด

ก. เชื้อรา

ข. เชื้อไวรัส

ค. เชื้อไวรัล

ง. เชื้อแบคทีเรีย

ภาคผนวก จ แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเผยแพร่สารนิเทศ

แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสาร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐

1. ชาย

☐

2. หญิง

2. อายุ

☐

1. 20 - 39 ปี

☐

2. 40 - 60 ปี

3. อาชีพ

☐

1. รับราชการ

☐

2.ค้าขาย

☐

3. เกษตรกรรม

☐

4. รับจ้าง

☐

5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. เวลาที่ท่านรับฟังข่าวสารทางหอกระจายข่าวสารสะดวกที่สุด

☐

1. เฉพาะเวลาเช้า

☐

2. เฉพาะเวลาเย็น

☐

3. ทั้งช่วงเช้าและเย็น

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเผยแพร่ข่าวสารทางหอกระจายข่าว

คำชี้แจง ขอให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วประมาณว่าท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อย่างไร

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

โดยเลือกตอบเพียง 1 ข้อ

ตัวอย่าง

หอกระจายข่าวสารควรเปิดกระจายเสียงเป็นเวลาที่แน่นอน

☒ เห็นด้วย

☐ ไม่แน่ใจ

☐ ไม่เห็นด้วย

ท่านกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความ ☒ เห็นด้วย หมายความว่า

ท่านเห็นด้วยในการที่หอกระจายข่าวสารมีการเปิดการกระจายเสียงเป็นเวลาที่แน่นอน

1. ท่านคิดว่าเสียงจากหอกระจายข่าวสารที่ท่านได้รับฟังเป็นอย่างไร

- ☐ เสียงดังเกินไป
☐ เสียงดังพอเหมาะ
☐ เสียงเบาเกินไป
☐ เสียงพร่าไม่ชัดเจน

2. ท่านคิดว่าข่าวสารที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารช่วยในการพัฒนาหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด

- ☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ น้อยที่สุด

3. ท่านได้ประโยชน์จากการรับฟังข่าวสารที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารอย่างไรบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ให้ความรู้
☐ กันต่อเหตุการณ์
☐ ให้ความเพลิดเพลิน
☐ ปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. ท่านคิดว่าการกระจายเสียงในเวลาเช้าและเย็นมีความเหมาะสมเพียงใด

- ☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ น้อยที่สุด

5. เนื้อหาข่าวสารแต่ละเรื่องมีความยาวเหมาะสมเพียงใด

- ☐ ใช้เวลานานเกินไป
☐ ใช้เวลาพอดี
☐ ใช้เวลาน้อยเกินไป

6. ท่านคิดว่าเนื้อหาข่าวสารตรงกับความสนใจของท่านเพียงใด

- ☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ น้อยที่สุด

7. เพลงที่ใช้หลักการเสนอบทความ ท่านชอบเพลงประเภทใดมากที่สุด

- ☐ เพลงลูกทุ่ง
- ☐ เพลงลูกกรุง
- ☐ เพลงพื้นเมือง (หมอลำ)
- ☐ เพลงบรรเลง (ดนตรีล้วน ๆ)
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

8. ถ้าให้ท่านเลือกวิธีการเสนอข่าวสารระหว่างบทละครและบทความสลับเพลง ท่านชอบวิธีใด

- ☐ บทละคร
- ☐ บทความสลับเพลง

9. ท่านคิดว่าบทละคร หรือบทความสลับเพลง ที่เปิดให้ฟังแล้วควรนำมาเปิดซ้ำหรือไม่

- ☐ ไม่ควร
- ☐ ควรเปิดซ้ำ เพื่อเป็นการฟังทบทวน โดยห่างจากการเปิดครั้งแรก 1 สัปดาห์
- ☐ ควรเปิดซ้ำ เพื่อเป็นการฟังทบทวน โดยห่างจากการเปิดครั้งแรก 2 สัปดาห์
- ☐ ควรเปิดซ้ำ เพื่อเป็นการฟังทบทวน โดยห่างจากการเปิดครั้งแรก 1 เดือน
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ประวัติย่อของผู้นิพนธ์

ชื่อ นางสาวทศพร ศิริพันธุ์เมือง

เกิดวันที่ 21 พฤษภาคม พุทธศักราช 2509

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 531 ซอย 10 ถนนสุขเกษม

อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2527 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล

พ.ศ.2529 ปกศ.สูง (วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ วิชาโทภาษาไทย)

จากวิทยาลัยครูพระนคร

พ.ศ.2531 กศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ.2534 กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสาร
โดยใช้รูปแบบ บทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง

บทคัดย่อ

ของ

ทศพร ศิริพันธุ์เมือง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์

เมษายน 2534

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารโดยรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศโดยรูปแบบบทละครของประชาชนจำแนกตามตัวแปรเพศ และอายุ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลงของประชาชนจำแนกตามตัวแปรเพศ และอายุ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารโดยรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนในหมู่บ้านดงหลวง ตำบลบึงทวาย อำเภอดงหลวง จังหวัดสกลนคร จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ t-test

ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารโดยรูปแบบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้สารนิเทศทั้งสองรูปแบบ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทละครจำแนกตามเพศ และอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีการรับรู้สารนิเทศแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มตัวอย่างอายุ 20-39 ปี มีการรับรู้สารนิเทศแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างอายุ 40-60 ปี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เปรียบเทียบความสามารถของประชาชนในการรับรู้สารนิเทศรูปแบบบทความสลับเพลง จำแนกตามเพศ และอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีการรับรู้สารนิเทศแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างอายุ 20-39 ปี มีการรับรู้สารนิเทศแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างอายุ 40-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

4. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเผยแพร่สารนิเทศ ทางหอกระจายข่าวสารโดยรูปแบบทละคร และรูปแบบบทความสลับเพลง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสะดวกในการรับฟังสารนิเทศทั้งช่วงเช้าและเย็น ในการกระจายเสียงในเวลาเช้าและเย็นมีความเหมาะสมมาก นอกจากนั้นเสียงที่รับฟังได้มีเสียงดังพอเหมาะ สารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารมีประโยชน์ในด้านการให้ความรู้และมีส่วนช่วยพัฒนาหมู่บ้านในระดับปานกลาง ส่วนความยาวของเนื้อหาสารนิเทศที่เผยแพร่ทางหอกระจายข่าวสารใช้เวลาพอดี ซึ่งเนื้อหาตรงกับความสนใจในระดับมาก ส่วนเพลงที่ใช้สลับการเสนอบทความ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจเพลงลูกทุ่งและสนใจการเผยแพร่สารนิเทศในรูปแบบทละคร มากกว่ารูปแบบบทความสลับเพลง การเผยแพร่สารนิเทศทางหอกระจายข่าวสารควรมีการนำบทละคร หรือบทความสลับเพลงมาเปิดซ้ำ เพื่อเป็นการฟังทบทวน โดยห่างจากการเปิดครั้งแรก 1 สัปดาห์

PEOPLE ABILITY TO HAVE ACCESS TO INFORMATION
THROUGH THE BROADCASTING TOWER
BY PLAYS AND ARTICLES WITH SONGS

AN ABSTRACT
BY
THISAKORN SIRIPANMUANG

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Education degree in Library Science
at Srinakharinwirot University

April 1991

The purposes of this study were : (I) to study and compare the ability of the villagers on the assessment of the information presented through the broadcasting tower by different modes - plays, and articles with songs ; (II) to compare the ability of the villagers of different sexes and ages on the assessment of the information presented by plays ; (III) to compare the ability of the villagers of different sexes and ages on the assessment of information presented by articles with songs ; and, (IV) to study the villagers's openions towards the presentations of information through the broadcasting tower by plays and by articles with songs.

The sample group consisted of 60 villagers which purposively selected from the population of Dong Luang Village, Bung Thawai Sub-district, Taw-ngoy District, Sakon Nakhorn Province. The research tools were tests and questionnaires. And the collected data was then analyzed by using the percentage, mean, and t-test methods.

Within the limitation of the study, the following findings had emerged :

1. There was no statistically significant difference between the ability of the villagers on the assesement of information presented by plays and articles with songs.

2. In comparing the ability of the villagers of different sexes and ages on the assessment of the information presntes by plays, the

result revealed that there was no significant difference between the sample group of 20-39 and 40-60 years of age; and, the female villagers assessed the information significantly different from the males at the .01 level.

3. In comparing the ability of the villagers of different sexes and ages on the assessment of the information presented by articles with songs, the result revealed that the females accessed the information differently from the males at the .05 level; and, there was statistically significant difference between the ability of the groups of 20-39 and 40-60 years of age at the .05 level.

4. Regarding the opinions of the villagers towards the presentations of the information, it was found that majority of the people preferred to access the information presented in the morning and evening periods. The villagers agreed to determine the information presented through the broadcasting tower as useful for helping them gain their knowledge and develop the village at the medium level; They considered the time duration of each information presentation as appropriate, and the contents as according to their interests at the high level. And regarding the types of songs used with the presented articles, the sample group showed their interests on country songs, but they preferred the information presented by plays more than the one presented by articles with songs. The villagers also pointed out that there should have been repetition of each presentation

broadcasted either by plays or by articles with songs in order to review the information. They suggested that each content should have been rebroadcasted after a week of its presentation.